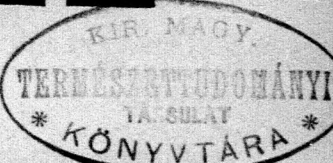

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Országos sörárpavásárok.

I.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. évi szeptember hó 20—30-ig, **Budapest**, a *Köztelek* palota helyiségeiben országos sörárpakiállítást és ezzel kapcsolatban sörárpavásárt is rendez, mely utóbbi már *augusztus* hó 20-án nyílik meg s tart *szeptember* 30-áig.

A kiállításra beküldendő árpaminta mennyisége 5 kg. Árpaminták a kiállításra augusztus 1—20-ig küldhetők; későbbben érkező mintákat a rendezőség el nem fogad.

Figyelmeztetjük a t. gazdatársakat, hogy a rendezőség csakis az esetben vesz fel a kiállításra árpamintákat, ha azok az általa szétküldött bejelentési iverk kíséretében küldetnek be.

Tervezetet és bejelentési iverk levélbeli megkeresésre az OMGE. titkári hivatala késégesen küld.

II.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, úgy is mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja, a Borsod- és Pozsony vármegyei gazd. egyesületekkel, a miskolci ipar- és kereskedelmi kamarával és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetével, függetlenül a Budapestben rendezendő sörárpakiállítás és vásártól,

1897. évi *augusztus* havában **Pozsonyban** és **Miskolczon** országos sörárpa-vásárokat rendez.

A vásárok a következő napokon tartatnak meg: **Pozsonyban**, a vármegyháza nagytermében, *augusztus* hó 22-én, d. e. 11 órától, d. u. 2 óráig. **Miskolczon** a vármegyháza nagytermében *augusztus* hó 30-án d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig.

E vásárok valamelyikén résztvenni óhajtó eladó, az illető gazdasági egyesület (pozsonyi vagy miskolci) titkári hivatalába eladó sörárpájából faj és minőségénként 10 kg. mintát s egyidejű-

leg ugyanazon mintából 4 kg-ot a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének is tartozik beküldeni. A minták beküldésének határideje a pozsonyi vásárra aug. 5—20, a miskolczira aug. hó 10—27.

A vásárok iránt érdeklődőknek részletes tájékoztatást nyújt és bejelentési iverket küld egy a Pozsonymegyei, mint a Borsod vármegyei gazd. egyesület titkári hivatala.

A rendező-bizottság.

Fölvívás gyümölcstermelőinkhez.

A „Magyar Gazdák Vásáresarnok Ellátó Szövetkezeté” a gyümölcsertésítést kezébe óhajtván venni, azzal az eszmével foglalkozik, hogy Oroszországban piacot szerezzen a magyar gyümölcsnek. Felhívjuk tehát termelőinket, hogy akiknek eladó gyümölcsük volna, szíveskedjenek azt a fentnevezett szövetkezeteknél (Budapest, Központi-Vásáresarnok) bejelenteni, hogy a szövetkezet az eladó gyümölcs mennyiségéről eleve tájékozva legyen.

Megjegyzendő, miszerint Oroszországba szállításra sárga-barack, sárga- és görög-dinnye, alma és körte alkalmas. Mindezek azonban csakis választott, kiváló jó minőségben és gondosan csomagolva küldhetők. E tekintetben készséggel nyújt fölvilágosítást a szövetkezet üzletvezetősége. A kiknek pedig boryümölcsük volna eladó, körte, vagy alma, annak értékesítése iránt is a szövetkezet készséggel gondoskodik és annak eladását közvetíti.

A gazdaközönségnek érdekében áll, hogy e tekintetben a szükséges bejelentéseket minél előbb megtegye a szövetkezet mihez tartása végett.

Forster Géza
igazgató.

Abrak-takarmány küldemények kedvezményes szállítása.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 25918/97 szám alatt kelt magas rendeletével az abrak-takarmány (korpa, olajpogácsa árpada, kukoriczadara és malomkonkoly) küldemények szállítására nézve díjkezdvezményt engedélyezett a gazdáknak, a mely díjkezdvezmény-

ben gazdasági egyesületek által kiállított igazolványok alapján részesülnek. A kik tehát egyesületünk tisztelt tagjai közül ily igazolványok mellett való kedvezményes szállításra igényt tartanak, forduljanak, a titkári hivatalhoz, minden egyes esetben pontosan feltüntetve

a feladó nevét,
címzett nevét és lakhelyét,
a feladási állomást,
rendeltetési állomást, címzett foglalkozását,
az áru nemét és mennyiségét. A mennyiségre nézve megjegyzzük, hogy 100 q-nál kevesebb árura igazolvány ki nem állittatik. A levélhez egy 10 kros bélyeg melléklendő.

Igazgató.

Szőlészeti tanulmányut.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szőlőművelési és borászati szakosztálya szeptember hó 11-től 20-áig terjedő időközben tanulmányutat rendez.

A tanulmányut az alábbi szőlőtermelő vidékekre terjed ki:

- a székesfőváros vidékére.
- Balatonmentére.
- Szeged s Arad-hegyalja vidékére.

A tanulmányut Budapestről indul szeptember hó 12-én és Világoson zárul szeptember hó 20-án,

Részletes tervezet a „Köztelek” 54. (600.) számában jelent meg.

A tanulmányut összes költsége maximumán 60—70 frt, beleértve az utazás, elszállásolás s étkezés költségeit s belemnem érte a Budapestre való utazást s a Világosról való hazautazás költségeit.

A tanulmányutban való részvételre való jelentkezések az OMGE. titkári hivatalához intézendők, mely jelentkezésekkel egyidejűleg az előirányzott költségek fele, azaz 30 frt az OMGE. pénztárába czimezve beküldendő. Oly jelentkezések, amelyekkel egyidejűleg a 30 forint

Magyar Mezőgazdák Szövetkezte Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám Váci-körút sarok.

Az aratás közeledtével

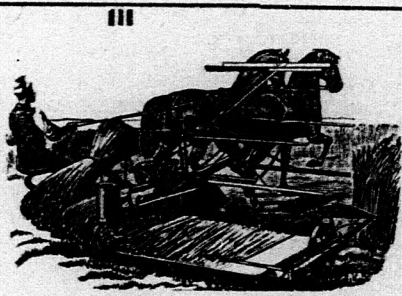
van szerencsénk, mint az „Adriance, Platt & Co.” new-yorki gépgyáros magyarországi képviselői, nevezett gyár kitűnő anyagból készült

Fűkaszáló,

Marokrakó-arató, és

Kéveköttő-arató gépeinek

mielőbbi beszerzését ajánlani.

Tekintettel a fenyegető munkásviszonyokra, nehogy a t. cím kellemetlen meglepetéseknek legyen kitéve, ajánljuk a gépeket most beszerezni; másrészt pedig, hogy az aratás kezdetével készen felszerelt gépek álljanak rendelkezésre.

A gép felszereléséhez és a kocsis betanításához szerelőkötet odaküldjük és kívánatra képes árjegyzékkel és árajánlattal szívesen szolgálunk.

Több évi számos kitűnő magyar bizonyítvány.

Mai számunk 20 oldal.

előleg be nem küldetik, figyelembe nem vétetnek. A részvételi díj második részlete a jelentkezések lezárása s a költségek végleges megállapítása után lesz befizetendő.

A jelentkezés határideje *augusztus 20.* A résztvevők száma 60.

Mindennemű felvilágosítással szolgál az OMGE. titkári hivatala.

A rendezőbizottság.

Magyar földbirtokpolitika.

A képviselőháznak a ezukorkivitei jutalmakról szóló tárgyalásának befejezte után valószínűleg legközelebb sorra kerül a pénzügyminiszter által már benyújtott azon törvényjavaslat, mely a hazai pénzintézetek által kibocsájtott némely kötvények biztosításáról van hivatva intézkedni.

Ennek a törvényjavaslatnak 2. §-a c) pontjában foglalt rendelkezés érdekel bennünket legelső sorban. E szerint az 1894. évi V. t.-cz. rendelkezései értelmében létesített telepítvényi birtokokra, továbbá talajjavítás tárgyát képező, vagy feldarabolás útján létrejött földbirtokra, mint jelzálogra telekkönyvileg bejegyzett követelések is alapját képezhetik a jelen törvény hatálya alá eső kötvények kibocsájtásának. Ez a kibocsájtás bizonyos feltételekhez és biztosítékokhoz van ugyan kötve, de éppen ezek adják meg azt a lehetőséget, hogy az illető kibocsájtó pénzintézetek az ezen alapon kibocsájtott kötvényeiket jól és hamar elhelyezhessék és úgy az emisszió, valamint az egész operáció hasznában részesülhessenek, ami az ezen kötvények részére biztosított tőkekamat és járadékadó mentesség, valamint a pupillaritás megadása által még tetéződik.

Bármily elismeréssel is viseltetünk azon intencziók iránt, amelyek a pénzügyminisztert ezen törvényjavaslat benyújtásával a magyar mezőgazdaság- és földbirtokpolitika szempontjából vezérelték, egyáltalában nem tudunk lelkesedni e törvényjavaslatnak a magyar földbirtokpolitikát nagyon is közérőlről érintő rendelkezéseiről és egyáltalában nem tudunk osztozni abban a kitörő örömben, amelyet némely lap hasábjain egyes publicisták a törvényjavaslatnak éppen ezen rendelkezései miatt kifejeztek, azt állítván, hogy a pénzügyminiszternek ezen javaslata nemcsak a földbirtokos osztály további boldogulását van hivatva megkönnyíteni, hanem a földbirtokpolitikának oly irányt is adni, amely az egészséges birtokeladásokat elősegíteni és ezzel első sorban az alföldi agrárszociális kérdést megoldani fogja. Meggyőződésünk éppen ellenkező. Félünk tőle, hogy a törvényjavaslat törvénynyé váltá esetén nem fog egyebet szolgálni, mint azoknak a tendenciáknak teljesebbét, amelyek a földbirtok mozgósítását szolgálják, megingatván ezzel a nemzet alapját képező mezőgazdasági osztályt, új eszközöket adván a további eladósodásra anélkül, hogy biztosíték volna arra, hogy a hitel igénybevételének ezen nemei tényleg hasznos befektetésekre, a birtokos osztály megerősítésére fordítottassanak; a cél első sorban az levén, hogy az elhelyezést kereső ingótoke egy új, eddig még ki nem használt objektumra tegyen szert jövedelmei biztosítására.

De vegyük sorra a törvényjavaslat ez irányu rendelkezéseit. Elsőnek áll a sorban az 1894. évi V. t.-cz. alapján létesített telepítvényi birtokok. Az 1894. évi telepítési törvény három millió forintot bocsájtott a kormány rendelkezésére telepítési célokra. Előre látható volt, amint be is következett, hogy ezen összeg a telepítés céljaira annyira kevés lesz, hogy a megkezdett munka az első lépésnél meg akadni. A telepítési törvény alapján a földmivelésügyi miniszter megkezdette a telepítést a rendelkezésére álló szerény esz-

közökhöz képest szerény arányban. Egy néhány száz holdas birtokok vásároltattak, ahol mint szigeteken telepítvények alakítottak, amelyeknek még nemzeti missziót is kellett volna teljesíteniök, amidőn a nemzetiségi vidékekre jutottak.

Csakhamar bekövetkezett azonban a sikertelenség. A csekély kiterjedésű birtokokon megszállott telepesek nem nyertek elegendő támogatást egymásban, legtöbb esetben csekély anyagi erővel rendelkeztek és az első kisebb kalamitás telepítvényük felhagyására birta, végül sokszor egészen ellentétes gazdálkodási viszonyokból kerülvén a telepekre, ott még a legfőbb igényeiket sem tudták kielégíteni, mert az előttük ismeretlen viszonyokba magukat beletalálni nem tudták. Így azután ezek a telepítvények nagy hamar fiaszkót mondtak, közigazdasági, szociális és nemzetiségi hasznót nem eredményeztek, sőt kárt, mert úgy a telepítők, mint a telepedni hajlandók részéről kedvetlenséget, aggodalmat, sőt teljes visszavonulást szültek. Ez a telepítési törvény tehát úgy rendelkezései, valamint eszközeinél fogva teljesen hiábavalónak bizonyult és azok a kísérletek, a melyek ezen alapon a telepítési akciózt tovább forszírozzák, teljesen meddők, a mint azt a földmivelésügyi miniszteriumnak jelentése is, ha nem is kifejezetten, de a csekély eredmény konstataálásával kétségen felül helyezi. A telepesek eladósodnak, nyomorognak egy ideig, majd megszöknék, ez az eredmény, a melyet az 1894. évi V. t.-cz. három millió forinttal elérni tudott.

Azt kérdezzük már most, hogy egy ilyen hibás törvény alapján miként lehessen további eszközöket a telepítés rendelkezésére bocsítani? Véleményünk szerint e törvény végrehajtását nem kiterjeszteni, hanem ellenkezőleg még az eddigi akciózt is teljesen leszerelni kellene, mert úgy a telepítők, mint a telepedni szándékozók előtt a telepítés ügyét Magyarországon jó időre teljesen kompromittálta. Biztosan előre látható, hogy az állam által eddig megkísérlett telepítéseken kívül ebbe a nagyon is éretlen savanyu almába magánosok, vagy pénzintézetek, ha csak némi lelkiismerettel bírnak is, nem fognak beleharapni.

Hiszen két év óta megalakult már a magyar agrár- és járadékbank, a melynek az ilyen operáció egyenesen feladatát képezi és a mely biztos tudomásunk szerint éppen ezen a téren jelentékeny akcióra is készült, de ennek első feltétele a telepítési törvény észszerűbb megváltoztatása leendett. A mostani javaslat ebben az irányban semmi rendelkezést nem tartalmaz, egyszerűen kiterjeszti a meglévő törvény alapján létesült telepítvényekre a jelen törvény hatályát és ezzel eleget vélt tenni annak a telepítési politikának, a melynek hivatása lenne a pusztuló földbirtokosok megmentése, a földbirtokos osztály felfrissítése, a szociális kérdés egy részének megoldása. A pénzügyminiszter legújabb javaslatának erre vonatkozó rendelkezései tehát ezáltalánok és ezért nemcsak fölöslegesek, hanem egyuttal károsak is, mert megakadályozzák azt is, hogy e kérdésnek egészségesebb alapon való megoldását a közel jövőben sikerrel sürgetni lehessen, azért mint ilyen a törvényjavaslatból egyszerűen kihagyandó volna, mert látszat szerint ugyanis csak hangulatkeltésre vétetett föl.

A talajjavítási munkálatok tárgyát képező földbirtokra, mint jelzálogra telekkönyvileg bekelezett tőkekövetelésekre kibocsátható kötvényeknek, már több jogosultságuk volna az előbbinél. Tény u. i. az, hogy a magyar földhitelintézet zálogleveles talajjavítási kölcsönök beszerzése ezen záloglevelek fundációjának természete szerint kissé nehézkes, egyuttal azonban az igénybevehető kölcsön mértéke a talajjavítási munkálatok által értékében emelkedett talaj értékéhez képest csekély, mert ezen hitel az 1889. évi XXX. t.-cz. értelmében az illető birtoktestek kataszteri tiszta jövedelmének csak hatszorosaig terjedhet, holott a talajjavításra szoruló birtoktestek kataszteri tiszta

jövedelme a dotog természeténél fogva rendszerint igen csekély. Ebben a tekintetben tehát haladást jelentene a jelen törvényjavaslatnak az az intézkedése, hogy a hitel az illető földbirtoknak lekötése idejében megbécsült értéke 75%-ig, de legfeljebb az illető talajjavítási munkálatok által igénybevett összeg erejéig terjedhet. Az a körülmény pedig, hogy a hitelező intézet a kölcsönt csak az illető munkálat tényleges előhaladása arányában folyósíthatja, biztosítékot képez arra, hogy az e fajta hitel csak a tényleges szükséglet esetén vétetik igénybe és a talajjavítás tényleges keresztülvitelére használtatik fel.

Ámde nem látjuk be azt, hogy akkor, amidőn a talajjavítási munkálatok megkönnyítésére a törvényhozás már 1889-ben egy könynyebben hozzáférhető hitelforrás megteremtését szükségesnek látta, de erre vonatkozó intézkedése meg nem felelőnek bizonyult, miért kelljen egy új törvény keretében egészen idegen, az ilyenmű hiteligenyek kielégítésével nem foglalkozó intézetek új üzletágul azt megteremteni, ezen új törvény által esetleg több, még kisebb intézet kezelésébe átjatsva ez ügyet, eldarabolni és vagy a hitel megdrágítását eszközölni, vagy a túlságos konkurrenzia felkeltésével annak realitását kockáztatni, a földbirtokokat esetleg a fölösleges, nem jövedelmező és így ezáltalán, sőt káros talajjavításokba belenyargaltatni. Elismerjük, hogy a talajjavítási zálogleveles hitel, melyet az 1889. XXX. t.-cz. statuál, nem felel meg az igényeknek, amit az bizonyít, hogy azt eddigi létezése óta csak igen kevesen vették igénybe, azonban nemcsak a méltányosság, hanem a helyes politika is azt parancsolják, hogy ne újabb kísérletezéssel iparkodjék a törvényhozás a bajon segíteni, hanem a felismert bajokat szüntesse meg. Igazítsa ki a hibákat ott, ahol arra szükség van és különösen a jelzálogi hitelt oly régen és oly kiterjedésben szolgáló intézeteket igyekezzék e művelet végrehajtására megnyerni azon kedvezményeknek a megadásával, amelyeket most ujonnan alakuló és meg ismeretlen és esetleg nem eléggé megbízható intézetekre reáruházni akar. Meg vagyunk győződve, hogy az illető intézetek maguk is belátták, hogy a talajjavítási zálogleveles hitel mai alakja nehézkes és hogy annak keretein úgy az intézet, mint magának a hitel alapjának veszélyeztetése nélkül tágitani lehet és kell, éppen azért az erre vonatkozó kísérlet nélkül a törvényjavaslat ezen intézkedését fölöslegesnek tartjuk, mert egy részleteiben elhibázott, de a gyakorlatban ki nem próbált elv fölött pálczát tör anélkül, hogy annak kipróbálására a helyes módzatok megadásával a megfelelő alkalmat megadná.

A legnevezetesebb és legmesszebb kiható rendelkezések azonban azok, a melyeket a törvényjavaslat a birtok parcellázásokra nyújtható hitelre nézve tartalmaz. Kétségtelen az, hogy a meghatározott feltételekhez kötött és a kellő övrendszabályok mellett végrehajtott birtokparcellázások úgy közigazdasági, valamint szociális és nemzeti szempontból rendkívül fontosak. Aki azonban a szóbanforgó törvényjavaslatot figyelemmel áttanulmányozza, arra a meggyőződésre jut, hogy e három szempont fontossága itt csak nemleges irányban jut érvényre, a mennyiben éppen e három szempont tekintetében az alkotás helyett a legnagyobb mértékű rombolást várhatjuk.

A birtokparcellázások közigazdasági jelentősége első sorban abban áll, hogy a nagy birtoktesteknek egy tulajdonos által való kellő kihasználása nem minden esetben lehetséges mert vagy a kellő szellemi vezetés, vagy a megfelelő beruházási tőke hiánya nem engedik meg a birtoktest oly mértékű kihasználását, aminőt a természeti viszonyoknál fogva az említett eszközök bőségében elérni lehetne; ellenben ugyanazon birtok megfelelő kisebb részletekre eldarabolva, több egyén szellemi és anyagi erejével mivelve, a belterjesség maga-

l fogva rend-
ekintetben tehát
nyavaslatnak az
ő földbirtoknak
téke 75%-áig,
ási munkálatok
terjedhet. Az a
elező intézet a
kálát tényleges
atja, biztosíté-
hitel csak a
etik igénybe és
ülvitelére hasz-

hogy akkor,
atok megkönnyí-
ben egy köny-
ás megteremté-
e vonatkozó in-
nek bizonyult,
ény keretében
ü hiteligenyek
intézetek új üz-
ezen új törvény
o intézet kezelé-
rabolni és vagy
ni, vagy a tulsá-
annak realitását
etleg a fölösleges,
eltalan, sőt káros
tni. Elismerjük,
eles hitel, melyet
l, nem felel meg
zónyit, hogy azt
n kevesen vették
a méltányosság,
azt parancsolják,
ssel iparkodják a
eni, hanem a fel-
neg. Igazítsa ki a
g van és különö-
en és oly kiterje-
gyekezzék e mű-
erni azon kedvez-
amelyeket most
eretlen és esetleg
etekre reáruházni
ve, hogy az illető
hogy a talajjavítási
nehézkés és hogy
et, mint magának
etése nélkül tági-
ért az erre vonat-
nyavaslat ezen in-
ük, mert egy rész-
akorlatban ki nem
r anélkül, hogy
s módozatok meg-
at megadná.

legmesszebb kiható
a melyeket a tör-
ellázásokra nyujt-
Kétségtelen az,
telekhez kötött és
ellett végrehajtott
gazdasági, valamint
mpontból rendkívül
zobanforgó törvény-
mulmányozza, arra
e három szempont
és irányban jut ér-
en e három szem-
s helyett a legna-
rharhatjuk.

k közgazdasági je-
n áll, hogy a nagy
nos által való kellő
esetben lehetséges
i vezetés, vagy a
hiánya nem engedik
tékü kihasználását,
gonyoknál fogva az
en elérni lehetne;
megfelelő kisebb
bb egyén szellemi és
belterjesség maga-

sabb fokára emelhető, és így közgazdasági szempontból nagyobb mértékben jövedelmezhető. Be kell azonban ismerni azt, hogy sem területben, sem pénzürtékben nem lehet helyesen kifejezni sem a feldarabolható birtoktest minimális nagyságát, sem az egyes feldarabolt részletek legkisebb és legnagyobb kiterjedését, amint azt a javaslat az elsőre négyezer, az utóbbi kettőre négyezer illetve huszonnégyezer koronában megszabja. Eltekintve attól a körülménytől, hogy a javaslat szerint csak az igen nagy birtokok feldarabolása válnék lehetővé, még ez is meg van nehezítve azáltal, hogy egy község határában, illetve több községben de összefüggőnek kell lennie, az eldarabolt birtokrészletek nagysága tisztán a helyi körülményektől és azoktól az egyénektől függ, akik az eldarabolt részleteket birtokukba venni akarják. Az egyiknek talán sok az, ami a másiknak kevés, és ebben esetleg igen nagy különbségek lehetnek. Különösen a birtokrészlet értéke maximumának megállapításával középirtok alakulása teljesen ki van zárva.

Pedig közgazdasági szempontból éppen az kívánatos, hogy a birtokmegosztás a kellő arányokat megtartsa és abban minden egyén tehetősége szerint részesülhessen. De szükséges is, hogy a birtok feldarabolása így és ne egy sablon szerint történhessék, mert hisz egy birtokrészlet mint középirtok majorságilag sok esetben sokkal jobban értékesíthető, mintha az apró tanyákra volna megosztva. Az eldarabolás mértékét tehát törvényileg meghatározni közgazdasági szempontból helytelen, mert ezt tisztán az eldarabolásra kerülő birtoktest és az igénybevevők sajátos viszonyai határozzák meg.

Másrészt azonban azon körülménynél fogva, hogy semmiféle garancia és korlátozás nincs arra, hogy egy azon egyén több, esetleg számos parcellát összevásárolva ismét nagyobb birtoktestet alakíttson, elveszi a birtokeladásnak közgazdasági hasznát és igen sok esetben a birtokspeculációra fog vezetni éppen azokkal szemben, akiknek érdekében a feldarabolás történik. A feldarabolás alá kerülő birtok tulajdonosa szerényebben értékesíti, a parcellát vásárló drágábban veszi, mint azt a közbejött telekspekuláns tette.

Az esetelt hátrányoknak elkerülésére csak egy mód van, amiről azonban a törvényjavaslat nem gondoskodik és ez az, hogy a tulajdonos bejelentése alapján eldarabolandó birtok nagysága, valamint az eldarabolt részletek minimális és maximális nagysága és a birtoktest arányához mért száma esetről-esetre egy az eldarabolást eszközölő közeg hatáskörén kívül eső, teljesen érdektelen hatósági intézmény által állapítsák meg.

Helytelen a törvényjavaslatnak a birtokeldarabolásokra vonatkozó része szociális szempontból is. Nem említve azt, hogy a birtokeldarabolást megkönnyítő intézkedések a birtok jobb értékesítését helyezvén kilátásba, sokakat szükség nélkül a feldarabolás eszméjéhez visznek egyszerűen a jobb értékesítés kilátásai, másokat ismét az illető intézetek fognak a feldarabolásnál kilátásban levő nyereségek miatt erre reácsábítani s mindezek birtokaiktól megválván, helyettük talán megbizhatatlanabb, pusztán a telekspekulációra dolgozó elemek foglalják el az ősi rögöket, a törvényjavaslat a birtokrészletek megszerzőitől semmi garanciát nem követelvény, azok különösen a kisebb részletek megszerzői a legtöbb esetben legutóbbi telepeseink sorsára jutnak, birtokaikat megfelelően berendezni nem tudják, ennek megfelelőleg a kellő jövedelmet előállítani képesek nem lesznek, csakhamar eladósodnak, birtokaikból kikopnak és a vándorbotot kezükbe véve majd még inkább szaporítani fogják a mezőgazdasági proletáriátusok ama tömegét, amely már ma is szociálisztikus eszmékkel szaturálva, a többi birtokosoktól munka nélkül várja eltartását, sőt az ingyen földosztás utópiáját melengeti keblén.

Ehhez járul még az, hogy az eldarabolt részletek minimális nagysága négyezer koronában megállapítva az ország legnagyobb részében tulságosan nagy és teljesen megakadályozza azt, hogy ott, ahol az különben lehetséges volna, törpebirtok is keletkezhesék. Hiszen sem ennek, sem más törvénynek feladata nem lehet, hogy minden embert a teljes megélhetését biztosító földbirtokhoz juttasson, annál kevésbé, mert az a földbirtok korlátolt mennyisége miatt teljesen kivihetetlen is, azonban a törvényhozásnak kötelessége gondoskodni arról, hogy a legtöbb egyénre nézve lehetővé tegye legalább egy akkora földbirtok megszerzését, a mely megélhetését megkönnyíti, a mely a haza polgárát teljesen a rögöz köti, amelyen élnie és hálnia kell. A törpe birtokok megszerzése éppen az Alföldön, ahol a mezőgazdasági munkások keresete jóformán az aratásra szoritkozva megélhetésüket nem biztosítja, rendkívül fontoságu, mert a csak két-három holdas földbirtok biztosítja a munkás család mindennapi élelmének megteremtését, a mi mellett egyéb szükségleteinek eszközeit keze munkája után szerezheti meg. Szociális szempontból a javaslatnak erre a körülményre igen nagy súlyt kellett volna helyeznie, de készítője úgy látszik csak a „birtokeldarabolás” hangzatos jelszavát ismerte ellenben annak lényegével és hatásával behatóan nem foglalkozott.

Szociális tekintetben azonban még egy hiánya van a javaslatnak a birtokeldarabolás tekintetében és pedig éppen a minimális részleteket csak azoknak kellene megszerzőik, a kik arra valóban rászorulnak, mégis a javaslat egyáltalában nem gondoskodik arról, hogy ezek a legkevésbé vagyonos egyének tényleg megis szerezhessék és hogy őket a vagyonosabbak, a tehetősebbek tul ne licitálják és birtokrészlet megszerzését el ne üt-hessék, mert a javaslat csak az eldarabolandó birtoktest minél előnyösebb értékesítését tekinti. Így biztos az, hogy a földéhes vagyonosabbak étvágya ki lesz elégitve, ellenben azok, akik szintén éhesek, de kevésbé tehetősek, azonban valóban reászorulnának, továbbra is föld nélkül maradnak. Szociális tekintetben tehát a szükséges egyáltalán nem fog segíteni a javaslat. De föltéve, hogy mindez nem következ-nék be, föltéve, hogy a vagyonosabbak a kevésbé tehetősek iránt tanusítandó humaniz-musból emezeket tul nem licitálják, egy emberöltőnél sokkal rövidebb idő alatt még ezeknél is visszaáll a jelenlegi helyzet, mert semmiféle rendelkezés nem biztosítja a további tulságos elaprózást, amelyet a javaslat a birtokrészlet minimumának megállapításával elv-ként kimondani kíván.

Szociális szempontból is szükséges tehát az elaprózott birtokrészletek nagyságát egy a viszonyoknak megfelelő módon érdektelen közeg által teljesíteni, azonkívül gondoskodni arról, hogy az elaprózott birtokrészletek első sorban azok birtokába jussanak, akiknek arra leginkább szükségük van és végül a parcellák tulságos elaprózásának törvényes uton való megakadályozása nélkül a javaslat éppen azt a célt nem fogja elérni, amelyet első sorban szolgálni hivatottnak látszik.

Es végül nemzeti szempontból is elhibázottnak kell a javaslatnak a birtokeldarabolásokra vonatkozó jelenlegi rendelkezéseit tartanunk. A birtok eldarabolásának irányítását a javaslat teljesen azon intézményekre bizza, melyek ebben a tekintetben megfelelő anyagi biztosítékot nyújtanak ugyan, de erkölcsi tekintetben semmi felelősséggel sem tartoznak. Hiszen könnyen elképzelhető, hogy egy ilyen mindenféle kedvezményrel felruházott vállalkozás az idegen tőkét üzleti reményeivel nagyon is képes idecsalni. Ha ezek a tőkék azután akcióba lépnek, ki képes megakadályozni azokat káros, talán nemzetellenes működését és hatását? Ki képes megakadályozni, hogy a magyar, vagy

csak a magyar érzelmű elemek mellőzésével a nekik tetsző idegen elemeket favorizálják, földbirtokhoz jutattják, e hazában az idegent urrá tegyék? Ki képes megakadályozni, hogy a földbirtoka révén urrá lett idegen a maga izlése, törekvése szerint intézkedjék a közdolgokban, eleinte a saját szűk körében, később mind szélesebb gyűrűkben terjeszkedve? A nemzeti érdekek szempontjából annál inkább hibáztatnunk kell e javaslatot, mert az teljesen a lehetőségre alapítja az elaprózott birtokrészletek megszerzését, teljesen mellőzi az anyagilag talán kevésbé tehető, de szellemileg és egyé-nileg annyira kitűnő anyagot, amelyből a tőkés-letesedés és kiválás által kell szociális rétegeink felrészítését, felújítását várunk.

Nem lehet elhallgatni azonban azt a nemzeti szempontból nagy veszedelmet sem, amelyet a javaslat a földbirtok ingóvá tételére nézve magában rejt. A javaslat egyes pénzintézeteknek monopoliumot ad a birtoktestek feldarabolására. A pénzintézet nyereségekre fog dolgozni a birtokok eldarabolásánál és az elprózott részletek értékesítésénél, nyereségre fog dolgozni a kötvények értékesítésénél, beáll az az állapot, hogy az illető intézetek derűre-borura valósággal csábítani, sőt sok esetben kényszeríteni fogják a birtokosokat a parcellázásra, csak azért, hogy az intézetek ebből minél kiterjedtebb üzletekre tehesenek szert. A föld megmozdul a magyar birtokos lába alatt. Ingóvá válik az az alap, amelyen nemzetünk léte eddig szilárdan megállott. A földbirtok a tisztességes munka útján biztosított exisztencia helyett a spekuláció tárgyává lesz, amelynek hasznát a birtokosok kárára ismét csak az az ingó tőke fogja élvezni, amely általános közgazdasági, szociális és nemzetiségi érzékkel nem bír, amelynek egyedüli törvénye a jövedelem minél nagobbmértékű biztosítása, még ha az által a nemzetet fentartó társadalmi osztályok mennek is tönkre.

Legutóljára hagytuk a birtokosok egyéni érdekeit, amelyet a javaslatnak a birtokeldarabolásra vonatkozó rendelkezései legelső sorban érintenek. A javaslat szerint csakis a megfelelő anyagi garanciákat nyújtó pénzintézetek kapják meg a törvény biztosította kedvezményeket a birtokok eldarabolásánál, a birtokos azonban, aki ezt a miveletet esetleg maga sokkal czélszerűbben végezhetné, ezt nem teheti, mert sem adó- sem illetékmentességet nem kap és így az ő részéről való eldarabolást már ezért is meg van nehezítve. A törvényjavaslat tehát egy közvetítői monopoliumot állapít meg az eldarabolással foglalkozó pénzintézetek részére, amit már magánál az elv helytelenségénél fogva törvénybe iktatni veszedelmesnek tartunk.

Ha a törvényhozás az alkalmas birtoktestek elaprózására megfelelő törvényes intézkedéseket óhajt megállapítani — amire kétségkívül szükség is van — közgazdasági, társadalmi és nemzeti szempontból ennek irányítását és intézését az államhatalom részére kell biztosítani. A birtokeldarabolás kétségkívül jövedelmező üzlet annak, aki azt csinálja, erre tehát megfelelő garanciák mellett bármely pénzintézet szívesen vállalkoznék, a szükséges tőke így könnyen biztosítható volna. Magát az eldarabolást, az arra való birtokok megállapítását, azok megbecsülését, az eldarabolt részletek minimális és maximális nagyságát, a részletek számát esetről-esetre a viszonyoknak megfelelő módon egy erre a célra alkotandó, a kormány közvetlen felügyelete és rendelkezése alatt álló érdektelen hatósági közegnek kell végeznie.

Ugyanez a közeg az eldarabolt birtokok további fejlődését figyelemmel kísérni és azoknak egészséges prosperálását előmozdítani is hivatva lenne. Szükséges továbbá gondoskodni a minimális parcellák további elaprózásának legalább egyidőre való megakadályozásáról, valamint a telekspekulációk megállításáról is. Csakis akkor, ha mindezek a

feltételek teljesítetnek, lehet Magyarországon nyugodt lélekkel egy oly törvényt életbe léptetni, a mely a nagyobb birtoktestek eldarabolását megkönnyíti, sőt elősegíti és a magyar földbirtokpolitikának ezen eszköze csakis ez esetben fog a nemzet érdekében érvényesülni.

De nem szabad a magyar földbirtokpolitikának legfőbb alapjáról megfélekednünk, a mely nélkül hiábavaló minden intézkedés, mert nélküle az eldarabolt birtokokra telepített egzisztenciák csak rövid ideig lesznek képesek vegetálni. Ez a főkövetelmény egy minden vonalon érvényesülő helyes agrárpolitika inaurálása, amely lehetővé tegye a föld művelőinek, a mezőgazdasági osztálynak a megélhetését, boldogulását, gyarapodását. Addig, amíg a mezőgazdaság jövedelme a közterhek viselésére alig elegendő, mellette a föld művelőjének munkája a mindennapi kenyér biztosítására sem képes, a legszebben kiesztelt földbirtokpolitika is eredménytelen marad, mert a jövedelem nélküli földbirtokot megszerezni csak kevesen óhajtják, megtartani pedig még ezek sem tudják. Sz. Z.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

Tarlószántás.

Adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne. Gyomnövesztő esztendő volt ez az idei. Az aczat, taraczk, pipacs, vadrepeze, buzavirág, sóskalórom, folyondár stb. helyenként oly bujaságban tenyésztek, hogy a vetést tulszárnyalva virágos kertekké varázsolták szántóföldjeinket. Szomorú virágos kertek. Hiszen más esztendőben sem szűkölködünk gyomokban, de ez idén minden képzeletet felülhalad a gyomok sokasága, különösen oly gazdaságokban, hol a talaj előkészítése a rendes sablonok között mozogva, mindennek, csak jónak nem mondható.

Igaz, hogy a gyomirtásnál a vetésforgó, a vetőmag is nagy szerepet játszik, de azért a tarló szántását (tarlóbuktatás, forgatás) mint egyikét a legjobb gyompusztító munkának, első sorban kell említenünk. A tarló szántása, az okszerű talajművelésnek alapját képezi, melynek hasznáról oly gazdaságokban, a hol rendszeren alkalmazásban van, teljesen meggyőződtek és nem is hagynak fel vele. Még az igénytelen zab is meghálálja a tarlószántást, hát mennyivel inkább az igényes növények. Különösen fontos, a gabonaneműek tarlójának leszántása, mert ezeknek talaja a leggyomosabb és legkönnyebben ki is szárad.

Oly gazdaságokban, a hol a tarló szántása nincs alkalmazásban, különösen gyakori eset, hogy az egyik évben kevésbé, másik évben szerfelett gyomos a talaj. Ennek oka főképpen a helytelen talajművelésben keresendő. A gyomok nagyrésze ugyanis a kalászosok aratása alkalmával már megerett s magvaikat elhullajtják a tarlóra. Ha már most a tarlót csak ősszel vagy tavasszal szántjuk meg a rendes mélységre, a mélyen leforgatott gyommagvak nem csirázhatnak, de életképességüket (akár több éven át is) megtartják s a következő szántással ismét felszínre kerülve, elgyomosítják a földet. Ezzel a sablonos szántással a gyommagvak csak helyzetüket változtatják: egyszer mélyen kerülve a talajba pihennek, máskor meg felülkerülve kicsiráznak. A gyomokat tehát ilyen eljárás mellett nem pusztítjuk, sőt az egyoldalú gabonatermő gazdaságokban évről-évre szaporítjuk. És hogy ez tényleg úgy van, arról könnyen meggyőződhetünk, ha csak a pipacsot vagy vadrepezt nézzük is. Némely években alig látunk pipacsot, vadrepezt a kalászosok között, máskor ismét oly tömegesen lépnek fel, hogy a kalászosost elnyomják; minek oka,

az előbb kifejtett helytelen talajművelésben keresendő. Hiszen azt nagyon jól tudjuk, hogy az okszerű talajművelésnek egyik sarkalatos alapelve a korai tavaszi vetések (különösen kalászosok) alá, az ősszel megszántott földnek újlagos tavaszi megszántását mellőzni. Teszszük ezt nemcsak a téli nedvesség konzerválása, hanem a tavaszi szántás gyomnevelő hatása miatt is.

Ha az ősszel megszántott földet tavasszal újlag megszántjuk, akkor az előző szántással mélyen leforgatott gyommagvakat ismét felszínre hozzuk s talajunkat elgyomosítjuk: ilyenkor például a vadrepeze ellen a gazda alig képes védekezni. De ha nem is szántjuk meg tavasszal a földet, akkor az elgázosodás veszélyét csak elodázzuk, mert egy későbbi szántással mégis csak a felszínre hozzuk ismét a gyommagvakat. Vagyis az a gazda, a ki ősszel szánt és tavasszal extirpál, a gyomok ellen teljes sikerrel még sem lesz képes küzdeni, ha a tarló szántását nem alkalmazza.

Ha a tarlót aratás után azonnal sekélyen aláforgatjuk, akkor a kevésbé beföldelt gyommagvak vagy azonnal vagy az első eső után csirázásnak indulnak, azért, mert csirázásuk feltételei a sekélyen szántott földben megvannak. Ha már most a kicsirázott gyomokat jól megfogaszoljuk, akkor azok nagy részét elpusztítjuk és viszont újabb gyommagvakat hozunk olyan helyzetbe, hogy kicsirázhassanak. Ha jelzett módon ismét fogaszolunk, akkor a rendes szántás idejéig tömentelen gyomot pusztítunk el, sőt az őszi szántással a már kicsirázott gyomokat mélyen forgatva alá, ezeket is feltétlenül tönkre teszszük. Ezen egyszerű eljárással elérhetjük azt, hogy talajunk lassan gyommentessé válik. Lassankint azért, mert számos év hibáját és elmulasztott munkáját egyszerre helyre hozni nem lehet: gyommagvakal telített talajt egyszeri tarlószántással rendbehozni nem lehet.

Hogy azonban a tarlószántás gyomirtó rendeltetésének megfelelően, ügyelnünk kell arra, hogy a tarlót, lehető sekélyen forgassuk alá és a megszántás idejéig kiszáradni ne engedjük. A tarlót tehát — midőn a gyomirtás képezi a főcél — 6—7 cmmél mélyebben ne szántunk, a munkához pedig azonnal az aratás után fogjunk hozzá. Közvetlenül az aratás után még a gabonatarló is tartalmaz annyi nyirkosságot, hogy jó munkát végezhetünk rajta s a gyommagvak — különösen egy előzetes fogaszolás után — csirázásnak indulhatnak. Szárazság esetén a leszántott tarlót jobb meghengerezni s a gyomok kicsirázását ezzel biztosítani, amit annyival is könnyebben megtehetünk, mert a későbbi pusztító fogaszolással a hengerezés hatását megszüntetjük. Oly gazdaságokban, ahol a tarló szántása rendszer alkalmazásban van, ennek lehető gyors keresztülvételét olyannyira fontos dolognak tekintik — és méltán — hogy a keresztet széles egyenes sorokba állítva, a tarlót még a kereszttek lehordása előtt megszántják.

A tarló szántásával azonban nemcsak a magról szaporodó u. n. egyéves, de a taraczkos s a gyöktörzsekkel bíró u. n. élő gyomokat is sikeresen irthatjuk, amennyiben a sekélyen leszántott s így alig beföldelt taraczkos kikutók elszáradnak, ellenben egyszerre mélyen szántva s újlag beföldelve, csak helyüket változtatják s annál vigabban tenyésznek. Ha oly táblákról van szó, melyek taraczkos gyomokkal (aczat, taraczk, perje) vannak telve s a fővédekezés ezek ellen irányul, akkor a tarlószántást száraz időben végeztessük, mert ez esetben a szántóvas által elmetesztett s csak kevésbé beföldelt taraczkos kikutók elszáradása sokkal biztosabb. A leszántott tarló kiszáradása után (ami a taraczkos füvénél sem kerülhető el) legeltessünk birkákkal vagy fogaszolassunk és szükség esetén adjunk még egy sekély szántást. Ezen eljárással a máskülönbösen nehezen pusztítható taraczkos füvetek legsikeresebben irthatjuk.

Amint említettem volt a tarlót lehető sekélyen (6—7 cmre) kell leszántani. Tehetjük ezt egyes ekékkel is, de az ígás erő jobb kihasználása s főképpen a munka gyorsítása céljából, sokkal helyesebb hármás vagy négyes (hántó) ekéket használni.

Az u. n. hántóekéknek nemcsak itt, hanem a löherének s luczernások feltörésénél is nagy hasznát veszszük. Itt is rendszeren abba a hibába esnek gazdáink, hogy a löheret s luczernát egyszerre mélyen szántják alá. Ez esetben a gyökereknek egy része újból megered s az utána következő vetést elgyomosítják. Ha ellenben előzetesen először sekélyen szántunk, akkor a kevésbé beföldelt gyökér- és szárrészek elszáradnak, a földben visszamaradó gyökerek elgyengülnek s a következő mély szántással elpusztulnak.

A tarlószántásnak, a gyompusztító hatásán kívül, egyéb előnyei is vannak. A sekélyen szántott tarló gyorsan korhad s a következő szántás (vagy vetés) idejéig humuszszá válik; másrészt a meghántolt föld alatt fekvő talajnak beéredését elősegítjük, úgy, hogy a következő mélyebb szántással nemcsak szebb, hanem jobb munkát is végzünk.

Ha ellenben a tarlót fekvő hagyjuk s később egyszerre mélyen szántunk, akkor a mélyen leforgatott tarló (különösen kötött földben) nehezen s abnormisan korhad s a következő szántással nem ritkán ismét felszínre hozzuk. Igaz, hogy a tulságosan sekélyen leszántott tarló (6—7 cm.) korhadása sem kifogástalan, különösen száraz időben, de ha gyomirtás képezi főcélunkat, akkor első sorban is erre kell tekintettel lennünk. Kevésbé gyomos földeken, mint például a zölden letakarított takarmánynövények után, a tarlót 10—15 cm-re szánthatjuk, a hogy nem annyira a gyomirtás, mint inkább a talaj kémiai, fizikai s mechanikai javítása képezi a tarlószántás célját.

Megjegyzem még, hogy ez idén a tarló szántására kedvező idő jár azért is, hogy a gyakori esőzéssel a tarló gyors kiszáradásától a gazdának tartania nem kell, a szántást tehát kevésbé forszírozott módon hajthatja keresztül.

Arra a kérdésre pedig, hogy hol marad ez esetben a tarló legeltetése? Csak azt felelem, hogy rendszer gazdaságban erre számítani nem is szabad, mert nincs az a tarlólegelő, mely a tarlőhántás előnyeivel felérne. K. K.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

Somogy megye állattenyésztése.

Δ A jó marhaállomány a mezőgazdaság főfeltételét képezi. A mezőgazda vagyonszája és jóléte a jó minőségű állatok tenyésztésében nyer kifejezést, míg az állattenyésztés hanyatlásával karöltve jár a gazda elszegényedése, a mi igen természetes is, mert a mezőgazdaságnak első és legfőbb alapfeltételét a tiszta jóvedelem képezi s ezt első sorban az állattenyésztés fejlesztése által juttathatjuk érvényre, mert míg a föld értékét az egyoldalú termelés nemcsak apasztja, hanem teljesen semmivé is teszi, addig az okszerű állattenyésztés, miután általa a termelés nagyban elősegítetük, a föld értékét emeli, a jövedelmet fokozatosan szaporítja.

Sáros megyében az utóbbi években öröndetes lendületet vett a szarvasmarhatenyésztés, egyrészt a hathatós állami segély, de másrészt a megyei gazdasági egyesület ténykedése folytán. Általánosságban jelezve a szarvasmarhatenyésztés terén észlelt állapotokat, azt mondhatjuk, hogy leginkább ott észlelhető a haladás, a hol a földes uraságnak jó fajtájú bikája volt s ezen nemesebb vagy igen gyakran telivér bikát a földesur a kisebb és paraszti birtó

a tarlót lehető se-
zántani. Tehetjük
ígás erő jobb ki-
munka gyorsítása
ármás vagy négyes

nemcsak itt, ha-
sok feltörésénél is
rendesen abba a
gy a lóherét s lu-
szántják alá. Ez
része újból meg-
vetést elgyomosit-
először sekélyen
elföldelt gyökér- és
fiben visszamaradó
a következő mély

gyompusztító hatá-
vannak. A sekélyen
had s a következő
humuszszá válik;
d alatt fekvő talaj-
ügy, hogy a követ-
nemcsak szebb, ha-
nk.

ót fekvő hagyjuk s
szántunk, akkor a
önösen kötött föld-
korhad s a követ-
kán ismét felszínre
ágosan sekélyen le-
porhadása sem kifo-
z időben, de ha
t, akkor első sor-
lennünk. Kevésbé
dál a zölden leta-
k után, a tarlót
hogy nem annyira
b a talaj kémiai,
ása képezi a tarló-

gy ez idén a tarló
ár azért is, hogy a
gyors kiszáradásától
ell, a szántást tehát
hajthatja keresztül.
g, hogy hol marad ez
? Csak azt felelem,
erre számítani nem
tarlólegelő, mely a
ne. K. K.

ÉSZTÉS.

tori Károly.

Állattenyésztése.

ány a mezőgazdaság
gazda vagyonszága
llatok tenyésztésében
áttenyésztés hanyat-
la elszegényedése, a
ert a mezőgazdaság-
ltételét a tiszta jó-
sorban az állatte-
uttathatjuk érvényre,
z egyoldalú termelés
teljesen semmivé is
állattenyésztés, miután
elősegítetik, a föld
et fokozatosan sza-

többi években örven-
szarvasmarhatenyésztés,
segély, de másrészt
ület ténykedése foly-
ezve a szarvasmarha-
llapotokat, azt mond-
t észlelhető a hala-
gnak jó fajtájú bikája
gy igen gyakran tel-
sebb és paraszti birtó

kosoknak hágtatás végett akár pénzért, akár munkáért átengedte. Az ilyen bikákat szívesen vette a nép igénybe s szívesen fizette a hágtatás díját. Ilyen helyeken az egész környék marhaállománya javult és nagyobbodott nemcsak egyidejűleg, de számban is. Ahol azonban a paraszti birtokos nehezebben jutott fajbikához, sőt sokszor egyáltalában nem is juthatott, ott a legtöbb esetben oly csenevész és részben hibás még ma is a marhaállomány, hogy annak államköltségen való kisajátítása nagy hasznára válnék az egész vármegye állattenyésztésének, mert addig, míg ezen korcsfaj valamennyire átalakul, sokkal többet fog a nemesebbek közt korcsosítani, mint a menynyit a nemes bika bennök javítani bír.

Sok baj, küzdelem és próbálgatás után egyrészt a kormány inicitívájából, másrészt nemesen gondolkodó és haladni vágyó földesuraink közakaratóból ezelőtt 3 évvel szabályrendeletileg kimondatott, hogy miután vármegyénkben a szarvasmarhatenyésztés terén az örökös kísérletezéseknek folyománya azon változatos rendkívül kevert marhaállomány, mely jelleget a megye marhatenyésztésének sohasem fog adni s marhatenyésztésünkben, ha annak irányt nem adunk a folytonos kapkodás nagy kárt fog tenni, szükséges tehát, hogy a vármegyei szarvasmarhatenyésztés helyes irányba tereltesse s ezen irányt szabályrendelet védje.

Hosszas tanácskozások után az intéző körök a pinzgauai fajtában állapodtak meg, mely fajtát a kormány saját részéről is vármegyénk részére legmegfelelőbbnek nyilvánított.

Gazdasági Egyesületünk a kijelölt uton a földmivelésügyi kormány erkölcsi és anyagi támogatása mellett csakhamar munkához látott, de az anyagi segítség csekély volta miatt a telivér pinzgauai apaállatok beszerzése nagy nehézségekbe ütközött. Ezen akadályokat leküzdendő, az egyesület 1894. év tavaszán bikavásárt tartott, mely alkalommal a szép számmal felhajtott apaállatok közül 48 drbot nagyrészt magas vérű pinzgauai bikát az egyesület megvásárolt szokat leginkább községekben helyezte el és pedig igen kedvező feltételek mellett, t. i. a vételárból 25%-ot engedélyezett, 75%-ot pedig a községek 3 félévi kamatmentes részletekben törleszhetnek.

Ezen alkalommal az egyesület tenyészapaállatokért saját pénztárából 7244 frtot fizetett, mely összegből 1811 frtot az állattenyésztés fellendítésére áldozott.

Ez időtájt sok közép- és nagybirtokos tenyészirányt változtatott, de sokan megmaradtak valamelyik régebben tenyésztett fajtájuk mellett, pl. a szimmenthali, kuhlandi, allgauer, sőt a magyar fajtánál; akik azonban felhagytak a régi tenyészettel, azok a pinzgauira tértek át.

Fenti nagy áldozaton kívül 1894-ik év tavaszán az egyesület a földbirtokosok óhajára még egy nagy pinzgauai tenyészállatimportot is rendezett, mely importot 100 drb telivér pinzgauai tehén és 32 drb bika képezte. Ezen importra a szükséges pénzt a földmivelésügyi kormány adta, a teljes ár és a kedvezményes szállítási költségek 3 félévi kamatmentes törlesztése mellett.

Az import szállítása 2698 frt 59 krba, az állatállomány pedig 15,556 frt 30 krba került. Ezen importból 43 földbirtokos vásárolt tenyészállatokat.

1895. év tavaszán az egyesület ismét tartott bikavásárt, mely alkalommal felhajtott összesen 60 drb legnagyobb részét pinzgauai fajú tenyészbika, melyek közül a vásárló bizottság 51 drbot tenyészszékre alkalmasnak találván, 7037 frt vételárban megvásárolta. A 7037 frton megvásárolt 51 drb tenyészapaállat egyrészt a községeknek, másrészt egyes földbirtokosoknak 25% kedvezményvel adta el s ennelfogva az egyesület 1895-ik évben 1961 frt 75 krt áldozott a vármegyei szarvasmarhatenyésztésének emelésére. Az 51 drb bika közül 2 drb teljesen ingyen, igen szegény lakosságú községeknek osztott ki.

Az egyesület és a hatóságok által a megyei állattenyésztési szabályrendelet végrehajtása kellőleg ellenőriztetvén, a szarvasmarhatenyésztés terén egy pár év alatt is szép haladást lehet látni, mit bizonyít az is, hogy a kormány az 1896-ik évben a megyei mezőgazdasági bizottság és a gazdasági egyesület kérelmére 35% kedvezményes ár mellett 96 darab telivér pinzgauai tenyészbikát osztott szét majdnem kizárólag községek számára, a mennyiben a 96 db bika közül csakis 5 db helyeztetett el magántulajdonosnál, de ezeknél is kikötött az, hogy a tulajdonos kívánatra közhasználatra is köteles a bikát bocsátani és ezen tulajdonosok a bikáért teljes árt fizettek, csupán a szállítási kedvezményt nyerték meg.

A kormány a tenyészbikák szállítási költséget viselte, a községek csupán a vételárat az átlagos 35% elengedése mellett kötelesek 3 félév alatt részletekben befizetni.

Ezen szállítmány vételára 17,772 frt 50 krt tesz ki, melyből az államnak visszatérül 11,693 frt 30 kr, vagyis az állam az 1896-ik év folyamán Sáros vármegye szarvasmarhatenyésztésére 5779 frt 20 krt áldozott.

A vármegyei gazdaközönség látva, hogy az állattenyésztési törekvéseihez a kormány nemcsak erkölcsi és nagyobb anyagi támogatással is hozzájárul, nagy kedvvel és kitartással karolta fel megyszerte még oly gazdaságokban is a pinzgauai fajtát, a hol eleinte ezen iránynyal eddig nem rokonszenveztek.

A pinzgauai irány megválasztásáról még ma is a vélemények igen eltérők, sokan nem tartják elég szerencsésnek a választást, mi részünkről a pinzgauai irányt vidékünkön jobbnak találjuk az azelőtt tenyésztett négy válfaj bármelyikénél is. Hogy miért, ezt közleményünk keretén belül részletesen ki nem fejthetjük, de röviden jelezve álláspontunkat, leginkább azért tartjuk szerencsésnek a pinzgauai választást, mivel a simmenthali, kuhlandi tulfinom, az allgauer pedig tudóvész hajlamainál fogva a moslékolásra gyenge, míg a magyar fajt nálunk nagyobb legelőterületek nélkül tenyészteni nem lehet.

Régi nagyobb telivér pinzgauai istállók az alább felsorolt birtokosok gazdaságaiban vannak: Alapi Salamon Géza Palocsa, Piller Kálmán Piller-Peklen és Liesert, Hódossy Imre K.-Sáros, Bujanovics Gyula Uzfalu, Kuchmayer Gerő Enyiczke, Szemrecsányi Jenő Darócz, Péchy Zsigmond Péchujfalu, Ujházy László Budamér, kisebb és újabban felállított telivér pinzgauai tehenészetek vannak: Bánó Géza Ternye, Bánó Árpád Osztopatak, Bleyer József Kellemes és Katscher János Kellemes, Kezser Miklós Lapispatak, Rosenfeld Ignác Kis-Szeben és Schwartz József Somos földbirtokosok gazdaságaiban.

Ezen névsorból is látható, hogy a pinzgauai tehenészet, illetve irány nagyban karoltatott fel s ezen gazdaságokon kívül ez idő szerint több, mint 100 községben van elhelyezve telivér pinzgauai bika s ezenkívül a magánosoknál 40 db telivér bikánál több fedez. Ezen tényállásból a jövőre nézve szarvasmarhatenyésztésünk gyors és alapos fellendülésére legszebb kilátásaink vannak, ha t. i. ezen irányban megkezdett erőteljes munkálkodásunk fokozatos emelésére ezentul sem fognak hiányzani azon feltételek, melyek állattenyésztésünknek a helyes medrét kiásták. S ezen feltételek nem mások, mint a kormány erkölcsi és anyagi támogatása és a vármegyei gazdaközönségének fáradhatlan buzgólkodása mezőgazdasági állapotaink javítása érdekében.

A vármegyei állattenyésztésének fellendítésére ugy éghajlati, mint talaji viszonyaink általában alkalmasak, mivel egyrészt minden év meghozza a szükséges takarmánytermést, másrészt pedig piacunkat a közönség, ha az áru minőségének kiváló volta ismertté válik, a fejlődött közlekedési eszközök által könnyen megközelítheti.

Hreblay Emil

közgazd. előadó, g. e. titkár.

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Rovatvezető: Száhlender Gyula.

A gabonaelevátorok és gazdasági jelentőségük.

Irta: Ifj. Sporzon Pál.

I.

A naponként sulyosbodó gazdasági viszonyok nyomása alatt még a legkonzervatívabb gazdák is erélyesen sürgetik a gazda helyzetének könnyítésére alkalmas eszközök igénybe vételét. A gazdasági érdekek érvényesítésére a vidéken a kisebb-nagyobb gazdaszövetkezetek alakulnak s megalakult végre hosszas vajadás után a gazdasági egyesületek országos szövetsége is, eleven tanubizonyosságul annak, hogy az ezereid év végén a magyar gazda is fel-tamadott lethargiájából és érdekeit megvédelmezni akarata is van.

A sok szónoklatban, gyűlésezésben kifáradt gazdák legtöbbje azonban azzal a boldog tudattal tért vissza házi tűzhelyéhez, hogy most már van egy hatalmas szövetkezetünk, a mely majd érvényesíti érdekeinket s most már csak várjuk meg a szép jövődöt s bizzuk ügyünket a szövetség vezetőire.

Pedig hát nagyon csalódnak a tisztelt gazdatársak, ha azt hiszik, hogy ez az országos szövetség egymagában a gazdák és a vidéki egyesületek állandó közreműködése nélkül megtudja szüntetni a gazdasági bajokat s ezentul szebb napok virradnak a gazdára. Igenis, a szövetség segíteni fog sok dologban, tanácsára és támaszára fog állni a gazdának, de a baj megszüntetni nem fogja, nem is tudhatja, mert a baj jórészt magában a gazdatársadalomban gyökerezik, mely társadalom, bár sokat kesergett, de eddig még vajmi keveset cselekedett.

Pedig a legtöbb bajon, a gazdatársadalom maga, ugyszólván házilag segíthet, ha meg van hozzá nemcsak a lelkesedés, de a megfelelő akarat és kitartás is.

A gazdasági bajoknak egyik legnagyobbika kétségkívül a gabonárák hanyatlása és a gabonával való tőzsdei spekuláció. Mindkét bajon segitendő, már sokat vitatkoztak, ankéteztek az illetékes körök. Jelen sorok ugyan nem hivatottak az ezirányban történt és történő, a gazdasági érdekeket védő reformokat tárgyalni s bíráltni, de valószínű, hogy bárminő kedvező eredménnyel is végződjenek azok, a gabona ára alig fog oda emelkedni, hol azelőtt volt. És ha a tőzsdei spekulációkat el is tiltják, találnak maguknak a játékosok más módot, hol kárpótolhatják magukat e veszteségért, valószínűleg ismét csak a gazda rovására.

A gabonáár részleges hanyatlásának egyik okát a gazda pénzhiányában lehetne talán keresni, mert aratás után a gazdák tömegesen kénytelenek terményeiket a piacra vetni s a nagy kínálatnak mi sem természetszerűbb következménye, mint az árhanyatlás. A másik ok pedig a közvetítők szerepe, kik a gabona árát lenyomják, amidőn a közvetítési díjjal a fogyasztóra nézve megdrágítják. Lehetnek és vannak még más okok is, melyek a gabonáár hanyatlását elősegítik, de talán e két előbbi ok a legközvetlenebb. E két okot minden gazda eléggé ismeri és ha e két okot megszüntetnék, mindenesetre nagyot lehetne lendíteni a gazda sulyos helyzetén.

Már pedig e két okot igen szépen meg lehet szüntetni. Nem kell hozzá egyéb, mint egy kis összetartás és a gabonaelevátorrendszer meghonosítása.

Különösnek tűnhetik fel talán ez az állítás, de a tények azt mutatják, hogy az elevátorrendszer behozatalának a gabonakereskedelem jobban a gazdák kezében marad, mint most és a gazda pénzszükségén sokkal inkább lehet segíteni így, mint bármely más móddal.

Félreértések elkerülése végett már eleve meg kell jegyezni, hogy nem valami nagyszerű elevátorokról van itt szó, mint a minő pl. a budapest—ferencvárosi elevátor, vagy a kikötő városok nagy elevátorjai. Ilyenekre a gazdának szüksége nincs, ezek csak a nagy kereskedelmi gőzpontokra valók. Az ily nagy elevátorok az egyes gazdára nézve ugyszólván hozzáférhetlenek s azoknak előnyeiket leginkább csak a kereskedők aknázzhatják ki. Nem nagyszerű berendezésű silo-paloták kellenek a gazdának, hanem olyanok, melyekhez könnyen, gyorsan hozzáférhet, melyekben a kezelést és felügyeletet a gazda közvetlenül ellenőrizheti, melyek a gazda tulajdonát képezik. Kisebb, kizárólag gazdasági, vagy helyesebben, *gazdasági elevátorokra* van szükség, aminőket minden, bármely kis vidéki gazdakör a neki legalkalmasabb vasuti vagy hajóállomás mellett felállíthat aránylag rendkívül csekély áldozattal és igen nagy haszonnal.

A technika e téren is szolgálatjára áll a gazdaságnak s ma már igen jutányosan készítenek kisebb gabonamennyiség befogadására szolgáló elevátorokat is. Ezekre van a gazdának égető szüksége s ha ezt életbe léptetik, a gabona árhanatlása nem lesz oly erősen érezhető csapás, de maga az árhanatlás is kisebb mérvű s különösen nem oly nagy szélsőségek közt ingadozó lesz, mert a gabonakereskedelemben, mint már fentebb említve lett, az elevátorrendszer mellett inkább a gazda kezében marad s ott bizonyára egészségesebb irányába terelődik, mint aminőben az ma a mostani börzespekuláció mellett van.

Mielőtt azonban tényleges számokkal bizonyítanánk ez állítást, szükséges az elevátor intézmény mivoltával s annak a mi viszonyaink közt való alkalmazhatóságával megismerkedni.

Az elevátorok — mint azt kétségek nélkül minden modern gazda tudja — gabonaraktározására szolgáló helyiségek, melyek úgy vannak berendezve, hogy azokban a gabona összes raktározási mozzanatai, tehát a berakodástól kezdve a kihordásig, a kézierő teljes kizárásával, tisztán csak gépi erővel történnek. E helyiségek, jobban mondva, épületek, lehetővé teszik azt, hogy a gabonának a raktárakban való kezelési költsége a minimumra redukálódjék és a mi szintén rendkívül fontos, a gabonaminőség állandóságát, vagyis azt, hogy a termelt gabona a csépléstől kezdve egészen az eladásig minőségét megtartsa, sokkal inkább lehetővé teszik, mint bármely más raktározási mód. Lehetővé teszik végül azt is, hogy az apadási százalék az elevátorokban a régi magtárrendszerrel szemben csökken.

Ha már most elgondoljuk, mennyi munkával jár a gabona raktározása a magtárban és összehasonlítjuk e munkát az elevátorban való raktározás munkájával, könnyen érthető különbséget fogunk e kettő között találni, különösen, ha sorrendbe vesszük e két raktározási rendszerrel előforduló munkákat.

A magtárban való raktározásnál a gabonát a cséplőgépnél zsákokba töltik, onnan a magtárhoz szállítva kézierővel behordják. Itt a gabona forgatása, rostálása, tisztítása újból kézi erővel történik. A gabonát elszállításakor újból zsákokba gyűjtik kihordják, természetesen szintén kézi erővel, s legtöbbször még a legközelebbi vasut vagy hajóállomáshoz is szállítják önköltségen. Ott esetleg azonnal behordják a szállító járműbe — waggonba vagy hajóba — de mivel éppenséggel nem tartozik a ritkaságok közé, hogy nincs elegendő szállítási eszköz kéznél, akárhányszor újból csak raktárba helyezik a gabonát. Sőt nem ritka az az eset sem, hogy a vevő a vasuti vagy hajóállomásnál újból átmázsálja az egész szállítványt, tehát újból ismétlődik a fel és lerakás.

Mindezen munkák természetesen nemcsak középkiadással járnak hanem időpazarlással és gabonavesztéssel is, még pedig mindez — majdnem kivétel nélkül — a gazda rovására.

A praktikus amerikaiak, kik a gazdasági elevátorokat már régóta és a legnagyobb mérvben használják, nagyon jól számítottak, mikor a fent jelzett veszteségeket és kiadásokat elkerüldők, az elevátor rendszert általánosan elfogadták a gabona raktározására. Náluk a gabona a cséplőgépnél legtöbbször még zsákba sem kerül, hanem a kicsépeelt gabonát egy kis paternoster — zsakoló — segélyével egyenesen a készen álló s e célra készült zárt oldalu kocsikba gyűjtik s vizik azonnal a legközelebbi elevátorba, honnan azután az — tisztítva — forgalomba kerül. Itt a gabona akkor kapott utoljára kézimunkát, mikor az etető a kévét a cséplőgéphe dobta. Azontul, egész a lisztig a gabona kézimunkát nem lát.

Nálunk természetesen ennyire — legalább egyelőre — nem lehet menni, mert a mi időjárás, cséplési és szállítási viszonyaink közt kénytelenek vagyunk a gabonát zsákba gyűjteni, illetve tartani, míg az a magtárba vagy az elevátorba nem kerül. A vasuti szállításon speciális gabonaszállító waggonjaink szintén hiányzanak s így ez esetben újból csak zsákokba vagyunk kénytelenek a gabonát tölteni, bár e bajon könnyen lehetne segíteni, ha a közönséges zárt teherszállító kocsiknál az ajtónyílások mögé deszkabélést raknának, mint azt Amerikában is teszik.

Látnivaló tehát, hogy a *gabona forgalma* az elevátorrendszerrel sokkal könnyebb és gyorsabb s a mi fő, olcsóbb lehet, mint a mostani magtárrendszer mellett.

A mi a *gabona minőségének* biztosítását illeti, arra nézve bizonyítékul szolgálhat az, hogy az elevátor már csak szerkezeti berendezésénél fogva is alkalmasabb a gabona elraktározására, mint a közönséges magtár. Ez utóbbiak ugyanis a legtöbb esetben elégtelenek a gabona helyes és megfelelő szellőztetésére, úgy, hogy a megdohosodás a mi magtárainkban éppen nem ritka jelenség. Éppen így nem engedik meg a helyes tisztítást sem, s hogy miért nem, arról nagyon könnyen meg lehet győződni, ha bemegyünk a magtárba, mikor rostálnak. Az a por, a mit az egyik gabonából kirostálnak, még nyitott ablakok mellett is, legnagyobb részét rászáll a másikra, vele együtt a piszoknak is jórésze. A tisztítás tehát nem lehet tökéletes. De a minőség rovására veendő a majdnem minden magtárban észlelhető, egér és madár okozta kár is. E három kalamitás, a dohosodás, a tökéletlen tisztítás és egér vagy madár kár a jól kezelt elevátorban ugyszólván teljesen ki van zárva.

A minőség biztosításán kívül a *mennyiség* biztosítása sem mellékes dolog. A közönséges magtári kezelésnél, tudvalevőleg minden alkalomkor vesz el a gabona, bármint jól is kezelték legyen az, az átlapátolásnál, átmérésnél, átrakodásoknál elvesző gabona mennyiségét 0.5%-ra túlzás nélkül fel lehet venni. Ez az alacsony százalék nagy tömeg gabonánál jelentékeny veszteségre nőheti ki magát, mely veszteség a jól kezelt elevátorban majdnem semmi.

E sorok elolvasása közt sokan azt gondolhatják, hogy a gabona minőségét a közös magtár — elevátor — is veszélyezteti, hol több gazdának gabonája van együtt. Az egyiknek búzája szebb, mint a másiké, viszont a másiknak sörárpája nem keverhető össze a szomszéd takarmányárpájával. Nohát ez az aggodalom alaptalan, mert igen könnyen található modus vivendi arra, hogy a közös magtárban elkülönítve kezeltessenek a termelők speciális terményei. Hogy ez lehetséges, elég csak arra utalni, hogy a csikágói óriási elevátorokban, hol több százezer métermázs gabona fekszik egy közös épületben, a legkisebb mennyiség, melyért az azonosságot elvállalják és biztosítják, csak 250 métermázs. Már pedig olyan 6000—18,000 mmázsás kis elevátorokban csak nem lenne nehéz az azonosságot 100—200 métermázsáról biztosítani. De nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az itt emlegetett elevátorok kisebb, vidéki elevá-

torok, melyekbe a közeli vidék viszi gabonáját. Már pedig az csak eléggé ismeretes dolog, hogy egy vidéknek speciális gabonaterméke úgy minőség, mint fajta és mennyiség tekintetében, nem nagy határok közt ingadoz; sőt egy kis szakértelemmel és jóakarattal nemcsak, hogy egyöntetűvé, de egyetemlegesen nemessebbé is tehető. Ez azt hiszem annyira kézenfekvő dolog, hogy ezt bővebben fejtegetni s ennek üdvös voltát a gazdákkal elhitetni e helyen felesleges.

Ime tehát, a gabona minősége, mennyisége és azonossága is sokkal jobban van biztosítva az elevátorrendszerrel, mint a mostani magtári kezelésnél.

De ez az elevátoroknak csak technikai haszna. Sokkal fontosabb annál a pénzügyi haszon.

A *gabonaelevátor intézményénél u. i. a gazda nem lenne kénytelen pénzzükség esetén gabonáját potom áron elvesztegetni*, mert mihelyt gabonáját az elevátorba beszállította, az ott neki átadott elismervényre, mint biztos zálogra, bárhol vehet és kaphat olcsó pénzt. Ilyen formán segítve lenne a gazda legnagyobb baján, t. i. azon, hogy a gazda nem lenne kénytelen a gabona árát kényszerűségből önmaga lenyomnia, hanem pénzhez jutva várhatja addig, míg a gabonaárak kedvezőbben alakulnak s akkor adhatja tul gabonáján. Nem lenne kénytelen a kereskedő ajánlatát pénzzükség miatt elfogadni akkor is, ha az kedvezőtlen s nem lenne kénytelen a drága közvetítést vagy közvetítőt megfizetni, hanem az eddig, a közvetítők zsebébe vándorolt százezrek legnagyobb része a gazda zsebében maradna, mert összeköttetésbe léphetne az elevátor intézmény alapján a közvetlen fogyasztóval. Mindama számtalan kellemetlenség és anyagi kár, a mi a gabona eladásnál eddig a gazdát érte, egy csapással megszűnne létezni.

Ez nem illúzió, ez nem ködfátyolkép, ez komoly és a tények által már régen bebizonyított valóság.

Még a legkisebb gazdakör is, ha közös elevátort épít s abban gabonáját közösen raktározza el, fog birni annyi tekintéllyel, hogy tagjai számára a beszállított gabonamennyiségek arányában hitelt szerezhessen vagy biztosíthasson. Erre nézve nem kellene mást tenni, minthogy beszállításkor az illető gazda gabonáját megbecsülnék — a becslősök a szövetkezet tagjaiból kerülnének ki — s kiállítanák neki az általa beszállított gabona mennyiségéről és megközelítő becsértékéről az átvételi elismervényt, az u. n. árujegyet, amelyre a gabonáját kiveheti. Ezt az árujegyet kölcsönfelvételénél biztosítékul bármely pénzintézet bátran elfogadhatja.

Nem kell azt hiszem bővebb magyarázat ahhoz, mily rendkívül előny rejlik, az elevátorintézmény ezen eredményében, mert a folyton pénzzavarral küzdő s hitelt alig kapó gazdának, szerény véleményem szerint, ez volna az egyedüli, biztos, könnyen kivihető és nagy haszonnal járó segítő eszköze, melyet legnagyobb részét a maga erejéből állíthatna fel. De rendkívüli előnyére válnék ez a gabonakereskedelemben nézve is, mert az, így a gazdák kezére jutva, bizonyára szolidabb és egészségesebb mederbe terelődnek, mint a börzei spekuláció piacán.

Előnyére lenne ez az államnak közgazdaságilag, mert a veszni induló kis- és középgazda, nagyobb áldozatok nélkül is nemcsak fentartható, de megerősíthető lenne. Mivel pedig az elevátorintézmény mintegy önmaga után vonná a rendszeresebb gazdálkodási, szorosabban véve a gabonatermelési rendszert, a főleg gabonát termelő most szegény gazdának megadatnék a mód, pénzügyi helyzetén javítani.

Ezt az eszmét karolják fel az összes gazdakörök s első sorban a gazdasági egyesületek immár számot tevő országos szövetsége, ezt tanulmányozzák a vidéki gazdasági egyesületek s ennek szerezenek híveket úgy

a gazdák közt, mint a kormánykörökben s ha bár mint egyszerű agrártechnikus a közgazdasági viszonyokat nem is mérlegelhetem a kellő nyomatékkal, annyit merek állítani, hogy jóakarattal, összetartással az elevátorrendszer csakhamar megszűli anyagi előnyeit s eredményeit.

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Jablonowski József.

A denevérek gazdasági fontosságáról.

II.

3. A kis denevér (*Vesperugo pipistrellus*) (l. 92. ábra) nálunk szintén közönséges, eléggé gyorsan csapong és kis termete miatt röptében is könnyen megkülönböztethetjük a többi közönséges denevérfajtól.

Főképpen községekben a házak körül, majorok épületei közelében, különösen az istállóknál, gyümölcsös kertekben, továbbá fasorokban láthatjuk, de a ritkás erdőkben vagy inkább erdőszéleken is megfigyelhető e kis termetű denevér, amint alant, átlag 3 m. magasban, zezugos vonalban csapong. Ki- s bejár az épületekbe, kapubejárások alá, istállókba, pajtákba, padlásokra; a gyümölcsöskertekben s egyáltalán a fás helyeken pedig a korona alsó részeit csapongja körül.

A felsorolt helyeken keresi apróbb rovarokból álló táplálékát; ilyen rovarok: főképp éjjeli pillék-, szunyogok- s a házi állatokra alkalmatlan légyfélék, továbbá kisebb bogarak, valamint a sárga cserebogarak (*Rhizotrogus*).

A hideg iránt kevésbé érzékeny s az épületek körül már kora tavasszal csapong, nyáron pedig hűvös, esős időjárás alkalmával olyankor is kijár, a mikor a nagytestű s kevésbé érzékeny, korán röpke denevér is rejtékében marad. Ősszel is ez a faj vonul téli szállásra legkésőbbben. Téli szállásul leginkább padlásokat, raktárakat s akármiféle száraz épületzugot választ; behúzódik a kamra butorai mögé is.

Ez a kis denevér tehát a gazdára, általános rovarpusztító hatása mellett, még azáltal is jelentős, mert az istállóknál a házi állatokra alkalmatlan rovarvilágot tizedeli. A gyümölcskertésre és erdőszélekre azért van jelentősége, mert a fák koronájának alsó részei körül dolgozó pilléket fogyasztja, ahol a többi denevér kevésbé jár, azok a korona felső részei körül vadásznak. A kis denevér hatása tehát e tekintetben a térbeli munkafelosztás alapján válik számbavehetővé. Nem jelentősége a zsákmánybeli különbség sem, a nagytestű denevérek a nagyobb rovarokat fogdossák elsősorban, emezek pedig az aprókat.

4. A nagyfülü denevér (*Plecotus auritus*) (93. ábra) aránytalanul nagy fülkagylóiról már repülése közben felismerhető, a melyeket ilyenkor hol egyenesen fölfelé irányoz, hol hátra-konyítja, avagy éppen előre hegyezi. Testnagysága valamivel a közepen aluli. Egyike a leggyakoribb fajoknak.

Április elejétől szeptember végeig esténként s éjjelenként a városok-, falvak-, majorokban, kertek-, szőlők- s parkokban, fasorok és erdőszélek mentén s erdei vágásokban vadászat, leginkább azonban a városok és falvak kertjeiben.

Lassan, de eléggé változatosan csapong, a fák és cserjék koronáján a nagyobb virágokat közvetlen közelből kerülgeti, sőt egy-egy ponton lebeg is. Így keresi és zavarja fel az ülő rovarokat, főképpen az éjjeli pilléket; lebegve fogja meg a fonalon lebecsátkozó hernyókat, sőt egyes megfigyelők, az ürüleik között talált nagyobb hernyófejekből azt következtetik, hogy lebegése közben a lombzatról

a hernyókat is leszedi. Ilyen működésekor nagy füleit előre hegyezi s a bokrok és fák között nesztelenül, kísértetszerűen, majd itt, majd ott tűnik fel.

Tápláléka nagyobb bogaraktól, főképpen a különböző cserebogárfajokból, éjjeli pillékből s kétséget kizárólag hernyókból áll.

92. ábra. A kis denevér feje.

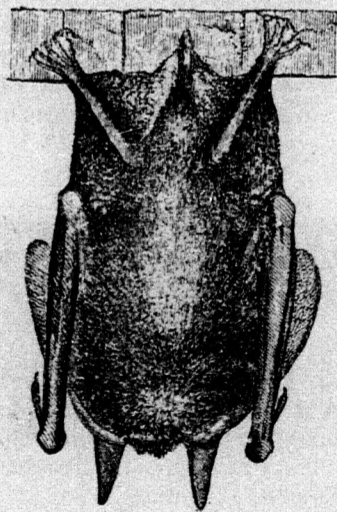
Nappalra faodvakba, épületek párkánydiszei közé s egyéb zugokba húzódik, míg októberben téli szállásra vonul, leginkább pinczékbe, ahol csak kevesedmagával található és pedig a boltozat mélyedéseibe kapaszkodva. Kitelel faodvakban is. Téli alváskor nagy fülkagylóit a testére konytja s csak a fülnyílást elzáró fülcsep lóg alá.

93. ábra. A nagyfülü denevér feje.

Ez a denevér a kertészetre, mondható elsősorban hasznosnak; a gazda és az erdőszélek pedig csak az elősorolt vadászó helyei közelében fekvő területeken veszi közvetett hasznát.

Figyelemmel már most a cikkem elején elmondottakra, hogy t. i. a denevérek különböző fajai, bárha mindannyian hasznos állatok

94. ábra. A nagyfülü denevér felfüggeszkedése télen.

is, a mezőgazda szempontjából nem egyenlő értékűek, összehasonlítólóg rekapitulálom a hazai négy általánosan elterjedt denevérfaj mezőgazdasági fontosságát. A *koránröpke*, mint elsősorban erdőlakó, továbbá a *nagyfülü*, mint főképpen fásbokros terül teken vadászó fajok közvetett hasznótelei a mezőgazdát csak másodsorban érintik; ellenben a *deres*, mint a községek és majorok körüli, továbbá a fasorok mentén fekvő mezők éjjeli rovarvilágának hathatós pusztítója, továbbá a *kis denevér*, mint az istállóknál alkalmatlan rovarvilágának tizedelője, a mezőgazdára nézve az előbbieknél hasonlíthatatlanul hasznosabb életműködést fejte-

nek ki és megérdemlik, hogy a gazda azokat nemcsak maga kímélje, de megóvja attól a kinzástól, amelynek azok a tudatlan és babonás eseléség részéről ki vannak téve.

Dr. Lovassy Sándor.

GAZDASÁGI NÖVÉNYTAN.

Rovatvezető: Mezey Gyula.

Uj permetezőszer a peronoszpóra ellen.

Nem mulik el év, hogy néhány uj szer ne ajánlatnék a szőlő peronoszpóra- és egyéb betegsége ellen. Különösen Franciaországban egyes gyárosok hoznak mindég uj szereket forgalomba, diesérvén azok hatását s várva szerük után a nyereséget. A gyárosok eme szereit többnyire azt sem érdemlik meg, hogy tudomást vegyünk róluk.

Most azonban egy szakértő kísérletező, *Gaston Lavergne*, kinek nevét különösen a black-rot tanulmányozása terén kifejtett kísérletezés és irodalmi működés tették ismertté, egy igen egyszerű és olcsó szer ajánlásával lép a nyilvánosság elé, a mely szer ugy a black-rot, mint a peronoszpóra ellen hatékonyabb volna a bordói lénél. E szer a *szappanos rézgáliczoldat*, a melyről Lavergne a „*Le Progrès Agricole et Viticole*” nevű folyóiratban*) egy cikkelyt közöl, a melyet mi a következőben ismertetünk.

Néhány szőlőgazda már régebben ajánlotta, hogy a bordói (rézgálicz-mészoldat) valamint a burgundi (rézgálicz-szódaoldat) léhez tanácsos bizonyos mennyiségű szappant keverni, a mi fokozza az említett oldatok tapadását másrészt elosztódásuk finomságát; tényleg ismeretes, hogy olyan szőlőfajták lombzatát, a melyek levelei és hajtásai szőrösök, igen nehéz az említett folyadékokkal bepermetezni.

Emez ajánlatok folytán Lavergne a mult évben kísérleteket tett a szappanos bordói és burgundi lével, a nélkül azonban, hogy velők a szőlő gombabetegségei ellen jobb eredményt ért volna el, mint a közönséges bordói vagy burgundi lével.

Az idén aztán Lavergne az egyszerű szappanos rézgáliczoldattal tett kísérleteket, a melyek meglepően kitünő eredményt szolgáltatnak, dacára annak, hogy a kísérletek oly területén folytak, a mely ugy a black-rot, mint a peronoszpóra, kártételeinek nagyon ki van téve; az oldat a levelekre és a hajtásokra igen jól tapad s azokat nagyszerűen megvédte.

A szappanos rézgáliczoldat a következő alkatrészekből áll:

- 1/2 kg. . . . rézgálicz,
- 1 kg. . . . fekete vagy zöld szappan,
- 1 hektoliter víz.

Készítése akként megy végbe, hogy egyrészt a rézgáliczot feloldjuk néhány liter vízben, másrészt egy másik edényben langyos vízben, apródonként adva be azt, feloldjuk a szappant. Ha ez megtörtént a szappanos vizet lassanként beöntjük a rézgáliczoldatba, mialatt egy kis seprővel folyton keverjük az oldatot. Ha az oldat jól felkeveredett, felhigitjuk azt 1 hektoliterre.

A szappanos rézgáliczoldatnak kitünő hatásán kívül nagy előnye, hogy sokkalta olcsóbb, mint a bordói vagy burgundi lé, melyek, ha a szokott 2 vagy 3%-os koncentrációban alkalmaztatnak, 4-szer, illetve 6-szor annyi rézgáliczot igényelnek, mint a Lavergne által ajánlott oldat.

Lavergne maga is azt mondja, hogy a szüret még messze van, s szerének hatása csak akkor lesz a maga teljességében megítélhető.

*) Lásd az 1897. évi július 11. számot.

Addig tehát, míg a Lavergne által ajánlott szer a tűzpróbát ki nem állotta, nem ajánljuk, hogy szőlősgazdáink a szappanos rézgálicz használatára térjenek át; de viszontkár volna, ha gazdáink ez egyszerű szerrel kísérleteket nem tennének.

M. Gy.

A szőlő és gyümölcsfák permetezése.

A. L. a „Köztelek” olvasója a következő kérdést intézte hozzánk: „Melyik permetező anyag legalkalmasabb a szőlő peronoszpórabetegsége ellen, s melyik leghatásosabb a gyümölcsfák permetezésére? Mely időszak a legalkalmasabb a permetezésre?”

A szőlő peronoszpóra betegsége ellen minden eddig ajánlott szer között a legalkalmasabb és legáltalánosabban használt szer a bordói lé, melyet az első permetezéshez közönségesen 1%-os, a többi permetezésekhez 2%-os koncentrációban (1 hektoliter vízre 1, illetve 2 kg. vasgálicz s ugyanilyen súlyú égetett mészből készített mésztej) használnak.

A mi a szőlő permetezésének időszakát illeti, az első permetezést május hóban, mielőtt a fagyos szentek elmúltak, illetve mielőtt a május hóban rendszerint észlelhető a hőmérsékleti sülyedést (mi néha már e hó elején szokott jelentkezni) melegebb napok váltják fel, tanácsos elvégezni. Az első permetezés mielőbbi megadása a védekezés legfontosabb mozzanata, ha ezzel elkéstünk, akkor a baj kitörését már nem akadályozhatjuk meg s a későbbi permetezések csupán a betegség terjedését, pusztítását mérsékelhetik, mivel a részvegyületekkel való védekezés óvó, nem pedig gyógyító hatású. A 2-ik permetezést közvetlen a virágzás után, a harmadik permetezést pedig a 2-ik permetezés után úgy négy hétre szokás elvégezni.

Hogy a gyümölcsfákat mivel permetezzük s mikor permetezzünk? az attól függ, hogy minő gyümölcsfának minő betegsége vagy ellenesége ellen akarunk védekezni.

A szőlő peronoszpóra betegségének hatásos szere a bordói lé, több a gyümölcsfákon élőködő gomba ellen is sikerrel alkalmazhatjuk. Így az alma, továbbá a körte varasodását okozó gombák (a *Fusicladium dendriticum* Fuck. és a *Fusicladium pyrinum* Fuck.) továbbá a körtefa magcsomóinak levélbarnulását okozó gomba (a *Stigmatea Mespili* Sor.) ellen nagyon jó sikerrel használtatik a bordói lé, ha azzal a lombfésüléstől kezdve 2—3 hetenként a fákat bepermetezzük; némi hatása észleltetett a bordói lének az őszi barack fodros betegsége ellen is (okozója az *Exoascus deformans* Fuck. nevű gomba), valamint az tapasztaltatott, hogy a különféle rovarok sem tesznek akkora kárt a bordói lével permetezett gyümölcsfákban, mint a be nem permetezettekben, habár a bordói lé a gyümölcsfákon pusztító legtöbb rovar ellen megfelelő védelmet korántsem nyújt.

A gyümölcsfákon élőködő különböző rovarok ellen különböző anyagok permetezése bizonyult ugyan hatékonynak, de valamint azt mondhatjuk, hogy a bordói lé sok gomba ellen védi meg a gyümölcsfákat, éppúgy mondhatjuk, hogy az arzénvegyületek s ezek között különösen a schweinfurti vagy párisi zöld, a fák rügyeit, virágait és leveleit rágó legtöbb rovar pusztításai ellen védelmet nyújtanak.

A schweinfurti zöldet, mely nagy méreg, csak igen kis mennyiségben kell alkalmazni, 1 hektoliter vízbe közönségesen csak $\frac{1}{10}$ -ed vagy $\frac{1}{20}$ -ad kgnyi port kevernek; a schweinfurti zöld a vízben nem oldódik, csak finoman eloszlik, miért is a permetező anyagot mindig jól fel kell keverni. Nagyon tanácsos továbbá a schweinfurti zöldet tartalmazó vízhez némi mésztejet adni, mert a kereskedésekben árult schweinfurti zöld mindig tartalmaz némi vízben

oldható arzénessavat, mi a növényekre ártalmas, de mit a mésztejjel megköthetünk.

Sokszor, a gombák és a rovarok ellen egyaránt hatást érendő el, a schweinfurti zöldet az említett adagolásban a bordói léhez keverik s így permeteznek.

Ha a schweinfurti zölddel főleg a virágokat pusztító rovarok ellen akarunk védekezni, úgy először akkor permetezzünk, ha a virágbimbók megjelentek, másodsor pedig mindjárt akkor, ha a fa elvirágzott. Ha már a gyümölcs erős növekedésben van, a schweinfurti zölddel permetezni nem szabad, mert már akkor nem számíthatunk arra, hogy az eső a gyümölcs éréséig a mérget tökéletesen lemossa.

Igen sok kárt tesznek a gyümölcsfákban a levéltetvek, a melyek, valamint a paizstetvek ellen is, leginkább a petroleum emulziót, továbbá újabban az $\frac{1}{2}$ —3%-os lysololdatot ajánlják.

A petroleum igen jó rovarirtó szer, de tisztán alkalmazva a növényeknek is megárt, miért is fel kell azt higitani. Mivel azonban vízben a petroleum nem oldódik, előbb tejjel vagy szappannal emulziót kell belőle készítenünk.

A tejes emulzió úgy készül, hogy két rész petroleumot és egy rész tejet 30° C. hőmérsékletnél erősen összezurbolunk, mire a két folyadék oly sűrűvé válik, mint az aludttej.

A szappanos emulzió készítésére 4 liter vízben 175 gr. közönséges szappant kell felforralni s ha ez megtörtént, 8 liter petroleumot hozzáönteni s az egészet összezurbolni.

Az ekként készült emulziók hideg vízben felhigitandók (1 rész emulzióra 12—20 rész vizet számítva) s úgy permetezendők ki.

Az eddig ismertetett gomba- illetve rovarirtószerek, mint folyadékok a peronoszpóra-permetezőkkel feeskendeztetnek ki a megvédendő növényekre.

Azonban a poralakban használt szerek között is vannak olyanok, melyek a gyümölcsfák betegségei, illetve ellenségei ellen védelmet nyújtanak. Ezek között első helyen a kénport kell említenünk, mely úgy a szőlő-, mint a gyümölcsfák lisztharmatbetegségei ellen biztos védelmet ad. A szőlő lisztharmat betegségét az *Oidium Tuckeri* Lév., más néven *Uncinula spiralis* Berk. et Coocke gomba, az almát a *Sphaerotheca Castagnei* Lév., a körtét a *Phyllostictia suffulta* Sacc. a szilvát, cseresznyét, meggyét a *Podosphaera tridactyla* De By., az őszi barackét a *Sphaerotheca pannosa* Lév. okozza.

A kénport a növényekre kézi vagy háton hordozható fújtatók segítségével szokták ráhinteni. #

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

326. sz. kérdés. Gazdaságom konvencziós orvosa az alig 3 kilométernyi M. községben lakik. Ha halálozás fordul elő, miután közigazgatásilag a háromszor oly távol fekvő T. községhez tartozom, eltemetési engedélyt csak úgy kapom meg, ha T. községnek orvosát, ki egyszersmind a halottkémi funkciókat teljesíti, kihozatom. Ezen orvos azonban rendszeresen helyettesét — a borbélyt küldi ki a halottkémlésre.

Miképpen segíthetnék azon visszas állapoton, hogy a borbély állapítja meg a halálokat, így felülvizsgálván orvosom működését? és nem egyeztethető-e össze a törvényvel, hogy orvosom írásbeli bizonyítványa alapján a hivatalos halottkém köteles legyen a temetést megengedni.

Bánhegyes.

H. A.

327. sz. kérdés. Vezetésem alatt levő gazdaságban mintegy 80 hold rét keskeny és hosszan húzódik a patak mindkét oldalán, egy része, s pedig az alsó a féloldalon a más,

fele pedig több birtokosé, nevezett birtokosok e tavasszal összegyűltek a község házában s határozatilag kimondották, hogy ezen patakot ki kell tisztítani s ebbeli kötelezettségnek egy kivételével mind eleget is tett, s nevezett birtokos a közgyűlésen nem volt jelen, de az előjáróság által értesítve lett, megjegyzem, hogy nevezettnek kétfelvétele mintegy 20 kilométer hosszú völgynek az alsó részén terül el, s itten a víz több helyről összefjön, s ottan, hol az övé kezdődik, a víz a patak árkat a mi oldalunkon kiszakította, s mintegy 20 holdat elöntött a víz annyira, hogy még ma sem lehet kaszálni a víztől, s pedig csak az illető hanyagsága miatt történt, mert a víz megszorult a mederben és bátran le nem folyhatott, most arra nézve kérek szives fölvilágosítást vajjon van-e jogom az illetővel szemben kárpótlást követelni, s ha igen, mi után.

Lapujtó.

D. J.

328. kérdés. F. é. február havában mustra szerint eladott, egészséges száraz búzát a kereskedőtől megérkezett zsákokba rakattam be, de mivel az utuk járhatlansága miatt a búzát elszállítani nem lehetett, a buza zsákokban maradt május végéig.

A kereskedő az elszállított búzáról azt írta, hogy az jelentékenyen sárgább s egészen más minőségű, mint a mustra volt.

Kérem t. gazdatársaimat: Lehetéges-e az, hogy a buza színét beszákolva elveszítse? Lehetéges-e, hogy a buza beszákolás által minőségében veszítsen?

B. N.

329. sz. kérdés. Egyes szőlőtökéimen a levéltet felülről lefelé sárgulni kezd s azután a töke kivész. A baj már régebben keletkezett, most már szőlőmben egész sárga foltok láthatók még pedig üde, zöld tökéik között. Mellékelve küldök a beteg tökékről szedett leveleket, egy hajtást és fürtöt. Mi lehet a baj oka s mi annak orvossága.

Pázmánd.

Ny. F.

330. sz. kérdés. Mult évi báránym, melyek himlő ellen be voltak ojtva tavaly, ez idén a betegséget megkapva, igen nagy számban pusztultak el. A tavalyi ojtás meglehetősen jól fogamzott. Mi oka e nagy elhullásnak. Előfordulhat-e azon körülmény, hogy vehemensebb járvány idején a beojtott állatok is elhullanak? Avagy biztos védekezést nyújt az ojtás egyszer s vajjon nem-e kell azt ismételni oly vidéken, hol a járvány gyakrabban szokott fellépni? De nem-e lehet a nagymérvű elhullásnak okozója a rossz gondviselés? Hideg eső, hűs reggelen kihajtva, a beteg állatnak nem válhat hasznára. Tájékoztasson meg, hogy az első ojtás sikertelen lévén, tavaly másodsor is beojtattam s az meg is fogamzott.

P. M.

331. sz. kérdés. Szeszgyári moslék meghatározása iránt kérem a tisztelt tagtárs urakat szives segédkezésre. Évente felhasználunk 65% szemes gabonát és tengerit, 30% jó minőségű burgonyát. 14% cukorfokkal dolgozunk s így naponta körülbelül 130—140 hl. moslék termeltetik. Pozitíve szeretnők tudni, mit ér meg a gyakorlatban 100 hl. % abszolút szesz után a mosléknyeremény, úgy, hogy mindkét rész gazdasági szeszgyár méltányos számadását megtalálhassa.

Martonvásár.

D...y.

332. sz. kérdés. A „Köztelek” folyó évi 33. (569) számában megjelent a sertésvész betegségnek vérsavóval történő védojtása. Ezt én használatba vettem, de ott azon falkában a hol a sertésvész már kitört; így ennél fogva alig tapasztaltam hasznát. Akarnám 3000 drb még mindig vézsmentes malacoknál alkalmazni; de a tulajdonos igen helyesen azt akarja tudni, hogy ezen eljárást alkalmazták-e már valahol gazdaságban és hogy kinél és mily sikerrel. Igen kérem ezen kérdésemre pár sorban a választ.

T.-Polgáron.

D. M.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

	Oldal
Országos sörárpavásárok. — Felhívás gyümölcs-termelőinkhez. — Abraktakarmányküldemények kedvezményes szállítása. — Szőlészeti tanulmányut.	1021
Magyar földbirtokpolitika. Sz. Z.	1022
Növénytermelés.	
Tarlószántás.	1024
Állattenyésztés.	
Somogy megye állattenyésztése. <i>Hreblay Emil.</i>	1024
Gazdasági építészeti.	
A gabonaelevátorok és gazdasági jelentőségük. <i>Ifj. Sporzon Pál.</i>	1025
Gazdasági állattan.	
A denevérek gazdasági fontosságáról. <i>Dr. Lovassy Sándor.</i>	1027
Gazdasági növénytan.	
Uj permetezőszer a peronoszpóra ellen.	1027
A szőlő és gyümölcsfák permetezése.	1028
Levelszekrény.	1028
Vegyesek.	1030
Kereskedelem, tőzsde.	1032
Budapesti gabonatőzsde. — Szeszület. — A központi vásárcsarnok árujegyzése a nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráiról. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár.	1033
Szerkesztői üzenetek.	1033

Adományozás. Ő felsége, *Liebner József* földbirtokos és törvényes utódainak magyar nemességükhöz a „*kakucs*” előnevet díjmentesen adományozta.

Megbízások. A földmívelésügyi m. kir. miniszter, *Kakas Lajos* karikai lakost, Szilágy vármegye zsbói járására nézve, *Kokas József* kis-jenői lakost, Arad vármegye kis-jenői járására nézve, *Porutz Gyula* topánfalvai lakost, Torda-Aranyos vármegye topánfalvi járására nézve, *Fucák Sándor* urdombi lakost, Vas vármegye muraszombati járására nézve, állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Francia törvényhozás a mezőgazdaságért. A napokban tárgyalta le a francia képviselőház a nemzeti bank szabadalmának meghosszabításáról szóló törvényjavaslatot. Ezen tárgyalás legérdekesebb momentumát képezte *M. Metine* miniszterelnöknek június hó 27-én tartott nagy beszéde, a melyben részletesen kifejtette a mezőgazdaság válságát és az enyhítésére szolgáló legfőbb eszköznek: a mezőgazdasági hitelnek jelentőségét. Meline a mezőgazdasági hitel (credit agricole) elnevezésnél teljesen eltekint a jelzáloghiteltől, hanem csak a személyi hitelt érti, azt a hitelt, amely az egyén értékében, a foglalkozás tehetőségében, a rend és takarékoság szeretetében, az igénybe vevő jellemében birja biztosítékát. Kifejti a miniszterelnök nézetét ezen hitel szervezésére nézve, amely szerint egy központi mezőgazdasági bank felállításával és megfelelő vidéki fiókok szervezésével kell az olcsó hitelt a mezőgazdaság részére hozzáférhetővé tenni. A képviselőház el is fogadta a kormány azon indítványát, hogy a nemzeti bank 40 millió frank alaptőkével a kormány ingerenciája mellett egy központi mezőgazdasági bank felállítására köteleztessék, mely a szövetkezetek útján szerezzék meg az összes birtokosokkal az összeköttetést. Ezenkívül a miniszterelnök bejelentette, hogy a jövő ülésszak folyamán egy gazdasági agrárprogramot fog benyújtani a mezőgazdasági érdekek megvédelmezésére. Ennek a programnak az előjátéka azonban már megtörtént a kamarának július hó 16-án tartott ülésében, a midőn a kamara az egyenes adókról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a kormánynak azon javaslatát is megszavazta, hogy a *kisbirtokosok adója 25 millió frankkal leszállítsák.* A francia kormány ezen javaslatának elfogadásából bi-

zalmi kérdést is csinált. Ime, a külföldön egymásután szállítják le a föld adóját, nálunk pedig ezt utópikus álomnak deklarálják, pedig el kell következnie ennek nálunk is, ha a mezőgazdák rohamos pusztulása elé valami csekély gátat emelni akarunk.

Egy kis helyreigazítás az élelmiszer kivitelének kedvezményezésénél. Több napilap hirt adott arról, hogy a m. kir. államvasutak igazgatósága a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátók Szövetkezete útján értékesítendő gyümölcskivitelünket támogatásába vette azért, hogy az Ausztriába küldendő élelmiszerek után 15, a távolabbi külföldre menő ily küldemények után 20—25% mérséklést engedélyezett. Az igazságnak tartozunk azzal, hogy kijelentjük, hogy ezen kedvezmény a vásárcsarnok ellátó gazdák szövetkezetét nem érinti, a mennyiben ez kedvezményes díjleszállítás iránt illetékes helyen csak most óhajtja megtenni a szükséges lépéseket. A szóban levő kedvezmény habár nincs kimondva, de sejtjük, hogy a magyar kiviteli és csomagszállítási részvénytársaságnak lett engedélyezve élő és leölt baromfi, friss főzelék, gyümölcs, leölt vad, vaj, friss hus, tojás, turó, méz és dinnyeküldemények gyors vagy teherárúként való szállítására. Igénybevehető az esetben, ha legalább is 1900 kocsi rakomány lesz elszállítva. A gyümölcsértékesítési szövetkezet, mely különösen Oroszországban akar biztos piacot magának teremteni és amely szövetkezet nem az üzleti cél, hanem terményeink jobb értékesítését tűzi ki célul, ily kedvezménnyel meg nem elégedhetik, hanem szükséges, hogy az nagyobb kedvezményben részesíttessék részint a szállítás gyorsasága, (esetleg direkt csatlakozó vonatok létesítése) részint pedig nagyobb kedvezményes díjtételek létesítése által.

Adóelengedés belvizárok miatt. Békésmegye közigazgatási bizottságának legutóbb tartott ülésén *Keller Imre* biz. tag indítványt tett, hogy intézzen a bizottság sürgős feliratot a pénzügyminiszterhez, hogy az adófizetést és különösen a végrehajtást függeszse föl a megye azon vidékein, a hol a belvizek teljesen terméketlenséget idéztek elő. Hogy az indítványt megteszi, oka az, mert az 1884. adótörvény kritériuma szerint csak „*elemi kár*” esetén, állapíttatik meg az adóelengedés s azt kell tapasztalnia, hogy az eljáró tisztviselők a belvizek okozta borzalmas kárt ilyen elemi csapásnak nem hajlandók elfogadni, mert csak a rovar- és roszdakárokat veszik annak, ha egész határokat tesznek tönkre. Addig is, míg közigazgatási uton megállapíttatnék a közigazgatási csapás jellege, kérnie kell, hogy legalább végrehajtásokat ne foganatosítsanak. A bizottság teljes mértékben hozzájárult az indítványhoz és az adófizetések felfüggesztését sürgősen kéri. Kíváncsian várjuk a pénzügyminiszter határozatát ebben az ügyben, vajjon hajlandó-e már véget vetni a pénzügyi közegek önkéntes és igazságtalan törvénymagyarazatának.

Európai konferencia az amerikai vámok ellen. Az Egyesült Államok vámtarifajavaslatára az európai kiviteli országokra súlyos terheket szándékozik róni. Különösen a cukorkiviteli államok nevezetesen Németország és Ausztrália félnek az amerikai vámtarifától. Az amerikai vámok ellen valódi védekezésnél tehát nemzetközi eljárást szeretnének megállapítani s ezért, mint Berlinből értesítenek a német kormány európai konferenciát szándékozik egybehívni, hogy az érdekelt államok közösen állapítsák meg azokat a megtorló rendszabályokat, a melyek az Egyesült Államok ellen életbeléptetendők volnának. Bár első sorban a cukoripar érdekei forognak szóban, mégis kívánatos volna, egy ilyen nemzetközi európai egyezmény, mert ezzel legalább az a kérdés kerülhetne megoldásra, hogy az amerikai mezőgazdasági termények beözönlése és ezzel versenye akasztatná meg közösen s így a mit a mezőgazdaság husz évi válsága kivánni nem tudott a cukoripar érdekei egy csapásra

létrehozhatnák: az amerikai verseny ellen való védekezést a védővámokkal.

Aratógépverseney Temes megyében. A temesmegyei gazdasági egyesület által Temes-Remetére folyó hó 10. és 11-ik napjaira kitűzött arató- és kaszáló-gépverseney 10-én megtartott és be is fejeztetett, mivel a gyárosok egy része időközben visszalépett, s így kevesebb gép vett részt, mint bejelentve volt. Az aratógépverseney az esőzések folytán meglehetősen fölgazosodott, részben dült buzatáblán kezdett meg. Itt a marokrakó aratógépek mondatni jó és szép munkát végeztek, a kéveköttőgépek azonban itt kevésbé voltak használhatók, hanem egy löherével bevetett buzatáblában munkájok teljesen bevált. A bírálóbizottság *Nagy György* elnöke alatt, br. *Ambrózy Gyula*, *Deutsch Andor*, *Frankl Miksa*, *Knelly Lajos*, *Manasszy György*, *Nagy Lajos*, *Ottlik Péter*, *Pucher Jenő*, *Somló Jakab*, *Türk Arthur* és ifju *Vargits Imre* urakból állott. A versenyző gépek a következő kitüntetésekben részesültek. 1. A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete által bemutatott „*Adriance*”-féle kéveköttő aratógép aranyéremmel. 2. *Greapel* Hugó által bemutatott „*Harrison*”-féle marokrakó aratógép aranyéremmel. 3. A Magy. Mezőgazdák Szövetkezete által bemutatott „*Adriance*”-féle marokrakó aratógép ezüstéremmel. 4. A Magy. Mezőgazdák Szövetkezete által bemutatott „*Adriance*”-féle fűkaszálógép aranyéremmel és díszoklevéllel díjaztattak. A kéveköttő aratógépet és a fűkaszálógépet br. *Ambrózy Gyula*, a két marokrakó aratógépet pedig *Ottlik Péter* azonban meg is vették, miáltal a gépek használhatóságáról eléggé nyomatékos bizonyítványt állítottak ki. *Nagy György* elnök a bírálóbizottság ítéletének kihirdetése alkalmával melegen hangsúlyozta a gyárosok készséges részvételét és kiemelte, hogy a bemutatott gépek használhatósága mellett az azokat megvásárolt gazdátárs urak szép elismerő bizonyítványt szolgáltattak ugyan, mindamellett mégis buzdította a gyárosokat, mikép gépeiket törekedjenek még nagyobb tökélyre emelni; különösen az egyszerűsítés és kezelhetőség könnyebbé tétele által.

Őszi luxus lóvásár. A lótenyésztés emelésére alakult részvénytársaság f. év őszén, valószínűleg szeptember hó végén vagy október hó első felében, a szokásos őszi luxuslóvásárját a Tatarsall helyiségében fogja megtartani, melyre a lótenyésztő közönség és az érdeklődő körök figyelmét ezennel felhívjuk.

A filloxera kiirtása acetylengázzal. Az acetylengáz előállításához kalciumkarbid szükségesítetik. A kalciumkarbid előállítása ugy történik, hogy szenet (rendesen kokszot) és meszet bizonyos arányban vegyítve, óriási hőfok mellett (3000°) villamos kályhákban vegyítik. Ha az ekképpen nyert kalciumkarbidra vizet öntünk, acetylengáz fejlődik, mely meggyújtva gyönyörű szép tiszta, fehér, nyugodt fényt ad. A karbid tehát főleg világítási célokra használható. De a kalciumkarbid sok más célra is használható, különösen érdekesek az ezen anyaggal legujabban a filloxera kiirtására tett kísérletek. Egy francia szaklapban a „*Reveu Technique et Industrielle*”-ben ezen érdekes kísérletekről a következőket olvassuk: *M. Chuard*, ki a kalciumkarbidnak a filloxera ellen való alkalmazásával már régen foglalkozik, Veyrierben (Haute-Savoie) Lausanne bortermelő város egy kísérleti célokra szánt szőlőjében, igen érdekes és biztató kísérleteket tett a szőlőtöke kezelésének eme módjával: 102 ily módon kezelt szőlőtöke között, 34 teljesen megszabadult a filloxerától. A kísérlet ezen eredménye *Chuard*nak azon nézetét erősítették meg, hogy leginkább ártalmára vannak a filloxerának azon tisztatlanságok, melyeket a kalciumkarbidnak a víz által okozott felbomlása hoz létre. A nyers acetylengáz a kén- és foszfortartalmu hidrogénnek a jelenlétét figyelte meg, ami az ammoniakkal egyesülve, ezen tisztatlanságokat létre hozta. A foszfortartalmu hidrogéngáz

erseny ellen való
 mesmegyében. A
 ület által Temes-
 napjaira kitűzött
 10-én megtarta-
 a gyárosok egy-
 s így kevesebb
 e volt. Az arató-
 n meglehetősen
 zutáblán kezde-
 atógépek mond-
 ztek, a kéveköto-
 oltak használha-
 vetett buzatáblá-
 A bírálóbizottság
 tt, br. *Ambrózy*
 Miksa, *Knella*
 gy Lajos, *Ottlik*
 kab, *Türk* Arthur
 állott. A versenyző
 eekben részesültek.
 zövetkezete által
 kéveköto aratógép
 go által bemutat-
 ko aratógép arany-
 zdák Szövetkezete
 -féle marokrakó
 A Magy. Mező-
 utatott „*Adriance*”-
 mel és diszkos
 o aratógépet és a
 y Gyula, a két
 Ottlik Péter azon-
 a gépek használ-
 kos bizonyítványt
 nök a bírálóbizott-
 almával melegen
 zséges részvételét
 ott gépek használ-
 megvásárolt gazda-
 nyítványt szolgál-
 mégis buzdította a
 törekedjenek még
 különösen az egy-
 könnyebbé tétele

lőtenyésztés eme-
 ág f. év őszén.
 végén vagy október
 őszi luxuslovásar-
 fogja megtartani,
 ég és az érdeklődő
 ivjuk.

acetylengázzal. Az
 alciumkarbid szük-
 előállítására úgy tör-
 en kokszot) és me-
 gyítve, óriási hőfok
 kályhákban vegyítik.
 alciumkarbidra vizet
 s, mely meggyújtva
 nyugodt fényt ad.
 itási czélokra hasz-
 bid sok más célra
 érdekesek az ezen
 xera kiirtására tett
 aklapban a „*Reveu*”
 -ben ezen érdekes
 olvassuk: *M. Chuard*,
 filloxera ellen való
 foglalkozik, Veyrier-
 ne bortermelő város
 int szőlőjében, igen
 ket tett a szőlőtöke
 tal: 102 ily módon
 teljesen megszaba-
 let ezen eredménye
 ösítették meg, hogy
 k a filloxerának azon
 alciumkarbidnak a
 sa hoz létre. A nyers
 szfortartalmu hydro-
 te meg, ami az am-
 en tisztálanságokat
 artalmu hydrogengáz

erős rovarölőszert. A lausanne-i mezőgazdasági intézet vegyészete azon következtetésre jutott, hogy a kalciumkarbid rovarölő tulajdonságát főleg ezen gáznak kell tulajdonítani, ami arra indította őt, hogy a vernayazi gyárban, Valais département-ban, a kalciumkarbidnak foszfortartalmu méz hozzávegyítésével egy speciális nemét állítsa elő villanyos kályhákban, miáltal egy foszfortartalmu kalciumkarbidot nyert, amelynek rovarölő tulajdonságai a közönséges kalciumkarbidét jóval felülmúlják. Jelenleg az új anyag kipróbálásával kísérletek tételnek és a kalciumkarbid után eddig nyert eredmény után ítélve, alapos remény van rá, hogy a további kísérletek még több sikerrel fognak járni.

Budapesti őszi gyapjuárverések. Az állami felügyelet alatt végbemenő budapesti gyapjuárverések ez idei második sorozata szeptember 1. és 2. napjára tüzetett ki. Ezen aukciókra, mint értesülünk, már tetemes gyapjumennyiségeket jelentettek be újra. A június havi kedvezőtlen időjárás következtében sokan elkéstek a nyírással, s így nagyobb készletek maradtak eladatlanul a vidéken. Bejelentések a szeptember havi aukcióra augusztus hó 15-éig fogadtatnak el.

Bolgár gazdák Magyarországon. A bolgár kormány magyarországi mintagazdaságok tanulmányozására néhány kiváló fiatal gazdát küld ki. A földmivelségi miniszter készséggel adott engedélyt arra, a bolgár kormány által kiküldendő gazdák a magyar királyi állami ménésintézeteket beható tanulmány tárgyává tehessek és e végből felváltva az egyes ménésbirtokon hosszabb ideig tartózkodhassanak. Nagyon szépek tartjuk ez előzékenységet és vendégszeretetet. De hogy egyik gabonatermelő versenytársunk miképpen fogja ezt meg hálálni, arra már kíváncsiak vagyunk. Reméljük, hogy a kiváló bolgár gazdák tapasztalataikat nem ellenünk fogják értékesíteni.

Erdőszegi vinczellériskola igazgatósága értesítése szerint az erdőszegi magyar kir. vinczellériskolában a folyó évi aug. hó közepén tartandó vizsgával, 14 tanuló végzi a tanfolyamot, kik méltányos díjazásért gyümölcsészeti, szőlőszeti és pincekezelői állást készek elfogadni. Ezen iránybani kérdésekre bővebb felvilágosítást ad az intézet igazgatósága. Ugyancsak a fent nevezett iskolában az 1897. évi október hó 15-én kezdődő tanfolyamra 8 egész és 4 fél állami költséges tanuló felvételére pályázat nyitattik. Felvételi feltételek: 1. A 16 évet betöltött életkort igazoló keresztlevél. 2. Egészséges és erős testalkatot és védhímlővel beoltást igazoló orvosi bizonyítvány. 3. Elemi iskolának jó sikerelei végzését igazoló iskolai bizonyítvány. 4. Községtől kiállított jó erkölcsi bizonyítvány. 5. Szüleinek vagy gyámjának írásbeli nyilatkozata az iránt, hogy az illető tanuló az iskolát a tanfolyam bevégeztéig el nem hagyja. 6. A pályázatban előny adatik a nagyobb előképzettségűeknek, különösen a hadkötelezettségűeknek eleget tett altiszteknek, mesteremberek, különösen kádároknak. A megfelelő bizonyítványokkal felszerelt kérvények a nagyméltósági földmivelségi m. kir. minisztériumhoz czimezve, folyó évi szeptember hó 1-ig az iskola igazgatóságához küldendők be. Az egész és fél államköltséges helyek betöltésén felül, saját költséges tanulók is vétetnek fel, kik teljes ellátásért, havonként 14 (tizennégy) forintot tartoznak előre befizetni. A felvett tanuló fehér és egyéb ruházatról, a saját költségesek még ágyneműről is, valamint író- és rajzeszközökről is tartoznak magukat kellően ellátni s folyó évi október hó 15-én az iskolában pontosan megjelenni. Ér-Diószegen (Biharmegye), 1897. július hó 13-án. A m. kir. vinczellériskola igazgatósága.

Gőz-cséplőgép-kezelői tanfolyam. A földmivelségi m. kir. minisztérium a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézetben lokomobil- (mozdony) és gőz-cséplőgép-kezelők számára tanfolyamot rendez. Célja ennek, hogy a tanintézet hall-

gatóinak, gyakorló gazdáknak és iparosoknak alkalmat nyújtson azon ismeretek elsajátítására, melyek egyrészt lokomobil és az általa hajtott gőz-cséplőgép szakszerű kezeléséhez pedig a lokomobil és gőz-cséplőgép-kezelők számára rendszerezett vizsga letehetősehez szükségesek. Ezen tanfolyam résztvevői annak sikeres bevégezése után a lokomobil és gőz-cséplőgép kezelhetőségére képesítő vizsgát ugyancsak a tanintézetnél tehetik le. Felvételi feltételek: a tanfolyamban részt vehet a tanintézet II. és III-ad éves minden hallgatója: továbbá olyan gazda és iparos ki a gymnázium, reál-, kereskedelmi és polgári iskola négy osztályát sikerrel elvégezte, legalább 18 éves és ép egészséges testalkattal bír. Beiratás végett a tanintézet igazgatóságánál július 8-ika és 20-ika között személyesen kell jelentkezni. A tanfolyamban való részvétel 20-nál több hallgató fel nem vehető; ha ezen szám eléretett, a beiratás július 20-ika előtt is berekeszhető. Osztályozás esetében a tanintézet III. éves hallgatói előnyben részesülnek. Ellenben ha legalább 10 hallgató nem jelentkezik, a tanfolyam ezen évben elmarad. A tanfolyam július 26-án veszi kezdetét és tart augusztus hó 21-ig bezárólag. A tanfolyam díjmentes. Tartoznak azonban a tanfolyamban résztvevők az előirt tankönyveket, szintügy a rajzolóhoz szükséges anyagot és szeretek saját költségükön megszerezni, valamint az 5 frtnyi vizsgadíjat a beiratásnál lefizetni. Képesítő vizsga sikeres letevése után az illető hallgató képesítő bizonyítványt nyer, mely az egész ország területén lokomobil és gőz-cséplőgépek önálló kezelésére jogosít.

Marharakodó állomások engedélyezése. A földmivelségi miniszter a m. kir. államvasutak kezelése alatt álló komárom-dunaszerdahelyi h. é. v. vonalán, Pozsony vármegye területén fekvő *Felstál-Nyárasd* állomást, a szabadka-zimonyi vonalán, Bács-Bodrog vármegye területén fekvő *Kiszács* állomást marharakodó állomásul engedélyezte.

Dohánykísérleti állomás B.-Csabán. A földmivelségi miniszter által Debreczenben felállítani szándékolt dohánykísérleti állomás egyik fiókállomásul B.-Csaba városa volt tervbe véve. Ez a tervzet, mint értesülünk a megvalósulás stádiumába lépett, mert Csaba város képviselőtestülete tárgyalván az ügyet elhatározta, hogy az épületekhez szükséges téglát ingyen bocsátja a kormány rendelkezésére, a földmivelségi iskola ügyeit intéző bizottság pedig mult heti ülésében kijelentette, hogy az iskolai telepből 10 holdat a kísérleti állomás céljaira átenged. Minthogy a miniszter ezeket az ajánlatokat elfogadta, a dohánykísérleti fiókállomás letelepítése B.-Csabán biztosítva van.

Tenyészállatdíjazások Vas megyében. A vas megyei gazdasági egyesület 1897. aug. hó 31-én *Szombathelyen*, szept. hó 2-án *Körmenyben* és szept. hó 7-én *Felső-Eőrön*, az általvásártéren tenyész- és ivadék díjazásokat rendez. Díjak: tehenekekre, üszökre (1—3 éves korig), közös használatra szánt községi bikákra, bika- és üszöborjukra (felévestől egy éves korig) tüzettek ki. Ezen díjakra pályázhatnak vas megyei kisbirtokosok, a piros-tarka hegyi jellegű tájfajtaéhoz tartozó olyan állatokkal, melyek legalább egy év óta tulajdonukat képezik, a mely körülmény az illetékes községi előljáró bizonyítványával igazolandó. A nagyobb tenyésztők által kiállított állatok arany-, ezüst- és bronz éremmel díjaztatnak. Legalább 8 darabból álló tenyészállatcsoport díjazására dísz- és elismerő oklevelek fognak kiadatni. Ezen díjazások annál is inkább megérdemli az érdeklődést, mert egyszersmint a legjobb alkalmat képezik a vas megyei tájfajta kiváló egyedek beszerzésére.

A hamburgi kertészeti kiállítás. *Molnár* István orsz. gyümölcsészeti miniszteri biztos a következkökről értesíti a hazai gazdaközönséget: Hamburgban gyümölcstermelőink a földmivelségi miniszter gondoskodása folytán két

időleges kiállításban vehetnek részt és pedig az *aug. 27-től szept. 5-ig* tartandó időleges kiállításban, továbbá a *szept. 24—30-ig* tartandó nagy őszi gyümölcskiállításban. Az előbbiben ki lehet állítani barackot, szilvát, szőlőt, dinnyét, nyári almát és körtét; az utóbbiban valamennyi őszi és téli gyümölcsöt, továbbá hagymát, tormát, paprikát. *Az első kiállításra a bejelentési határidő augusztus 10-ike, az utóbbira szeptember 5-ike.* Miután Hamburg maga is igen jó piac, ezenkívül pedig Dánia, Oroszország, Svédország és Norvégia is itt szerzik be téli szükségleteiket, csak saját és közgazdasági érdekekben cselekesznek azon gazdáink, kik nagyobb termésükből a kiállításban részt fognak venni. Megjegyzendő, hogy a helyszínen előre tett tájékozás szerint főleg a barack, szőlő, dinnye, dió itt a legkeresettebb gyümölcs, melyekből a szép termény állandó piacot találhat. Másodsorban a körte és a szép alma találhat fogyasztót. Magától értetődik, hogy almával Amerika nagy versenytársunk lévén, csak szép és jó minőségű s nagyban is szállítható almafajtákkal állhatjuk meg a versenyt. A kiállítás államköltségen rendeztetvén, a kiállítót csakis a gyümölcs gondos elesomagolása és portomentes beküldése fogja terhelni. Bejelentési iven az orsz. gyüm. min. biztosságtól (földmivelségi m. k. minisztérium) egyszerű levélben foglalt megkeresésre küldetnek.

A keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet új épülete a befejezéshez közeledik, úgy hogy az áthurczolkodás a régi épületből szeptember hó folyamában megtörténhetik. Ezen építkezésel, mely évtizedeken át vajudott, a tanintézet kérdése végleges megoldást nyert. Az új épület felavatása, mint halljuk, az esemény fontosságához méltó fényvel fog október hó második hetében, a földmivelségi miniszter, a város, Zala és a szomszéd megyék kitünőségei, a Georgikon s a jelenlegi tanintézet hallgatói jelenlétében megtörténni. A felavatással együtt a Georgikon létesítésének 100-ik évfordulója is ünneplés tárgya lesz s ezen alkalommal az alapító gróf Festetics György szobrát is megkoszorozzák.

A cukorrépatermelés kérdése Németországban. Szemben az amerikai kilátásban helyezett magas védvámokkal, a német mezőgazdasági tanács állandó bizottsága a cukorkérdés jövőjével és különösen a cukorrépatermeléssel behatóan foglalkozott. Szerinte az új cukoradótörvény sem a cukorrépa árak biztosítása, sem a cukortermelesre eszkéntése terén nem érte el a célját, mert a kontingens oly magas, hogy a tultermelésnek, szemben a csekély belföldi fogyasztással, okvetlen be kellett következnie. A cukoripart csakis a belföldi fogyasztás emelése mentheti meg, evégből a fogyasztási adó leszállítandó. Az amerikai magas cukorvámokkal szemben alkalmazandó represszáliák nem sokat fognak használni, mert a gabonatermelés jövedelmének eszkéntése a gazdákat a répatermelésre kényszeríti. A tartós segítség tehát csak az lehet, ha a gabonatermelés újra jövedelmezővé tételik, akkor a répatermelés magától kevesbedik s a cukortultermelés megszűnven, a cukor értékesítése kedvezőbb lesz, mert a belfogyasztás felemésztí és így értékesítése kedvezőbbé válik és a rendes mederbe terelődik. Ezt ugyan a német mezőgazdasági tanács Németországra nézve mondja, azonban mi magyarok is hazánkra nézve szöröl-szóra aláírhatjuk.

Sertések szállítása Laun és Pardubitz városokba. A csehországi cs. kir. helytartóság értesítése szerint Magyar- és Horvát-Szlavonországnak az ausztriai szabad forgalomból ki nem tiltott járványmentes területeiről származó egészséges élő sertések *Laun* és *Pardubitz* városokba az 1897. évi február hó 25-én 12962. sz. a. kelt itteni rendeletben (az 5. sz. Értesítőnek az Utmutatónak kiegészítő része 86. lapján közölt II/c. pontjában) foglalt feltételek mellett behíhetők.

Gazdasági tanintézeti vizsgálati biztosok. Vörös Sándor kir. tanácsos, a kolozsvári gazd. tanintézet igazgatója a keszthelyi gazdasági tanintézetben, dr. Csanády Gusztáv a keszthelyi gazdasági tanintézet igazgatója pedig a kolozsvári gazd. tanintézet évről vizsgálatán vett részt, mint a földmívelésügyi miniszter megbízott biztosa.

Pozsonyi zárlat feloldása. A horvát országos kormány a ragadós tüdőlob miatt Pozsony sz. város területe ellen fentartott eddigi tilalmat megszüntetvén, a szarvasmarháknak Pozsony sz. kir. város területéről Horvát-Szlavonországba vasuton való bevitele, az általános állategészségügyi szabályok megtartása mellett, ismét szabad.

Téli kikötő építése Komáromnál. A kormány elhatározta, hogy az eredetileg kisebb mérvben tervezett Duna kikötőhelyet Komáromnál nagyobbá fogja átalakíttatni. A kis Dunában már a múlt évben megkezdett munkálatok nem befolyásolják egyáltalában a kormány elhatározását és a kivitelnek nagyobb mérvbeni keresztülvihetőségét. Ezen kikötő építése által Komárom, Budapest és Bécs irányában (a Budapest—L./m. bruck—bécsi vasúti vonal által) továbbá Pozsony irányában (a komárom—dunaszerdahely—pozsonyi vasúti vonal által) dunagőzhajózási átrakodási helylyé lesz.

Magyar borok Braziliában. A Rio de Janeiro-i osztrák-magyar főkonzulátus a borkivitel fejlődésére vonatkozó 1896-ik évi kimutatásából a következő részletet veszzük ki: A borkivitel 32,310 kg.-al apadt az 1896. évben. Csak 28,587 kg.-ot tett ki az 1895. év 60,809 kg.-jával szemben. A magyar borokat Rio de Janeiroban igen kedvelik; más nagyobb déli városokban is gyakran találhatók. Egy itteni magyar cég Rombauer és Társa szép eredménnyel importál villányit, szegárdit hordókban, chateau Palugyait, vöröset és fehéret, Hungarian Hok-ot, Hungarian Clasettet, pozsonyi rizlinget palaczkokban. Az említett cégnek sikerült a bortipusok megtartása következtében a borokat az összes jobb házakban, szállodákban és restaurant-okban meghonosítani.

Forgalmi korlátozások Bosznia és Hercegovinában. A boszniai és hercegovinai országos kormány, a következő intézkedéseket léptette életbe: I. *Ragadós tüdőlob* miatt a szarvasmarháknak Boszniába és Hercegovinába való bevitele Magyarország következő törvényhatóságainak területéről tilos: *Arva és Pozsony vármegyék*ből. II. *Ragadós száj- és körömfájás* miatt sertéseknek és kérődzőknek (szarvasmarhák, juhok és kecskék) Boszniába és Hercegovinába való bevitele Magyarország következő törvényhatóságainak területéről tilos: *Abauj-Torna, Borsod, Hajdu, Hont, Hunyad, Kolozs, Nógrád, Pest-Pilis-Solt-Kiskun és Tolna vármegyék* területéről. III. *Sertésvész* miatt a sertések bevitele Boszniába és Hercegovinába Magyarország egész területéről tilos.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatőzsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése.)

Budapest, 1897. július 17.

Az időjárás a hét kezdetével enyhe légáramlatok mellett derült és száraz volt, később gyakoribb esapadék következett be és a hőmérséklet is csökkent. Az aratási munkálatok buza és rozsban nagyobbára be vannak fejezve; a megejtett eséplési próbák nagyon különböző eredményt mutatnak. Ez „gyenge” és „közep” között váltakozik és valószínű, hogy természetmennyünk a hivatalos becslésen aluli fog maradni. A tavaszi vetések inkább kielégítőek és az előfordult esőzések a kapás növényekre is jótékony hatással voltak. A Balkán államokból továbbra is kedvezőtlen hírek érkeznek és az export rendelkezésére álló kvantitás

alig fogja elérni a tavalyinak felét. Franciaországban a vetések állása északon kedvezőbb, délen azonban esőzések és árvizek folytán gyengébb. Oroszországban az őszi vetések nagyobbára határozottan rosszak, míg Amerikában a már több helyütt megkezdett aratás kedvező természetmennyét ígér.

A külföldi piacok üzletmenetét illetően, a forgalom még mindig kívánni valót hagy fenn, bár a hangulat szilárdabb jelleget öltött. Amerikában élénkebb exportkereslet, gyenge hozatalok és a baisse fedezései az árak 4 $\frac{1}{2}$ kr.-nyi fokozatos emelkedését hozták magukkal. Angliában is kellemes az irányzat, a kereslet azonban tartósan gyenge. A francia piacokon a hét nagyobb részében ünnep miatt nem volt üzlet, utóbb azonban újból emelkedett árakat és liszt iránti jobb érdeklődést jelentettek. Németországban a fogyasztás csak legszükségesebb bevásárlásait eszközi; a hivatalos forgalom egyébként továbbra is szünetel.

Nálunk a kereslet tetemesen csökkent. A malmok teljesen tartózkodóak és takarmánycikkekben is gyengébb volt a vételkedv.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza gyenge irányzatban indult. A malmok a rossz lisztüzletre utalnak és ennélfogva a tartósan gyenge kínálat dacára sem akartak vásárolni. A napi forgalom ennélfogva nagyon szűk keretben mozog és készárutulajdonosok kénytelenek voltak habár kisebb — árengedményeket tenni. A hét folyamán az árviszonyok változatlanok maradtak és csak az utolsó napokban lett az irányzat — külföldi magasabb jegyzésekre és a megszilárdult határidő piac folytán — szilárd és az árvesztés teljeségében ismét behozható. Az össz-forgalom 50,000 mm., a hetihozatalok 63,000 mm.-ra rugnak. Új buzában is történtek már eladások és a forgalomba volt néhány kocsai tolnai és bácskai buza prompt szállításra 80 kg. jótállással Budapestén ca. a 9-10 frt 3 óra kelt el.

Rozs (ő árú) csak szórványosan kerül a piacra. Egyedüli vevők gyanánt égetők szerepeltek, kik 7—7-20 frtot fizettek helyben. Új rozsban is van már kínálat a vevők azonban — úgy a fogyasztás mint az export is — tartózkodóak és így eladások csak szórványosan történtek. A hét vége felé valamivel barátságosabb a hangulat a mennyiben az export jobb érdeklődést tanusított és budapesti paritásra prompt szállításra 6-80—7—frtot fizetett. A helyi fogyasztás továbbra is tétlen maradt.

Arpa (takarmány és hántolási czelokra) gyenge kínálat mellett helyben és Kőbányán 5-40—95 frt Cassa ért el. Új árúból a déli vasut mentéről érkeztek minták, melyek szín és minőség tekintetében is teljesen kielégítőek. Eladások még nem történtek.

Zab továbbra is elég bőven van kínálva, prima áru azonban, mely iránt jobb érdeklődés is van, alig kerül a piacra. Az árak a múlt évhez viszonyítva nem változtak és a forgalomban volt kb. 4000 mm.-ét szín és tisztaság szerint 5-60—6-15 frt volt elérhető.

Tengeri kisebb tételekben 4-10—15 frton ab Budapestén került eladásra. A tiszavideki állomásokon megközelítőleg ugyanezen árt fizették.

Olajmagvak: *Káposztarepe*zében a hangulat jó vételkedv mellett szilárd volt és úgy az export, mint hazai olajgyáraink részére elkel néhány ezer mm.-ért minőség szerint 11.50—12.30 frtot fizettek budapesti paritásra. Augusztus-szeptemberi káposztarepeze 12.10 frton kezdődött, később 12.65 forintig emelkedett és 12.65—75 frton zárul. *Bánáti reepe*ze a káposztarepeze áránál —.80—1—frt alacsonyabban jegyez. A kínálat e cikkben gyenge. A többi olajmagvakban még nem volt üzlet.

Hüvelyesek. *Bab* teljesen üzletelen és az árak tisztán névlegesek: Gömbölyű bab 6-25 frt, barna bab 6.— frt, tarkabab 5-50 frt, apróbab 7.20—7.40 frt, *lense* 8.—9.—frt, *köles* 4.—4-20 frt, *bükköny* 4-75—4.90 forint helyben átvéve. Új babban is volt gyenge forgalom és főleg házi szedett apró babért 8.— forintot fizettek állomáson.

Heremak. E cikkben csak elvétve fordulnak elő apróbb eladások és fizetnek *loherért* 33—35 frtot, *luczerneért* 35—37 frtot, *muharmagért* 5—5.25 frtot, *baltaczimért* 10—12 frtot.

Napi jelentés 1897. július 20.

Készbuza ma jól volt kínálva, a malmok igen jó vételkedvet mutattak, szilárd irányzatnál elkel 60,000 mm. és az árak 40 krral magasabbak.

Eladatott:

Tiszavideki:	4000 mm. 79 kg. a	10-45	frt 3 óra
	4400 " 79 " "	10-45	" "
	3000 " 79 " "	10-45	" 3 óra
	600 " 78 " "	10-35	" "
	150 mm. 77 á kg.	10—	frt 3 óra
	100 " 77 " "	9-60	" "
Fehérmegyei:	800 " 74 " "	9-70	" "
Bácskai:	1400 " 78 " "	10-35	" 3 óra
Erdélyi:	150 " 80 " "	10-25	" "
	500 " 79 " "	10-25	" "
Raktáraru:	1000 " 76 " "	10-15	" "
	2000 " 76 " "	10-05	" "
	1000 " 75 " "	9-70	" "
	20,000 " 75 " "	10—	" "
	13,000 " 75 " "	10—	" "

	1500 mm. 74-8 á kg.	9-92 $\frac{1}{2}$	" 3 óra
Román:	4000 " 79 " "	9-42 $\frac{1}{2}$	" "
Új Pestvidéki:	300 " 79 " "	9-70	" "
	100 " 75 " "	9-70	" "
	250 " 78 " "	9-90	" "

Készroszban üzlet nem volt, új rozsert 7.50—60 frt pesti paritással ígérnek.

Arpa szilárd.

Tengeri tartott, állomási áruban kis kereslet van.

Zab tartott.

Határidők szilárdan indultak, magasabb Newyorkra és a hivatalos aratási jelentésre, erős fedezések a kuzusokat felhajtották.

Következő kötések történtek.

	Kötetett.	Déli zárlat.
Őszi buza	9-75—9-73—9-70—9-75	9-71 8-71—72
Tavaszi buza	10-10—10-06—10-03—10-02	10-02—04
Őszi rozs	7-63—7-66—7-62—	7-62—63
Őszi zab	5-70—5-76—	5-74—76
Augusztusi tengeri	4-42—4-45—4-42—	4-42—43
Szept.-okt. tengeri	4-56—4-53—4-55—	4-53—56
Aug.-szept. repceze.	12-70—12-60—	12-50—60

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása.)

A szeszüzletben a hét elején magasabb gabonaárak folytán szilárd irányzat uralkodott és a szeszárak 25 krral drágábban zárulnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyers szesz jóval drágábban lett kínálva és néhány kisebb tétel azonnali szállításra el is kelt.

Galiciából kontingens nyersszesz 15-25—15-75 frton kínáltak nagyban tartályokban szállítva.

A kontingens nyersszesz ára Budapestén 15-25—15-50 frt.

Bécsi jegyzés 16-60—16-70 frt kontingens nyersszeszért.

Prágai jegyzés 51-50—51-75 frt adózott burgonyaszeszért.

Trieszti jegyzés 8-50—8-75 frt hektoliterenként 90% magyar kiviteli szeszért.

A kivitel e hétnek elején szünetelt.

Vidéki szeszgyárak közül: Arad, Kenyérmező, N.-Várad, Kolozsvár, Temesvár 25 krral drágábban, a többiek 25—50 krral drágábban jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 52-75—53.25 frt, élesztőszesz 51-75—52.— frt, nyersszesz adózva 51-50—52.— frt, nyersszesz adózatlan 12.25—12.50 frt, denaturált szesz 17.25—17.50 frt. Kontingens nyersszesz —.—.—.

Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés mellett értendőek.

A központi vásárcsarnok árujegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek árairól.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének jelentése 1897. július 8-áról. Forgalmunk a mindinkább nagyobb mennyiségekben érkező gyümölcs értékesítésből állott és a készletek gyorsan találtak elhelyezést, amiért e további gyümölcsküldés most ajánlatos.

Jó minőségű főző vaj iránt nagy az érdeklődés, a beérkezett küldemények teljes napi áron adtak el. Theavajban az üzlet lanyha, mert a finomabb vaját fogyasztóközönség távol van a fővárostól. Zöldségfélék közül különösen ugorka érkezik most nagyobb mennyiségben, de e cikkben oly nagy a felhozattal, miszerint csak alacsony áron értékesíthető. Nagy, salátának való darabja 1—3 kr, savanyítani való száza 40—60 kr.

Idei sárga burgonya 1—2.20 krig keresett mm.-kint, róza burgonya csak vonatottan kell 1.50—1.60 krig. Mivel most főképp a gyümölcs képezi az idény-cikket, a többi áruban nagyobb forgalmat nem jelenthetünk.

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Budapest, 1897. július 19-én.

Hus. Marhahús hátulja I. oszt. 1 q frt 52—56, II. oszt. 46—50, III. oszt. 42—45, eleje I. oszt. 46—48, II. oszt. 44—45, III. oszt. 38—43, borjúhús hátulja I. oszt. 48—56, II. oszt. 46—54, eleje I. oszt. 44—45, II. oszt. 35—40, birkahús hátulja I. oszt. 36—44, II. oszt. 34—40, eleje I. oszt. 34—40, II. oszt. 32—36, bárány kifejtve 1 db —.—, borbén —.—, sertéshús magyar szalonával elsőrendű 1 q 50-0—50, vidéki —.—, szalonna nélkül elsőrendű 51—54, vidéki —.—, sertéshús pörkölt —.—, sertéshús szeb szalonával —.—, szalonna nélkül —.—, sertéshús füstölt magyar 60—64, idegen (vidéki) —.—, sonka nyers 1 kg. 50—72, füstölt belf. csonttal 75—90, csont nélkül 0-75—0-85, sonka füstölt külf. csont nélkül 0-90—1.—, szalonna sózott 1 q 49—52.—, füstölt 55—57-0, sertézsír hordóval 52-5—53-0, hordó nélkül 50-5—51-5, kolbász nyers 1 kg. 58—60, füstölt 55—70, szalámi belföldi 140—160, külföldi —.—, malacz szopós élő 1 db —.—, tusztított —.—.

02 1/2 „ 3 óra
42 1/2 „ „
70 „ „
90 „ „
ésért 7.50—60

kereslet van.
abb Newyorkra
lezések a kur-

Déli zárlat.
71 8.71—72
02 10.02—04
7.62—63
5.74—76
4.42—43
4.53—56
12.50—60

ari főtisztviselő
gasabb gabona-
t és a szesz-
ontingens nyers
néhány kisebb

15.25—15.75
llítva.

apesten 15.25—
tingens nyers-
adózott burgo-

nektoliterenként
llt.
Kenyérmező,
al drágábban, a
ek.

nyomított szesz
— frt, nyers-
szesz adózatlan
7.25—17.50 frt.

hordó nélkül
pénzfizetés mel-

yzése nagyban
ek áraitól.

lító szövetkeze-
Forgalmunk a
rkező gyümölcs
essan találtak el-
ldés most aján-

az érdeklődés,
ron adáltak el.
linomabb vaját
től. Zöldszégek
nagyobb mennyi-

szattal, miszerint
y, salátának való
40—60 kr.
keresett mm-
1.50—1.60 krig-

képezi az idény-
mat nem jelent-

gazgatóság jelen-
97. július 19-én.
1 q frt 32—50,
e I. oszt. 40—48,
rjúhus hátulja I.

oszt. 44—45, II.
36—44, II. oszt.
2. 32—36, bárany
sertésűs magyar

idékü —, sza-
—, sertés-
szalonnával —
us füstölt magyar
nka nyers 1 kg.

esont nélkül 0.75
élkül 0.90—1.—,
53—57.0, sertés-
0.5—51.5, kolbász
lámi belföldi 140
és élő 1 db —,

Baromfi. a) Élő. Tyuk 1 pár frt 1—1.20,
csirke 0.50—1.30, kappan hizott —, sovány 1—
—1.30, réce hizott 1.20—2.50, sovány 0.60—1.40, lud
hizott 3.50—6.—, sovány 1.60—3.—, pulyka hizott 1.50
—3.50, sovány —. b) Tisztított. Tyuk 1 db frt
—, 1 kg. 0.40—0.60, csirke 1 db 0.40—0.90, 1 kg.
—, kappan hizott 1 db 0.80—1.20, 1 kg. —,
réce hizott 1 db 0.90—2.50, 1 kg. —, félkövér
1 db 0.40—0.60, lud hizott 1 db —, 1 kg. 0.50—
0.50, félkövér 1 db 1.2—1.5, 1 kg. —, pulyka hizott
1 db 1.60—2.20, 1 kg. 45—80, félkövér 1 db 1.10—2.—,
1 kg. 40—50, ludmáj 1 db 30—1.—, 1 kg. 1.—1.40,
ludzsir 1 kg. 70—0.80, idei liba 1 db —.

Hal. Élő. Haresa 1 kg. frt 0.80—1.—, csuka 0—
—0.—, ponty (dunai) 0.30—1.30, süllő —, ke-
csege —, márna 0.50—0.60, czompó 0.40—0.60,
angolna —, apró kevert 0.20—0.25, lazac —,
pisztráng —.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0.08—0.10,
lefölözött 0.05—0.08, tejszín 0.24—0.36, tejföl 0.26—0.35,
tehénvaj (tea) 1 kg. 0.80—1.20, I. rendű 0.70—0.80, II. r.
0.60—0.80—, olvasztott 70—1.00, Margarín I. rendű —
0.—, II. rendű 0.—0.—, tehénturó 0.12—0.18, juh-
turó 30—48, liptói 0.32—0.46, juhsajt 0.30—48, emmen-
thali sajt 0.80—1.10, groji sajt 0.70—0.76.

Liszt és kenyéremü. Fehér kenyér 1 kg. frt
0.11—0.15, barna kenyér 0.09—0.11, rozskenyér 0.09
—0.09. Buzalisz 00 sz. 1 q —, 0 —, 1 —,
2 —, 3 —, 4 —, 5 —.

Hüvelyesek. Lencse magyar 1 q frt 7—10 stoke-
raui 26—26, borsó héjas magyar 7.5—12.—, kopottat
magyar —, külföldi 12—22, bab fehér apró 7—10,
nagy. 6—13, szines 8—10.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 25.0—22.50,
II. oszt. (1440 db.) 21—24.—, meszes —, orosz tojás
160 db. —, tea tojás 2.30—2.30, törött tojás
—0.—.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.40—36.—, 1 q
6—20.—, Petrezselem 100 kötés 0.40—3.4, 1 q 12—18,
zeller 100 drb 1—2.50, karalábé 0.30—0.90, vöröshagyma
100 köt. 0.40—6.—, f q 5.0—6.50, foghagyma 100 köt.
10—15, 1 q 7.0—14.0, vörösrépa 100 drb 0.70—0.80,
fehérrépa —, fejeskáposzta 2.50—6, kelkáposzta 100 db
0.50—1.6, vörös káposzta 10—12, fejessaláta 0.40—
1.40, kötött saláta 30—1.—, burgonya, rózsá 1 q 1.40
2.50, sárga 2.5—3.—, külföldi 0.—0.—, fekete retek 100
drb 0.40—1.—, uborka nagy salátának 1 drb 1—2,
savanyítani való 100 db 0.15—0.6, savanyított 0.8—0.9,
zöld paprika 0.6—1.5, tök főző 3.0—7, zöldbab 0.02—
0.08, zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. 7—11, fejtett 1 lit.
12—20, tengeri 100 cső 0.7—1.0 karfiol 100 db —,
paradicsom 1 kg. 0.10—0.12, spárga —, torma
100 db 8—12.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt —, közönséges
alma 8—20, fajkorte —, közönséges körte 9—16,
szilva magvaváló —, vörös 12—20, aszalt 12—20,
cseresnye faj 30—45, közönséges 8—18, meggy faj
30—40, közönséges 9—20, ribizli 6—14, barack kaj-
szin 5—20, őszti 26—32, dinnye görög nagy 100 drb
—, görög kicsi 12—14, sárga faj 40—50, közönsé-
ges —, szőlő 1 q —, csemege —, dió (faj
papírhéjú) 24—30, közönséges 14—22, mogyoró 26—56,
gesztenye magyar —, olasz —, narancs messi-
nai 100 drb 1.50—2.4, pugliai 2.0—2.4, mandarin 0—
0.—, citrom 0.70—1.—, füge, hordós 1 q 15—20, koszo-
rus 17.50—20, datolya 42—54, Mazsolaszőlő 44—60,
egres 1 lit. 4—7 kr, eper 1 kg 80—1.20.

Fűszerek és italok. Paprika I. rendű 1 q. frt
30—52, II. rendű 18—30, csöves —, (szá-
ritott) —, köménymag —, borsókamag
—, mák 1 q. frt —, méz csurgatott 0.28—
0.32, sejtékben 1 kg. 1.—1.—, szappan szin 24—25—,
közönséges —, fehérbor asztali palackban 1 lit.
0.40—0.60, vörös asztali palackban 0.55—0.85, házi
pálinka palackban 0—0.00, ásványviz palackban

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-
utca, 1897. július 20. A székesfőv. vásárigazgatóság
jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott
községekbe 149 szekér széna, 4 szekér muhar,
32 zsupszalma, 15 szekér alomszalma, — szekér takar-
mányzalma, — szekér tengeriszár 25 szekér egyéb
takarmány (lóhere, luczerna, zabosbüköny, köles s.d.),
900 zsák szecska. A forgalom élénk. Árak q-knt a
következők: réti széna 240—300 muhar uj 230—260,
zsupszalma 1000—1300, alomszalma 130—160, egyéb
takarmány —, lóhere 240—310, takarmány-
szalma —, tengeriszár —, luczerna —,
—, sarju —, szalmaszecsk, 210—250, széna
—, uj —, zabosbüköny 230—260. Összes
kocsiszám 234, suly 234000 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. Julius hó 20-án
A székesfővárosi községiálló és marhavásár igazgatóság
jelentése.

Felhajtatott: 791 drb belföldi, — db galicziai,
— drb tiroli, 71 db növendék élő borju, — db élő
bárany; — drb belföldi, — drb galicziai, — drb

tiroli, — drb bécsi, — drb növendék borju, — drb
öltött bárany, — drb élő kecske.

A mai borjuvásár lassu lefolyásu volt.
Árak a következők: Élő borjuk: belföldi 12—24
frtfg, kivételesen — frtfg dbonkint, 26—41 frtfg, kivé-
telesen — frtfg sulyra, növendék borju — frtfg,
kivételesen — frtfg dbonkint, 20—23.50 frtfg sulyra.
Öltött borju: belföldi —, kiv. —, tiroli — frtfg, gali-
cziai — frtfg, növendék borju — frtfg dbkint,
öltött bárany — frtfg, bécsi — frtfg sulyra. Élő
bárany — frtfg, kivételesen 0—rtfg páronkint.
Élő kecske — frtfg páronkint. Hizalt ürü —.

Bécsi vágómarhavásár. 1897. július 19. A bécsi
marha- és huspénztár jelentése.

Összes felhajtás 5262 db. Ebből magyar 3373 db,
galicziai 920 db, bukovinai 326, németországi 643 db,
hizott 3705 db, legelő 186 db, fiatal 1371 db, ökör
3360 db, bika 648 db, tehén 728 db, bivaly 226 db.

A szombati vesztegvásárra 311 db hajtatott fel.
A felhajtás a mult hetéhez képest csak jelentéktelenül
nagobbodott, az irányzat elég kedvezőtlen változásba
ment át. A szükségleten felüli prima minőség a mult
heti árakhoz képest 1/2 frttal csökkent, középminőségü
ökröknel a kelendőség nagyobb volt, az árak változat-
lanul maradtak, rosszabb minőség alább szállott. Bikák-
nál az érdeklődés élénkebb volt és az árak is javultak.
Az állatok mind eladtak.

Árak: prima magyar 32—34.— (35) frt, szekunda
29—31 frt, tertia 25—28 frt. Galicziai prima 32.—35.—
(—) frt, szekunda 29—31 frt, tertia 26—28 frt. Német
prima 36—37.— (38.—), szekunda 32—35, tertia 28—31
frt. Konzervökrök. 22—27.— é. s., rosszabb minőségü
22—26 frt é. s. Bika 22—32 frt é. s., tehén 20—31
frt é. s., bivaly 16—21.— frt é. s. (Kizárólagosan élősulyra
minden % levonás nélkül történnek. Az értékesítésben
kitüntetett árák úgy értelmezendők, hogy egy és ugyan-
azon eladó, a jobb minőségü állatok kg.-jéért p. o. 40
árért, a kiverésért pedig 35 krtpak.)

Egyes eladók: Magyar hizó ökrök. Eladók:

	Ár	Ár
Blau testvérek, Temesvár	34	32
Hacker L., Sopron	29	28 1/2
Hacker Miksa, Sopron	29	27
Hacker Mór, Sopron	29 1/2	26 1/2
Löwinger Sal. Nyóger	32 1/2	31
Neumann testvérek, Arad	35 3/4	32/30
Purgli László, Kunágota	28	26
Rechnitzer Max, Nemesvid.	30	26 1/2
Schimmel M., Bruch	26	—
Schwartz M., Mátészalka	33	—
Sonnenfeld L., V.-Ujhely	32	30
Windisch József, Zákány	22	—
Wolf M., Szigetvár	27	—

Erdélyi hizó ökrök. Eladók:

Br. Bors és tsa., M.-Vásárhely	33 1/2	31
Farkas & Illyés, Marosvásárhely	32	31
Farkas & Mendl, Szászregén	34 1/2	32
Hager Chr. & Cie, Agnetlen	33	32

Német hizó ökrök. Eladók:

Blau testvérek, Temesvár	37	—
Deutsch testv., Brünn	36	33
Hacker Miksa, Sopron	32 1/2	32
Neumann testvérek, Arad	38	35
Winterstern Carl, Göding	34 1/2	33
Dreher Antal, Schmechát	27 1/2	—
Frisch Gyula, Versecz	36 1/2	35
Hacker Mór, —	32 1/2	31 1/2
Hacker és Engel, Győr	33 1/2	32
Gr. Harrasch uradalom, Prugg	35	—
Józsefvárosi spirítusz-finomító- gyár, Temesvár	37	34
Malota Vince, Slavicin	28	26
Pollak Miksa, Arad	33	33
Schlesinger F., Bolesó	34	33
Seidl & Bader, Pohrlitz	37 1/2	34 1/2
Tauber Simon, Vicszka	34	33

Az alsó-ausztriai helytartóság elrendelte, hogy
az eddig minden hét hétfőjén megtartott vesztegvásár
ezentul szombaton tartassék meg. A vesztegvásárra fel-
hajtatandó állatok a vásárt megelőző pénteken kell, hogy
rendeltetésük helyére megérkezzenek. Az eddig elzárólt
megyék közül a következő vármegyék vannak tudóvész
és száj- és körömfájás miatt zár alá helyezve, és csakis
ezen vármegyékből nem hajthatók fel állatok a vásárra
és pedig: 1. Tudóvész miatt a következő megyék: Arva,
Liptó, Nógrád, Nyitra, Pozsony, Szepes és Trencsén,
továbbá Pozsony sz. kir. városból. 2. Száj- és köröm-
fájás miatt a következő megyék: Bars és Nógrád,
továbbá Selmezbélbánya sz. kir. város.

Horvátországból száj- és körömfájás miatt Zágráb
és ennek jársai.

Az itt elő nem sorolt vármegyékből az ismeretes
feltételek mellett állatok szabadon szállíthatók a veszteg-
vásárra.

Bécsi sertésvásár. 1897. július 20-án. (Schleiffel-
der és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köz-
telek” részére).

Felhajtás: 4759 db lengyel, 3475 db bakonyi.
Az üzlet élénk.

Árak különként élősulyban fogyasztási adó nél-
kül: prima 47—48 kr, kivételesen — kr, közepes
42—46— kr, süldő 34—44 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1897. július 15-én. Fel-
hozott: 3733 borju, 1164 élő sertés, 556 kizsigerelt
sertés, 169 kizsigerelt juh, 96 bárany.

A borjuvásár a nagy felhajtás és kevés érdeklő-
dés miatt gyenge irányzatot vett fel, az árák prima
minőségűnél 2—4 kr, középminőségűnél 6—8 kr külön-
kinti hanyatlás jegyzetett. Kizsigerelt sertéseknél az
üzlet élénk s az árák emelkedtek.

Árak kilogrammonként: kizsigerelt borju 25—52
kr., prima — kr., primissima — kr., élő borju
24 36 kr., prima 38—44 kr., primissima 46—50 (—)
kr., fiatal sertés 38—45 kr., kizsigerelt sertés nehéz
50—54 kr., süldő 48—56 kr., kizsigerelt juh 24—36 kr.,
bárany páronkint 4—10 kr.

Bécsi juhvásár. 1897. július 15-én. Felhajtás:
1508 db juh.

Az üzlet elég lanyha volt, mivel az exportörök a
vásárlástól tartózkodtak.

Árak: export juh páronként 18—23.—, rászka
—, selejtes juh 12—17— frt.

Párisi juhvásár. 1897. július 19-én. Felhajtás
db juh.
Irányzat —.

Szerkesztői üzenetek.

Gróf B. L. Párizs. Köszönjük a figyelemztetést
és bocsánatot kérünk a tévedésért, a mely egyszerűen
sajtóhiba, a melyek a neveknel leggyakoribbak, de leg-
bosszantóbbak is.

W. Gy. Rákos. Számos, vagy nagymarha alatt
tulajdonképpen egy fogalom értendő. Egy számos marha
legalább 400 kg. sulyu, a minek megfelelel egy kifejtett
igás ló vagy 10—12 drb középnyagságu juh, vagy 8—9
drb egy éves sertés.

G. A. Gattája. Az abraktakarmany küldemények
kedvezményes szállításánál 20% engedték el a szállí-
tási díjból.

Ö. S. Gurahonez. Hátraléka 5 frtot tesz ki, a mi
még 1895-ről ered.

K. L. Zenta. A mezőhegyesi uradalomnál bizo-
nyosan fog vetőmagul buzát kapni. E végett forduljon
az igazgatósághoz Mezőhegyesre, ott minden részletre
szivesen adnak felvilágositást.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Desseffy Aurél, Bernát
István, dr. Darányi Gyula, Forster Géza, Galgóczy
Károly, dr. Hagara Viktor. — Főszerkesztő és kiadá-
sért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója.
— Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E.
szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Buday Barnabás.

A
„HUNGARIA”
műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság
ajánl:
**SUPERFOSZFÁTOT,
CHILISALÉTROMOT**
és minden más műtrágyaféleket, legjutányosabb áron
és elismert kitünő minőségben.
Központi igazgatóság:
BUDAPEST, V., Váczi-körut 21. sz.
Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes
művét érdeklődőknek ingyen s bérmentve küldjük meg.

2793. szám.

I. Hirdetmény

az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli és m. kir. honvédsapatok élelemszükségleteinek közös biztosítása iránt.

A T Á R G Y A L Á S T A R T A T I K																							
mely napon	mely állomás és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel	mely csapat számára	mely időtartamra		A következő katonai élelemszükségletekre nézve										Az évi szükséglet körülbelül					Bánatpénz	
					től	ig	naponként					havonként					szénában	alomszalmában	szecskaszalmában	ágyaszalmában	tüzifában		kőszénben
							széna	szalma	nyáron		téli		téli	nyáron									
					adagonként					grammal		adag		mmázsa	keményfa	puhafa	keményfa	puhafa	kőszén	mmázsa	mtrmázsa		kbn. mm.
A cs. és k. közös hadsereg és a m. kir. honvédség helyőrségi csapatai, intézetei és elszigeteltjei számára.																							
1897. évi augusztus 9-én, Kassán a cs. és kir. élelmezési raktárnál d. e. 9 órakor	Eperjes	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	95	124	—	219	—	142	205	—	33	—	—	—	3216	1360	—	426	1428	—	
		—	—	m. kir. honvédség	6	—	—	6	—	30	30	—	10	—	—	—	—	75	37	—	90	240	—
	Eger	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	31	—	—	31	—	120	56	—	12	—	405	71	385	192	—	360	410	2856	—
		—	—	m. kir. honvédség	6	—	—	6	—	30	30	—	10	—	—	—	75	37	—	90	240	—	
	Igló	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	7	—	—	7	—	40	—	75	—	15	—	—	90	50	—	120	540	—	
		—	—	m. kir. honvédség	6	—	—	6	—	30	—	20	—	10	80	—	75	37	—	90	180	450	—
	Kassa	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	342	237	48	627	48	404	—	—	—	—	—	—	9118	3890	150	1212	—	—	
—		—	m. kir. honvédség	220	—	—	220	—	80	150	—	30	—	—	—	2692	1290	—	240	1000	—		
Miskolcz	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	748	241	—	989	—	269	39	—	7	—	1307	228	1324	6137	—	807	276	9210		
	—	—	m. kir. honvédség	10	—	—	10	—	35	30	—	12	—	—	—	122	65	—	105	252	—		
Besztercebánya	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	9	—	—	9	—	41	46	—	9	—	—	—	112	56	—	123	330	—		
	—	—	m. kir. honvédség	11	—	—	11	—	40	50	—	10	—	—	—	136	68	—	120	340	—		
1897. évi augusztus hó 17-én Nyiregyháza a cs. és kir. élelmezési raktárnál délelőtt 9 órakor	Máramarosziget	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	9	—	—	9	—	47	78	—	14	—	—	110	56	—	140	552	—		
		—	—	m. kir. honvédség	6	—	—	6	—	30	30	—	10	—	—	—	75	37	—	90	240	—	
	Munkács	Palánka, Oroszvég	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	9	—	—	9	—	46	80	—	14	—	—	110	56	—	138	564	—	
		—	—	m. kir. honvédség	16	—	—	16	—	60	60	—	15	—	—	—	265	100	—	180	450	—	
	Nyiregyháza	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	917	—	—	917	—	111	14	—	5	—	576	87	11380	5690	—	333	114	3978	
		—	—	m. kir. honvédség	166	—	—	166	—	25	25	—	10	—	—	—	2000	950	—	75	210	—	
	Szatmár	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	9	—	—	9	—	44	80	—	12	—	—	—	110	56	—	132	552	—	
		—	—	m. kir. honvédség	16	—	—	16	—	35	30	—	12	—	—	—	197	100	—	105	252	—	
	Ungvár	—	—	a cs. és kir. közös hadsereg	36	—	—	36	—	135	134	—	27	—	—	—	447	223	—	405	966	—	
		—	—	m. kir. honvédség	6	—	—	6	—	30	30	—	10	—	—	—	75	37	—	90	240	—	

A fegyvergyakorlatokra bevonuló szabadságot, tartalékos, póttartalékos és honvédegenység szükségletét a szállító szintén köteles az elfogadott szállítási árakért kiszolgáltatni. — A bérletnyertesek kötelesek az átvonuló csapatok szükségletét a feltételi füzet A—c határozománya értelmében kiszolgáltatni.

Megjegyzés.

a cs. és kir. közös hadsereg részére.

- A vállalkozók kötelesek az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződés szerű árban szállítani.
Hasonló kötelezettség terheli azon állomások bérletnyertesait, melyeken a szerződés tartama alatt, osztály- vagy ezredösszpontosítás, vagy lovassági dandárgyakorlatok, vagy vegyes fegyvergyakorlatok, dandár dandár ellen vagy gyakorlatok a hadosztályban történnek, a bérlők kötelesek az ez által felmerülő szükséglettöbbletet mindenkor a tényleges szerződési árban kiszolgáltatni.
- A széna és alomszalma 5—5 naponkénti, az ágyzalma 4 hónaponkénti, a tűzifa és kőszén félhónaponkénti időszakokban szállítandó; a tulajdon lovak részére

- kijáró lótap azonban egész óra előre is felvehető. A felvételi időszakok változásáról a szállító mindig értesítettik.
- A szállító köteles az ágyzalmát, tűzifát és kőszén — a csapatok elhelyezésére szolgáló helyiségekbe elfuvarozni, miért is az általa métermázsként követelt fuvardíj az ajánlatban külön kiteendő. — Ha a fuvardíj az ajánlatban nincsen külön előtüntetve, akkor feltételeztetik, hogy a szállítási árban már bennfoglaltatik. Ha az elfuvarozásra többen — egyenlő árak mellett — ajánlkoznak, akkor a bérletnyertes részesül előnyben.
- A kassai állomáson a szénaszállítónak a kincstári szénaraktár évi 300 frtnyi bér fizetése mellett bérbeadatik.

Bánatpénz fejében a szállításra ajánlott mennyiség — az ajánlati árhoz képest számítandó — értékének öt százalékát letéteményezendő

A m. kir. honvédség részére.

- 1. A vállalkozók kötelesek az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződésszerű árban szállítani.
Hasonló kötelezettség terbeli azon állomások bérletnyerteseit, melyeken a szerződés tartama alatt, osztály- vagy ezredösszpontosítás, vagy lovassági dandár-gyakorlatok vagy vegyes fegyvergyakorlatok, dandár dandár ellen vagy gyakorlatok a hadosztályban történnek, a bérlők kötelesek az ez által felmerülő szükség-többletet mindenkor a tényleges szerződési árban kiszolgáltatni.
2. A széna és alomszalma 5-5 naponkénti, az ágyszalma 4 hónaponkénti, a tüzifa és kőszén félhónaponkénti időszakokban szállítandó; a tulajdon lovak részére kijáró lótap azonban egész hóra előre is felvehető. A felvételi időszakok változásáról a szállító mindig értesítetik.
3. A szállítási feltételek füzetének X. pont 3. bekezdése szerint, a szállító az ágyszalmát, tüzifát, esetleg kő- vagy faszenet a laktanyába, illetőleg a csapatok elhelyezésére szolgáló egyéb helyiségekbe a felajánlott árban fuvarozni köteles; ha tehát a szállító a fuvarozásra nem hajlandó, ennek az ajánlatában határozott kifejezést

- kell adnia, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már bennfoglaltatik. Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árban ajánlkoznának, akkor ezek közül az, ki az illető cikkek szállítását elnyerte, előnyben részesül.
4. Azon vállalkozó, ki valamely közös állomás szükségleteinek szállítására vállalkozik, ajánlatával még akkor is, ha abban határozottan nem volna kitéve, hogy a közös hadsereg és a honvédség, hanem röviden csak az, hogy N. állomás szükségleteinek szállítására vállalkozik, tekintet nélkül arra, hogy ajánlata a közös hadsereg részéről elfogadott vagy visszautasított, a honvédség irányában mindaddig kötelezettségben marad, míg a honvéd hatóság elfogadó vagy elutasító értesítését kezeihez nem kapta.
5. A honvédkerületi parancsnokság részéről a kerület területén levő minden gazdasági egyesületnek, szab. kir. és rendezett tanácsu városnak, nagyközségek előjáróságának, valamint a kereskedelmi és iparkamarának a szállítási feltételek füzetének egy példányát azon czélból küldetett meg, hogy a netán vállalkozó termelőknek, az azokban foglalt határozványok tudomásvételére alkalom nyújtassék.

Általános határozványok a cs. és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédség részére.

- 1. A cs. és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédségek fentkimutatott élelemszükségeinek közös biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon, kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatni. — A tárgyalás helye, a szállítási időszak, melyre az tartatni fog, az állomás, valamint a szükséglet mennyisége a táblázatban van előtűntetve.
2. Minden ajánlattevő, — a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhítelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló-bizottság előtt vállalatképesnek és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével, — üzleti képességét és erre vagyonának elégséges voltát, — a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egylet által kiállított bizonyítványval tartozik igazolni.
Az ily bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek.
Az ezen bizonyítványokban igazolandó vállalat-képesség iránya és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.
3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett és 50 kros bélyeggel ellátott ajánlatoknak, — lepecsételt boríték alatt, az előirt bánatpénzek külön borítékba helyezve, az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon legkésőbb délelőtti 9 óráig, — kell a tárgyaló-bizottsághoz beérkezniök, későbbben érkező vagy távirati úton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe. — Oly állomásokra szóló ajánlatok, hol a biztosítás a közös hadsereg és a m. kir. honvédség csapatai részére együttesen történik, a vállalkozók részéről két példányban küldendők be, melyek közül a bélyeg nélkül készített példány mint a bélyeggel ellátottnak másolata szolgál and és másolatul kell, hogy jelölve legyen.
4. Ha valamely ajánlatban a számokkal vagy szóval kettő ár között eltérés mutatkoznék, akkor a betűkkel irt ár fog helyesnek tekintetni. Rövidebb mint 14 napi kötelezettség nem jön tekintetbe. A kötelezettségben maradás hatálya a biztosítási tárgyalást követő naptól fogva számítatik.
5. A beszállításoknak a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történni.
6. Az élelemszükségeketnek az állomáshoz tartozó helyiségekbe való elfuvarozására nézve, a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükséglete iránt előkészített feltételi füzét XVII. pontja értelmében, a honvédségek szükségletének a laktanyákba való elfuvarozására nézve pedig az utóbbiak számára előkészített feltételi füzét X. pontja szerint külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már bennfoglaltatik.
Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznának, akkor a bérletnyertes részesül előnyben.
7. Az ajánlkozók a hadsereg-, illetőleg honvéd-igazgatásnak ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvényczikk 314. 315. §§-ában valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartásáról.
8. A szénára való ajánlatok 5600 grammnyi adagok szerint teendők. A széna azonban a fentebbi táblázatban kitétt súlyu adagokban szállítandó.
9. Az alomszalmára, mely 1/4 részben lehetőleg zsupszalmából álljon, az ajánlatok vagy egy árban, vagy pedig a zsupszalmára külön és a géppel csépelet illetve nyomtatott szalmára szintén külön árak mellett tehetők. Ha e szerint az alomszalma kétféle ár mellett biztosított, akkor az egyes felvételeknél a biztosított szalmamegkötésből annyi szolgáltatandó ki, a mennyi a felveendő illetményre aránylagosan esik.
10. Az ajánlatokban a felajánlott fa neme, u. m. „cserfa“, „bükffa“ határozottan megjelölendő. Keverékfára ajánlatok kivételesen és csak azon esetekben

- tehetők, ha egynemű fa szállítása a helyi viszonyoknál fogva nehézségekbe ütköznék és ha az ajánlattevő a keverék egyes fanevelő hányadát százalékban kifejezi.
11. Kő- és barnaszénre vonatkozó ajánlatokban a szokásos faji elnevezésen kívül, vállalkozó még a bányát, honnan a szén vétetni fog és a telep helyi fekvését is tartozik megjelölni.
12. Ha valamely köszénbányatulajdonos vagy köszénkereskedő, oly köszén szállítására tesz ajánlatot, melynek héverőbeni minősége még ismeretlen, akkor tartozik az érdekel a tárgyalás előtt idejekorán a biztosító hatóság (hadtest-hadbiztosághoz, élelmezési raktárhoz) fordulni a végből, hogy a köszén vegyelemzése a vállalkozó költségére eszközöltessék.
13. Összetes ajánlatok csak a következő esetekben fogadhatók el, u. m.:
a) szénára és szalmára nézve minden állomáson;
b) tüzifára és szénre minden állomáson.
Ezen megengedhető összetes ajánlatok is csupán egyes állomások és körletük-höz tartozó helyiségekre nézve tehetők meg s csak is akkor vétetnek tekintetbe, ha összetessükben kedvezőbbek az egyes ajánlatoknál.
Oly összetes ajánlatok, melyek több állomásra vonatkoznak, feltétlenül, még pedig már a biztosító bizottság által fognak visszautasítottatni.
14. Községek a bánatpénz letételétől mentesek, de ajánlataikért s az ezekben elvállalt kötelezettségeikért úgy mint mint más vállalkozók szavatolni tartoznak.
Termelőknek (mezőgazdák) a bánatpénz vagy óvadék letételétől való mentesség csak oly cikkekre adható meg, melyeket ők maguk termelnek, kötelesek azonban ajánlatukkal együtt az illető járás mezőgazdasági egyesület részéről egy bizonyítványt benyújtani, melyben igazoltatik, hogy ők valóban termelők és az egész ajánlott mennyiség általuk termeltetik. — Azonfelül írásbeli nyilatkozatot kell adniök, hogy ők az elvállalt kötelezettségek teljesítésére nézve az összes vagyonukkal szavatolnak.
Községek, termelők és mezőgazdasági egyesületek más ajánlkozókval szemben egyenlő ajánlatnál elsőbbséggel bírnak.
15. A közös biztosítások eredményéről az ajánlattevők, ajánlatuknak a cs. és kir. közös hadseregére vonatkozó részére nézve a hadsereg igazgatása, ellenben a m. honvédségre vonatkozó részére nézve a m. kir. honvédkerületi parancsnokság által fognak értesítettini.
16. A részletesebb feltételek a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükségletére nézve Kassán 1897. évi július hó 10-én és a m. kir. honvédségek szükségletére nézve Kassán 1897. évi július hó 10-én két-két összhangozó példányban, külön előkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltatnak, mely füzet a cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál Kassán és Nyiregyházán, a honvédségre vonatkozólag pedig a honvéd-nyalgevezrednél Kassán, Miskolczon, Munkácscon, Szatmárt és Besztercebányán, továbbá a honvédzászlóaljknál Iglón, Eperjesen, Egerben, Ungváron és M.-Szigeten és az 5. honvéd-huszárezred II. osztályánál Nyiregyházán naponta délelőtti 8 órától 12-ig betekinthető. Az ezen füzetekben foglalt feltételeknek betartására az ajánlattevők, már ajánlataik benyújtásakor kötelezve vannak.
Az előirt bérletfeltételi füzetet bárki a cs. és kir. élelmezési raktárnál Kassán vagy Nyiregyházán 32 kr. megtérítése mellett megrendelheti, a honvédségi szállítási feltételi füzet azonban a honvédkerületi-, gyalogvezred-, továbbá zászlóalj- és huszárezred-parancsnokságoknál 8 kr-ért megkapható.

Kelt Kassán, 1897. július 10-én.

A közös biztosító bizottságtól.

Ajánlati minta.

En (50 kros bélyeg) alulirt az 1897. évi július hó 10-én 2793. szám alatt kelt hirdmény alapján kötelezem magamat, hogy az N. . . . állomásra s az ahhoz tartozó helyiségekkel
a szénának 5600 grammos adagját . . . . kr. szóval . . . . krajczárral,
az alomszalmának 1700 . . . . .
az ágyszalmának métermázsáját . . . . . frt . . . . . forinttal
1 adag szécska-szalma 850 grammos adagját . . . . . krajczárral
a kemény tüzifa köbméterét . . . . . forinttal
a puha tüzifa köbméterét . . . . .
a kőszén (milyen fajtájú) métermázsáját . . . . .

1897. évi október hó 1-től 1898. évi szeptember hó 30-ig terjedő időtartamra szállítom, továbbá az átvonuló élelmezést is a cs. és kir. közös hadseregbeli és honvédségi csapatok részére a feltételi füzet . . . . . pontja értelmében kiszolgálom és ezen ajánlatért a mellékelt (vagy az idecsalt elismervény szerint a . . . . . pénztárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen . . . . . összesen . . . . . forint bánatpénzzel kezeskedem.
Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bánatpénzemet a 10 százaléknyi óvadék erejéig kiegszítendem, s ha ezt elmulasztanám, a hadsereg, illetőleg a honvédigazgatást feljogosítom arra, hogy ezen kiegszítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse.
Egyébiránt a hirdményben közzétett feltételeken kívül, a tárgyalásra előkészített feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem magamat.
Az N. . . . nek N-ben kelt, ide mellékelt értesítése szerint a megbízhatóságomról és a vállalatképességemről szóló bizonyítvány közvetlenül az . . . . . nek fog átküldetni.
Kelt N. . . . . ben, 189 . . . . . hó . . . . . -én.
N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye.)
Megjegyzés:
Az ajánlat lepecsétlendő és borítékára irandó:
„Ajánlat az 1897. július . . . . . hirdett és 1897. évi . . . . . hó . . . . . -án tartandó tárgyaláshoz.“
A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő.

s m. kir.

Table with columns for 'Bánatpénz', 'közösségben', 'Bánatpénz', and 'Bánatpénz fejében a szállításra ajánlott mennyiségnek öt százaléka letéteményezendő'. Rows contain numerical values like 28, 40, 10 2856, etc.

szállítási árakért kiszol...
t — a csapatok elhe...
az métermázsánként kő...
az ajánlatban ninesen...
már bennfoglaltatik...
ajánlkoznak, akkor a...
szénaraktár évi 300

2793. SZ.

II. HIRDETMÉNY.

Mindazon általános és a cs. és k. közös hadsereg részére kiválólag meghatározott feltételek fenntartása mellett, a melyek Kassán 1897. évi július 10-ik napján kelt 2793. számú I-ső hirdetményben felhozattak, a további bérleti tárgyalás az alanti táblázatban meghatározott napon fog megtartatni.

A tárgyalás tartatik																						
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helyiségekkel	mely csapat számára	mely időtartamra		a következő katonai élelem-szükségletre nézve								Az évi szükséglet körülbelül					Bánatpénz		
					től	ig	naponként		havonként				Az évi szükséglet körülbelül									
							Széna	szalma	télen.	nyáron	télen	nyáron	szénában	alomszalomban	ágyzalomban	tűzfában	köszénben					
					adagonként		4 havonként	kemény	puha	kemény	puha	télen	nyáron	szénában	alomszalomban	ágyzalomban	tűzfában	köszénben				
1897. augusztus 24-én	Kassán a cs. és kir. élelmezési raktárnál délelőtt 9 órakor	Losonez	—	cs. és kir. hadsereg	1897. október 1-től	1898. szeptember 30.	17	—	17	78	36	—	10	—	199	34	211	105	234	276	1398	Bánatpénz fejében a szállításhoz szükséges — az ajánlati árhoz képest számítandó — értékeknek öt százaléka letétele-ményezendő.
		Kis-Szeben	—				7	—	7	40	48	—	8	—	—	—	90	50	120	320	—	
		Löcse	—				30	—	30	126	—	230	—	37	—	—	372	186	378	1602	—	
		Gyöngyös	—				559	—	559	66	24	—	15	—	257	—	6937	3468	198	234	1542	

A helyőrségi csapatok, intézetek és elszigetelték a cs. és kir. közös hadsereg számára.

A közelebbi feltételek naponta reggel 8 órától déli 12 óráig a kassai és nyiregyházi cs. és kir. hadélelmezési raktárban az ezen tárgyalásra egybevágó tartalommal kiállított és Kassán, 1897. július hó 10-én kelt feltételi füzetben megtekinthetők.

Kelt KASSÁN, 1897. évi július hó 10-én.

A cs. és kir. katonai élelmezési raktártól.

779/97.

Árverési hirdetmény.

A somlyó-vásárhelyi vallás alap. uradalom ezennel köz-hírré teszi, miszerint a tulajdonához tartozó Kenese-Vörösbereinyi parti 6173 1570/1600 holdas Balaton vízterületen gyakorolható halászati jog a kenesei halászlakkal, jégveremmel és a Balaton parton levő két halász kunyhóval együtt 1897. november hó 1-től 1899. évi december hó végéig terjedő időre az alólírt felügyelőség hivatalos helyiségében

1897. évi augusztus 19-én d. e. 10 órakor

megtartandó zárt ajánlatu árverésen haszonbérbe adni fog.

Miről versenyezni kívánók azzal értesítettnek, hogy magyar nyelven írt, zárt, 50 kros bélyeggel és 202 frt 50 kr. bánatpénzzel ellátandó ajánlataikat, melyekben a beigérendő évi bérösszeg számmal és betűvel tisztán és olvashatóan kiírandó s kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti, a mondott nap délelőtt 10 órájáig benyújthatják, mivel későbbben érkező, távirati, vagy utóajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A versenyzők közti szabad választási jog a nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatásügyi ministeriumnak tartatik fenn.

A bérleti feltételek az alólírt felügyelőségnél a hivatalos órák alatt az ünnepnapok délutánját kivéve, betekintheők.

Somlyó-Vásárhely, 1897. június hó 9-én.

A magy. kir. közalap. gazd. felügyelőség.

4082

Helyesbitett hajójáratjegyzék.

„ADRIA“ m. kir. tengerhajózási részvény-társaság.

Vezérügynöksége: HOFFMANN S. és V., Budapest.

1897. július havában a következő gőzösök közlekednek:

H o n n a n	H o v a	Gőzös neve	1897. július
Fiume	Liverpool	Pavia (C. L.)	1-10
"	London	Wm. Bailey	1-10
"	Rotterdam	B. Kemény	1-10
"	Tanger ¹⁾ , Bahia, Rio de Janeiro, Santos	Nagy Lajos	5
"	Liverpool	Arabian	5-15
"	Hull, Newcastle ²⁾ /K	Rozario	5-15
"	Rouen	Majlekovits	10-20
"	Antwerpen	Petőfi	10-20
"	Oporto, Bordeaux	Tibor	15-25
"	London	Baross	15-25
"	Liverpool	Saragossa (C. L.)	15-25
"	Dunkerque	—	15-25
"	Gibraltar ³⁾ , Rouen	Mátyás Király	15-15
"	Barcelona ²⁾ , Valencia, Alicante	Zrínyi	25
"	Algir ¹⁾ , Glasgow	Andrássy	21-31
"	Liverpool	Alsatian	21-31
"	Hull, Newcastle ²⁾	Bassano	21-31

1. Ha a gőzös indulása előtt 8 nappal Tanger, Algir, Dunquerque vagy Gibraltar kikötőbe elegendő rakomány be nem jelentett, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, e kikötőket nem érinteni.

2. A gőzös Barcelonán kívül még egy földközi tengeri spanyol kikötőt fog érinteni, esetleg Cadixot.

Liverpool	Trieszt-Fiume	Lesbian	1-10
London	" "	Andrássy	1-10
Rouen	" "	Szt.-László	1-10
Rotterdam	" "	Széchényi	1-10
Liverpool	Fiume-Trieszt	Tyria (C. L.)	5-15
Bordeaux	Trieszt-Fiume	Jókai	5-15
Antwerpen	" "	Deák	10-20
London	" "	Narva	15-25
Liverpool	Fiume-Trieszt	Tarifa (C. L.)	15-25
Hull, Newcastle ²⁾ /T	Trieszt-Fiume	Palermo	15-25
Glasgow	" "	Báthori	21-31
Rotterdam	" "	B. Kemény	21-31
Rouen	" "	Stefánia	21-31
Liverpool	" "	Andalusian	21-31
Rio de Janeiro, Santos	" "	Zichy	21-31

Átrakodási szolgálat közvetlen hajóaklevekkel a felsorolt kikötőkből az összes földközi és adriai kikötőbe, valamint az osztrák Lloyd levantei, keletindiai, és japáni vonalaira.

Középtengeri szolgálat, Fiume-Malta-Szicília-Marseille-i vonal. Julius 5-én „Adria“, 12-én „Tisza“, 19-én „Szápáry“ és 26-án „Rákóczy“ gőzös indul Fiuméből—Marseillebe és Julius 7-én „Rákóczy“, 14-én „Árpád“, 21-én „Adria“ és 28-án „Tisza“ gőzös indul Marseilleből—Fiuméba.

Tyrrheniai vonal. Az első osztályu gyorsgőzös „Buda“ minden vasárnap délelőtt indul Marsailleből, Genuába minden hétfőn este 8 órakor, Genuából-Nápolyba és minden szerdán délután 4 órakor Nápolyból egyenesen Marsaillebe.

4.541. sz.

Értesítvény.

A budapesti cs. és kir. élelmezési raktár számára 16.900 métermázsos rozs és 40.700 métermázsos zab kereskedelmi szokványok alapján fog bevasároltatni. A beszállítás az alább megnevezett raktárakban, a meghatározott részletekben és időben eszközözendő.

Raktárba	1897.			1898.				
	Október	November	December	Január	Február	Március	Április	Május
a vácsi határon	3000	3000	3000	3000	3000	1900	—	—
ROZS	1600	1600	1500	1500	1500	1500	1500	1400
élelmezési fiók-raktár	3500	3500	3500	3300	3300	3300	3300	3300
1	200	200	200	200	200	200	200	200
2								

Az 1. számú élelmezési fiók-raktár „Laposdülön”, a 2. számú pedig II. kerületi retek-utczában van. A rozs és zabnak szabályszerű minőségűnek és ideai termelésnek kell lennie. Az 50 krosos bélyeggel ellátandó és legalább 14 napi impregnót tartalmazó szállítási ajánlatok, legkésőbb 1897. évi augusztus 19-ik napjának délelőtti 10 óráig a budapesti cs. és kir. 4. hadtest hadbiztosságához (vár) nyújtandók be. Az ajánlatok lepecsételve s a borítékban: „**Szállítási ajánlat rozs és zabra**” jelzetű felirattal ellátva legyenek. A fentjelzett szükségletek beszállítására nézve az ezen ügylet számára Budapesten 1897. évi július 15-én hivatalosan kiállított és a hadbiztosságnál betekinthező szokvány-füzethen foglalt határozványokon kívül — a katonai élelmi cikkeknek — tözsdén kívüli — kereskedelmi szokás szerint eszközözendő vételnek, a következő határozványok is mérvadók:

- Az átadás elvileg a kincstári raktárakban eszközöltetik. Ezen kívül a kiirt szükségleti mennyiségek részének szállítására is ajánlatok tehetők (részlet ajánlatok), és pedig: a kivánt beszállítási határidő megelőzése mellett, lefelé egészen 100 métermázsáig.
- A kincstár fentartja magának a jogot, csak egyetlen egy cikket is, avagy mennyiség-részeket, az ajánlott mennyiségekből elfogadni. Az ajánlott gabonának származási helye mindenkor megjelölendő. Hogy ha a szállításhoz a katonai díjszabás kedvezménye igénybe vétetik, akkor a származás a vétel helye szerint kitüntetendő. Külföldi terményű gabona a vételből ki van zárva. A raktárszerű minőségre megállapított legkisebb súlynál nehezebb zabért vagy kenyérre való gabnárért **kárpótlás nem engedélyeztetik**. A kincstári zsákoknak kölesönbe adása csak a zsákonként naponta megállapított 2/10 kr. kölesöndíj fizetése mellett engedtetik meg. A bevásárló bizottság előtt ismeretlen vállalkozók kötelesek az iránt intézkedni, hogy a megbízhatóságukat és vállalkozóképességüket igazolják és a kereskedelmi és iparkamara, esetleg gazdasági egylet részéről kiállított bizonyítványok, közvetlenül a hadtest hadbiztosságához beküldessenek. Vállalkozó részéről óvadék fejében az ajánlati cikkek értéke után számítandó 100/0-nyi pénzüsszeg lefizetendő, a mely az ügylet megkötése után legkésőbb 5 nap alatt letéteményezendő.
- Az 1897. december hó végeig beszállítandó zab és rozs árának kifizetése 1898. január hó folyamában eszközöltetik, a további részletszállításokért azonban az esedékes pénzüsszeg az időnként eszközölt beszállításokhoz képest fog kiegyenlítettetni. Ezen fizetési mód még az esetben is fentartatik, ha a kellően rendelkezésre álló raktárhelyiségek miatt a szállítónak korábbi beszállítása megengedettnék.
- A szállító által a kötlelvélben határozottan fölemlítendő, hogy a vételügylet lebonyolítása az e végből a katonai élelmezési cikkeknek kereskedelmi módon való szállítása iránt, 1897. évi július hó 15-ről kelt és előtte teljes tartalmában ismeretes szokványfüzet szerint eszközöltetik.
- A szokványfüzet a cs. és kir. budapesti és székesfehérvári élelmezési raktárnál bárki által megtekinthető és ivenként 4 kr. lefizetése mellett ugyanott megszereshető.
- A szükséges nyugtábélyegek után felmerülő költségek a hadsereg igazgatóságát terhelik.

A cs. és kir. 4. hadtest hadbiztossága.

(Utánnymot nem díjazatik.)

4100

Földbirtokosok és gazdálkodók

becses figyelmébe!

Miután az 1896. évi aratási idény alkalmával a földbirtokosok tulnyomó része a kazalok betakarásához **kölcsönponyva intézetemet** vette igénybe s hogy ezen intézet élénk felvirágzásnak indult, csakis annak tulajdonítható, hogy **céljainak teljesen megfelelt**, úgy hogy ez idén szükségessé vált kölcsön-intézetem raktárát **nagyobb mennyiségű új ponyvával gyarapítani**. Bátorodom a jövő aratási és cséplési idényre **kölcsönkiszármazásomat 96 m. és 48 m.** méretekben, valamint kölcsönzásokjaimat **olcsó kölcsönöndíj mellett** ajánlani. Eladásra ajánlok új és használt zsákokat, új és használt teltett ponyvákat bármily nagyságban, ugyszintén behordáshoz szekérszövevényeket szövetből 6 frt és 7 frt 50 kr., jutta szövetből 3 frt 50 kr. és 4 frt 50 kr-ért. 3689

NAGEL ADOLF BUDAPEST,
V., Arany János-u. 12.

A m. kir. államvasutak Budapest jobbparti üzletvezetősége.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Budapest keleti pályaudvarán létesítendő olajpincze munkáinak biztosítása céljából ezennel nyilvánosan pályázat hirtetetik, melyre a versenyfeltételek szerint felszerelt és bélyeggel ellátott ajánlatok legkésőbb folyó évi július 31-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak Budapest jobbparti üzletvezetősége titkár ágánál benyújtandók. Később érkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetelni. Bánatpénz fejében legkésőbb f. év július hó 30-án délelőtti 11 óráig 650 frt, azaz hatszáz ötven forint készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban az alább említett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál lefizetendő. Készpénz után kamat nem követelhető, az értékpapírok pedig a budapesti, illetőleg a bécsi tözsdén legutóbb jegyzett tizennegy napnál nem régebb utolsó napi árfolyam szerinti értékben fogadtatnak el, névértékben felül értékpapírok egyáltalában el nem fogadtatnak. Az ajánlatok borítékai következő felirattal látandók el: „Ajánlat a m. kir. államvasutak Budapest keleti pályaudvar állomáson létesítendő rezidium olajpincze munkáira.” A végrehajtandó munkákra vonatkozó versenyfeltételek, szerződés-tervek és költségvetések a Budapest-jobbparti üzletvezetőségnek építési és pályafentartási osztályában naponta 9-12 óráig délelőtti betekinthezők. Budapest, 1897. július héban.

Az üzletvezetőség.

Utánnymot nem díjazatik.

Az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület által

1000 frt pályadíjjal jutalmazott

és még ez év folyamán kiadandó

gazdasági könyvviteltan

alapján összeállított

gazdasági

könyvviteli nyomtatványok

úgy mint:

nyomtatv. sz.	nyomtatv. sz.
1. Előjegyzési könyv	21. Juh- és sertés-kimutatás
2. Napszámber és szakmánya-kimutatása	22. Különféle tárgyak kimutatása
3. Leszámlási könyv	23. Fogyasztási anyag
4. Szegődmény-táblázat, kül- és belv	24. Tüzelő anyag
5. Szegődmény-gabona kimutatás, kül- és belv	25. Szerszámfa
6. Csépletlen gabona	26. Állati termények
7. Napszámber jegyzék	27. Póttakaromány
8. Tejeladási jegyzék	28. Mérleg
9. Pénztári napló	29. Próbacseplési jegyzék
10. Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, bel- és külv	30. Vetési és aratási jegyzék
11. Követelések jegyzéke, bel- és külv	31. Előléti jegyzék (csikó és borju)
12. Gép- és eszközleltár	32. Termés-kimutatás
13. Épületleltár	33. Előléti jegyzék (bárány és malac)
14. Pénztári főkönyv kiadási kimutatás, kül- és belv	34. Darálási jegyzék
15. Telekeltár, kül- és belv	35. Fejési napló
16. Termény és anyag leltár, kül- és belv	36. Gazdasági napló
17. Letéti napló	37. Trágyázási
18. Eleven leltár, kül- és belv	38. Cséplési jegyzék
19. Szegődmény-leltár	39. Tejelés-kimutatás kül- és belv
20. Ló- és szarvasmarha kimutatás	40. Takarmányozási előirányzat
	41. Vetési előirányzat
	42. Takarmányozási jegyzék

melyekből állandó raktárt tartunk.

Összeállította

Suschka Rikárd

a magyaróvári gazd. akadémia gazd. intézője.

Az összes nyomatványokból **mintáivék** az O. M. G. E. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek 2 frt 20 kr-ért előleges beküldés mellett portómentesen küldetnek.

Árjegyzékkel és felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Megrendelések

a „KÖZTELEK” kiadóhivatalához

IX., Üllői-út 25. sz. küldendők.

M. K. államvasutak. Zágrábi üzletvezetőség

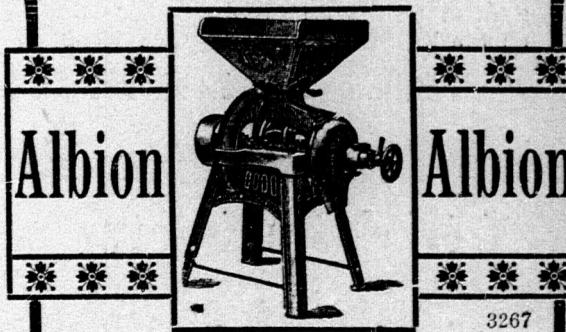
Hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Pécs, Buda külváros rakodó állomáson létesítendő magasépítmények helyreállítására végett ezennel nyilvános ajánlati tárgyalás hirtetetik. — A tervek, a költségvetés, melyekből a teljesítendő munkákról tájékozás szereshető, a szerződési tervezet és a munkák végrehajtására vonatkozó feltételek, továbbá az ajánlati minta a magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőség pályafentartási osztályának és a pécsi osztálymérnökségnek a hivatalos órák alatt f. évi július 3-tól kezdve megtekinthetők, hol egyuttal az ajánlati minta, költségvetési nyomtatvány és a szerződési tervezet 20 kr-nak lefizetése mellett megszereshető.

Az ezen építésre teendő ajánlatok, a költségvetési táblapokba sajátkezőleg beírandó árak jegyzékével felszerelve és költözköztetési bélyegzővel legkésőbb folyó évi július 20-ának déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőség I. osztályánál (Zágráb, Ferenc József-tér 19) lepecsételve és ezen felirattal: „Ajánlat a m. kir. államvasutak Pécs, Buda külváros rakodó állomáson létesítendő építési munkákra” lesznek benyújtandók. Szóban forgó munkálataira bánatpénz gyanánt 900 lesz készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokkal a magy. kir. államvasutak zágrábi üzletvezetőségének gyűjtőpénztáránál az ajánlati tárgyalás napját megelőzőleg legálább egy nappal letendő. Zágráb, 1897. június havában. (Utánnymot nem díjazatik.)

Az üzletvezetőség.

HARRISON MC. GREGOR & CO.

daráló-gépei

a legjobbak. Kapható

Graepel Hugónál,

Budapest, V., külső váczú-ut 46.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.
 Elnökök: TELEKI Géza gróf. Alelnökök: CSÁVOSSY Béla.
 Igazgatósági tagok:
 ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUJANOVICS SÁNDOR, DESSEWFFY ARISTID, KOMJÁTHY BÉLA,
 PÉCHY TAMÁS, PÜSPÖKY EMIL, RUBINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILASSY
 ZOLTÁN, SZÖNTI ZSIGMOND, TELEKI SÁNDOR gróf.
 Vezérigazgató: SZÖNYI Zsigmond.

Az Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint hiven megfelelő hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes melegegését vívta ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; minden más illeték kizárásával.

A takarmányt és szalmáseleséget tüzkár ellen a szövetkezet tetemesen olcsóbban

biztosítja, mint a hazánkban működő bármely más biztosító intézet.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszágnak, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlat terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

A díjak fizetését a felek kívánatára váltó ellenében szeptember elsejéig halasztjuk.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körut 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségek.

3019

41626/CIV. szám.

Magyar kir. államvasutak

Hirdetmény.

(A termes gőzhajók nyári menetrendje Fiume-Venezze- és Fiume Ancona között.)

Fiume és Venezia között az elegans „Dániel Ernő”, Fiume Ancona között pedig a legna gyobb kényelemmel berendezett „Villám” nevű gőrhajó közlekedik.
 Ezen gőzhajók az I. helyen kívül még külön luxus osztállyal is bírnak, melyek külön teremmel, kitűnő ágyakat tartalmazó kabinetekkel, dohányzó teremmel, villamos világítással vannak ellátva. A „Villám” nevű gőzhajó a termen kívül még egy kisebb 4 hálóhelylyel ellátott családi teremmel (salon privé) is bír, mely külön megrendelhető.
 Ezen termeshajók menetrendje május hó 1-től október 31-ig a következő:
 Fiuméből indul Velenczébe minden kedden és szombaton 8 órakor este, csatlakozásban a Budapestre este 7 óra 40 perczkor érkező gyorsvonathoz, érkezés Velenczébe másnap reggel 7 órakor.
 Velenczéből indul Fiuméba minden hétfőn és csütörtökön este 7 óra 30 perczkor a Szt.-Márk-térről, érkezik Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perczkor csatlakozásban a Budapestre 7 óra 25 p.-kor reggel induló gyorsvonathoz.
 Fiuméből indul Anconába minden hétfőn és csütörtökön este 8 órakor, csatlakozásban a Budapestre este 7 óra 40 perczkor érkező gyorsvonathoz, érkezés Anconába másnap reggel 6 órakor, csatlakozásban a reggel 7 órakor Rómába induló gyorsvonathoz.
 Anconából indul Fiuméba minden szerdán és szombaton este 8 óra 30 perczkor csatlakozásban a római, nápolyi és bolognai gyorsvonatokkal; érkezés Fiuméba másnap reggel 6 óra 30 perczkor csatlakozásban a Budapestre reggel 7 óra 25 perczkor induló gyorsvonathoz.
 A tengeren való hajóátkelés 10 órát vesz igénybe.
 Budapest-Fiume között gyorsvonaton, onnan Anconáig vagy Velenczéig gőzhajón együtt fizetendő:

a gyorsvonat I. osztályért és a gőzhajón a luxusosztályért ágygyal együtt 20 frt.
 I. osztály az I. helyért „ „ „ 18 frt.
 „ „ „ a luxusosztályban ágygyal együtt „ „ „ 8 frt.
 „ „ „ az I. helyen „ „ „ 6 frt.
 A fentebbi utirányon át közvetlen menetjegyek adatnak ki, következő áron a gyorsvonaton:

Budapest-Fiume	Budapest-Fiume között I. oszt. 12 frt. II. oszt. 8 frt.
Budapest-Firenze	I. oszt. 72.60 frtk., II. oszt. 53.25 frtk., III. oszt. 30.05 frtk.
Budapest-Genoa	„ „ 87.95 „ „ „ 64.10 „ „ „ 36.10 „
Budapest-Milanó	„ „ 69.10 „ „ „ 50.85 „ „ „ 28.65 „
Budapest-Turin	„ „ 87.75 „ „ „ 63.95 „ „ „ 36.30 „
Budapest-Napoly	Fiume- I. oszt. 98.95 frtk., II. oszt. 71.70 frtk., III. oszt. 40.85 frtk.
Budapest-Róma	„ „ Anconán át „ „ 72.85 „ „ „ 53.45 „ „ „ 30.20 frtk.

Ezen jegyeken kívül Budapestre-Bari, Battaglia, Bologna, Livorno, Padua, Pisa, Verona állomásokra is adatnak ki közvetlen menetjegyek.
 Bővebb értesítés nyerhető a m. kir. államvasutak menetjegy-irodáiban, a Cook-féle utazási irodában.
 Budapest, 1897. június hóban.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Az igazgatóság.

Haszonbéri hirdetés.

Szabolcsmegyében két vasuti állomástól és egy cukorgyártól 3/4 órányi távolságra fekvő, körülbelül 2000 (1200) öles holdas egy tagban levő és

kitünő szántóföld, rét és legelővel bíró

nemesi birtok

f. évi október 1-től vagy jövő január 1-től

12 évre haszonbérbe kiadó.

A gazdasági épületek elegendők és használható jó állapotban vannak.

Élő és holt fölszerelés megváltandó.

Czim megtudható a kiadóhivatalban.

4104

Uradalmak, tenyésztők,

sertéshizlalók és sertéskereskedők figyelmébe!

A kőbányai sertéshizlaldámban, melyekben 5—6000 db. sertést állandóan hizlalni lehet, 200 db. sertésnek való AKLOT havi 10 BÉRBE ADOK. Ezen hizlaldámban lévő 50 főrejtő gőzdaramalmomban a tengeri vagy árpa métermászaja 22 krajczárért DARÁLTATIK. A hizlalda el van látva kutakkal, vízvezetékekkel, vízszivattyúkkal, vízmelegítővel, malom, hid és sersésmérleggel, elegendő hombárok és magtárakkal, az iparvasut vágányaival, ki és berakodóval stb. Mint véstmentes nyílt piacról a hizott sertések elszállíthatók innét egész belföldre, Ausztria és Csehországba.

Szíves szó- vagy levélbeli megkeresések

Meduna J. céghez Kőbányára

intézendők.

4099

Megjelent

Rövid utmutatás a gazdasági könyvviteli nyomtatványokhoz.

Ára 20 kr.

Portómentesen 25 kr.

Megrendelhető a „KÖZTELEK” kiadóhivatalánál.

Magyar királyi államvasutak.

80344/97. C. II. sz.

Hirdetmény.

(Felsősziléziai-morva-osztrák sziléziai közszénforgalom). Folyó évi június hó 1-jével az 1896. évi november hó 1-étől fennálló kivételes díjszabáshoz az I. sz. pótlék lépett hatályba, mely által több osztrák vasutállomás felvételét az említett kivételes díjszabásba.

Ezen pótlék a katlowitz kir. vasut igazgatóságánál díjtalanul kapható.

Budapest, 1897. június 15-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a részes vasutak nevében is. (Utánnomás nem díjazatik.)

Propper Samu

mezőgazdasági gépraktára

Budapest, Váci-körut 52.

Ajánlja

leszállított áron a jelen időnyre

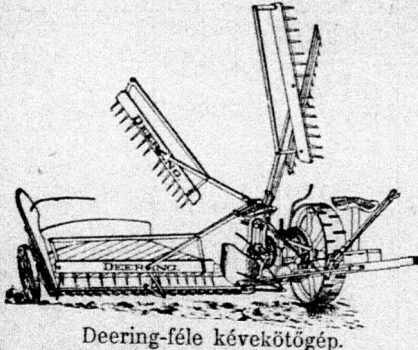
SACK RUDOLF

legujabb rendszerű és a legmesszebb menő igényeknek is megfelelő

többsoros répakapálógépeit, eredeti

Sack aczélekeit

és azokra ugy a szőlő, mint burgonya, kukorica stb. mivélése céljából szerelhető készülékeket.

Deering-féle kévekörtógép.

Ez alkalommal különösen felhívja a t. gazdaközönség becses figyelmét az általa képviselt DEERING-féle a világ legnagyobb amerikai aratógépgyáranak hírneves

fűkaszálógépeire, marokrakó- és kévekörtő aratógépeire,

valamint egészen aczélből készült SZÉNAGYÜJTŐ és szénaforgató gépeire, mely gépeket teljes jótállás mellett szállítja jutányos áron.

Bizonyítványok fenti gépekről, kimerítő árjegyzékek és készséges felvilágosítások.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szö 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlésenél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mesőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állat keresők és adók hirdetőanyagát vétetnek fel a kedvezményes rovásban.

Csak oly level-ekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélblyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Tisztelettel kérjük mindazokat, kik valamely jellegű hirdetésre ajánlatukat kiadóhivatalunkba küldik, azokhoz a megfelelő levélblyeget csatolni sziveskedjenek, mert a kiadóhivatal azt saját költségén nem továbbíthatja.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Ó Nagyméltósága
Gróf Széchenyi Sándor ur nagy-dorogi uradalmában folyó 4 év augusztus hó 20-ára egy 240 forint évi készpénz fizetés és teljes ellátással (mosás nélkül) javadalmazott segédített állás jön üresedésbe. Jelzett állásra csakis négyen gazdasági tanintézetet jó sikerrel végzett, egy-két évi gyakorlati bíró oly gazdák pályázhatnak, kik katona kötelezettségüknek eleget tettek, a magyar és német nyelvben (szó és írásban) tökéletesek és szép vagy legább is jó írással bírnak. Vissza nem várható, saját kezűleg irt kérvények és nem hitelesített okmány másolatok folyó évi augusztus 10-ig Nagy-Dorogra (Tolnamegye) az uradalmi jószágfelügyelőség címére küldendők. 4072

Gazdasági

segédített, négyen, ki gyakorlatilag és eméltetve képzett, a magyar, német és lehetőleg a német nyelvben jártas, azonnal felvételre. Német nyelvben szerzett bizonyítványok másolatával felszerelt pályázati kérvények báro Stummer Ágost félé jószággazdagság címére Tavarok, u. p. Nagy-Tapolcsányra küldendők. 4071

ÁLLÁST KERESŐK.

Földműves

iskolát végzett, 8 évi gyakorlati bíró 31 éves, rom. kath., nőlen, katona kötelezettségének eleget tett, kellő műveltséggel bíró fiatal ember, ki jelenleg is egy nagyobb uradalomban mint ispán van alkalmazva, a magyar nyelven kívül beszéli oláhul, megfelelő gazdasági állást keres. Szíves megkeresések e lap kiadóhivatalához. 4068

Nőtlen,

(izraelita) gazdatiszt, jó bizonyítványokkal s 8 évi praxissal, bármily gazdasági állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 4077

Csépléshez

ajánkozik földműves iskolát kitűnően végzett erélyes fiatal ember. Czim a kiadóhivatalban. 4076

Gazdatiszt,

kitűnő praxissal és jó ajánlatokkal, jártas a gazdaság minden ágában, izr., nős, állást keres. Czim a kiadóhivatalban. 3978

Fiatal, képzett gazdatiszt

(rajnavideki) magángyarkonoki állást keres egy nagyobb magyar uradalomban, a hol többek közt alkalmi nyílva a létezésében magái kiképzni. Ajánlatok „S. 6667.” alatt Rudolf Mosse, Köln kéretnek. 4106

Okleveles

gépész-kovács, ki három éve már hogy a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézetnél van alkalmazva és jó bizonyítványokkal rendelkezik, ajánkozik nagyobb gazdaságba. Beszámolóját és névjegyét a német nyelvben és magyar nyelvben kért Spiszár Samu Debreczen, a m. kir. gard. tanintézetben. Állását azonnal elfogadhatja. 4108

Okleveles

gépész azonnali cséplést keres, megbízható egyén, ki már alkalmazva volt. Czim a kiadóhivatalban. 4105

Földműves-iskolát

végzett egyén több évi gyakorlattal, birtok felosztás miatti kezelőtiszt vagy ispáni állást keres. Főnöke is szívesen ajánlja. Czim a kiadóhivatalban. 4110

Az adai

földműves-iskolát jeles sikerrel végzett, katonai kötelezettségének eleget tett intelligens családból származó, nőlen fiatal ember, több évi praxissal állását változtatni óhajtja. Tökéletesen beszél és ír magyarul, németül és szerbül. Nagyobb uradalomban — hol jövője biztosítva lenne — segédített állást is elfogad, középirtokon pedig önálló kezelő-tiszt állást. Állását bármikor elfogadhatja. Szíves megkeresések Lukácsy Imre földműves-iskolai igazgatóhoz intézhetők Adára (Bács-megyé). 4098

ÁLLATOK.

150 darab

fekete mangalica koczák és szőke kanok kereszteléséből származó orias szőrű februári malacz eladó Stern Miksánál, Búd-Szt.-Mihályon (Szabolcs-megyé). 4073

Eladó

méhészet. Gődöllő vidékén a vasúti állomástól egy órányira, egy 60 tőrsből álló méhészet 1897. évi fiatal termékeny anyákkal, 1898. év tavaszig el látva még bőséggel, jó meleg tartó kaptárakban egyleti mézet, teljes felszereléssel, méhkészlettel, pergetővel, szóval minden hozzávaló kellékekkel elkészítés oka végett még ez év szeptember havában 600 forint készpénz fizetés mellett eladó. Ugyanott 10 métermázsra pergetett fehér akáczmész is eladó mm.-ként 45 forintjával, edények külön darabonként 3 forint 50 krajával. Hol? felvilágosítást nyújt a kiadóhivatal. 4010

Méltóságos

Schosberger Zsigmond ur pusztaszent-tornyai uradalmában 4 drb 1 1/4 éves simmenthali bikaborjú eladó. Ertekezhetni az uradalmi intézőséggel, u. p. Orosháza. 4067

Őzbak,

2 éves, 1 hónapos kora óta istállóban nevelt, igen szépen fejlődött, rendkívül szelíd, jutányos áron eladó. Hol, megtudható a kiadóhivatalban. 4007

Nemes rák

615 állapotban való megerkezést garantálva, 40 óriási rák 3 forint, elsőrendű sölő 3 forint 50 kraj. Egy kosár asztali rák 2 forint 50 kraj., mindegyik bérmentve megküldve.

H. David Spitzer,
Podwoloczyka 23. Österr. 4105

Igen szép, válogatott vöröstarka simmenthali jellegű 1-2, (3) éves 4109

növendék ökor és üsző borjakat megvetelre ajánlanak, **KLEIN ÉS SPITZER** Kis-Czelli kereskedők.

Megrendelések egyezség szerint bármikor is elfogadtnak.

Eladó

egy szép berendezésű 1872 kath. holdas birtok teljes felszereléssel, vagy külön; egy angol tellervérés félvér ménes, egy Magyar Erdélyi faj gulya. Bővebb felvilágosítást ad a Récze-Keresztúri gazdaság, posta Pánczél-cseh. 4080

Eladó

8 drb 3 éves, hasas és 6 drb 2 éves magyar erdélyi faj üsző Gyika Elemérnél, Dézsánfalva, u. p. Temes-Moravicza. 4073

Eladó

25 drb. tiszta magyar fajta tehén kis borjuval vagy azok nélkül és 1 drb. tenyészbika Véssey László földbirtokosnál Várhely pusztán, u. p. Felső-Rajk Zalamegye, vasúti megállóhely Rajk, (déli vasút). 4085

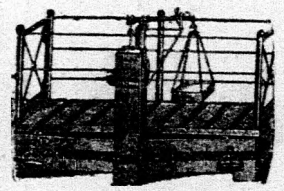
Eladó lovak,

1 drb. jelnekül sötét pej kanca Cambuscán apától belovagolyva s kocsiha tanítva, 161 cm., 6 éves, 1 drb. sötét pej herét Ropera apától, hámos, 162 cm., 5 éves; 1 drb. szürke kanca Cambuscán apától, hámos, 162 cm., 5 éves; A lovak ára darabonként 250 forint. Közlebbi felvilágosítást ad Gyapay Pál intézősége Pusztá-Tukrósmajor, u. p. és v. áll. B.-Bicske. 4081

Eladó

tenyésztés megszüntetése végett „Székelyhid” angol tellervén. Születési éve 1891, apja Pásztor, anyja Anodyne, színe sárga, magassága 171 cm. Kiváló erős eszontozatánál fogva félvér tenyésztésre rendkívülien alkalmas. Bővebb felvilágosítást ad gróf Bolza Pál, Szarvas (Békés-megyé). 4087

VEGYESEK.

Ziska J. utoda Rostély György mérleggyáros

Budapest, VI., Eötvös-u. 49. Legjobb és legmegbízhatóbb gabnamérleg-, tized- és százdahímérlegek gyártója. A gabna és értéktársa szállítója. Árjegyzék ingyen. Javítások pontosan és olcsón. 4097

Szabadalmazott

tíz évig is eltartó kövekötelek

4 1/2 m/m vastag, 150 c/m hosszú egy próba postacsomag 200 drb-al 1 forint 60 kraj 1000 drbtól 7 frttért Ugyanily **portiókötelek**

6 m/m vastag, 200 c/m. hosszú, egy posta csomag 100 drb 1 forint 60 kraj. 1000 darab 15 forintért szállít utánvét mellett; ugyszintén más gazdasági köteleme- müket ajánl legjutányosabb árakon

Bellán Mátyás, Bács-Cséb. 3083

A m. kir. Államvasutaktól eredő teljesen használható karban levő

tizedes-mérlegek, sulyokkal együtt, minden nagyságban, ugyszint

vaggon-hidmérlegek, továbbá

távirdai sodrony bekerítési célokra, valamint használt

„Werndl“-fegyverek felette olcsó áron kaphatók

Kóhn A. M. vas- és témnagykereskedőnél BUDAPESTEN, VI., Mozsár-u. 9. szám. 4084

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Debreczen. 17729/II. 1897. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Királyházi Állomásunkon levő mozdonyos 3 mozdony-állással való kibővítésének összes építési munkáira ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk, melyre a versenyfeltételek szerint felszerelt és felblyegozetti ajánlatok legkésőbb f. évi július hó 24-én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetőségének titkárságánál benyújthatók.

Később érkező ajánlatokat nem fogunk figyelembe venni. A végrehajtandó munkálatokra vonatkozó tervek a részletes költségcsámítás és a szerződési tervezet a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetőségének pályafentartási és építési osztályában, valamint Huszton levő osztálymérnökségünk a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanott az ajánlati költség számítás az ajánlati szöveg díjtalanul megszerkeszthetők.

Az ajánlatok borítékai következő felirással látandók el: „Ajánlat a királyházi állomás mozdonyos bővítési munkáira. Bánatpénz fejében legkésőbb f. évi július hó 23-án délelőtti 11-órájáig 600 azaz hatszáz forint teendő le készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban az előbb említett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál. A készpénzben befizetett bánatpénz után kamat nem követelhető.

Az értékpapirok számitandók a budapesti, illetleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb utolsó napi árfolyammal, de soha névertéken felül. A beérkező ajánlatok el, vagy el nem fogadása ir ut az üzletvezetőség fentartja magának a szabad döntési jogot. Debreczen, 1897. július 9-én.

Az üzletvezetőség. (Utánnym. nem díjazatik.)

Fischer J.

zsákyári raktárában Budapest, Nagy-Korona-u. 18.

vízmentes ponyvák kölesönben, valamint új és egyszer használatban volt vízmentes ponyvák jutányosan kaphatók. 3768

Repceponyvák drbonként 3 frttól feljebb.

A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-ik törvényezik alapján összeállított:

Káté községi mező- és hegyőrök számára.

Ára portómentes küldéssel **20 krajczár.**

Káté az uradalmi csészők számára.

Ára portómentes küldéssel **20 kraj.**

Összeállította:

dr. BALKAY BÉLA. Mindkettő csinos zsebkönyvalaku keménytáblába van kötve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

A mesterséges borok készítésének

forgalomba hozatalának tilalmáról szóló **Törvény.**

Magyarozó jegyzetekkel ellátta:

Dr. Lónyay Ferencz.

Ára **80 kr.**

Törleszt. kölesön földbirtokokra.

Legmagasabb kölcsön a vattói becsérték alapján 20 000 év közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénztelést nem mondhat fel. Csakely kamattal tölke is törlesztetik. Lebonyolítás 14 nap alatt. Konvertálás blyeg és illetékmentes.

Semmi előleges költség. Minden felvilágosítás díjtalan. Beküldendő csakis a teleklönyvi kivonat, kataszteriv. Czim:

Ingatlan-és Jelzálog Forgalmi-Intézet.

Budapest, Váci-körút 39. Legnagyobb Ingatlan-és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában, egyedül, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajánlva van.

Birtokvétel. 600-1200 holdig megvételre keresek birtokot dunántúli megyékben. Czim a kiadóhivatalban. 4093

Tejvétel. Azon tejtermékek, melyek a jövő időnyre tejküket biztva kézbe szerződésleg eladni óhajtának, sziveskedjenek melőbb hozzanak teljes bizalommal fordulni. Spitzer Jakab VIII., Rombach-utca 13. sz. 4083

13215/97. sz./I. Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi Államvasutak Gyulafehérvári Állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdetettik. A bérlet 1898. évi január hó 1-ével kezdődik és tart ezen időponttól számított három éven át, vagyis 1900. évi december hó 31-ig.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők vagy kívánatra postán megküldtetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 50 kros bélyeggel ellátott és „Ajánlat a gyulafehérvári pályavendéglő bérletére” feliratu zárt ajánlatok lepecsételve 1897. évi október hó 1-én déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség általános igazgatási (I.) osztályánál nyújthatók be. Bánatpénz fejében 50, azaz ötven o. é. forint készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb f. évi szeptember hó 30-án déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon letéendő.

Takarékpénztári Detétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el. Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kütűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon a bérösszegre való tekintet nélkül történik. Aradon, 1897. július hó 4-én. A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

Ó csász. és kir. Fensége **József főherczeg** és Ó királyi Fensége **Fülöp Szász-Coburg-Gothai herczeg** udv szállítója

Dr. Lendl Adolf, tanár 3040

praeparatoriuma és

tanszerkészítő

BUDAPEST, II. Donáti-u. 7.

Legmagasabb és magas elismerések; aranyérmek, díszoklevél stb. stb. miniszteri ajánlások. 2036

Ajánkozik **emlősök és madarak** természetű, művészi és tartós **kitömésére.**

Jutányos árak. Az állatok friss állapotban előleges preparatio nélkül küldendők be.

Igen érdekes és olcsó regények megrendelhetők a „Köztelek” kiadóhivatalában:

Nem szabad szeretnie. Irta: Bodrogi Lajos. Ára 40 kraj.

Az erdősz ur fia. elbeszélés. Therriret André-től. Ára 40 kraj.

Bella. Irta: Anna Vertua Gentile. Ára 40 kraj.

Mi a szerelem? Arab regény, irta: F. Marion Cawford. Ára 40 kraj.

Egy csodaember kalandjai Irta: Conan Doyle, ford. Fáy J. Béla. Ára 40 kraj.

A malom története. Irta: Sudermann. Ára 40 kraj.

Csomós ebir- (Dactylis glomerata)

Franczia perje- baltaczim-

magot bármily nagy mennyiségben a legmagasabb napi áron vásárol

HALDEK magkereskedése Budapest, Károly-körút 9.

Bérszántás gőzekével.

A legújabb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekéssel** talajművelésre vállalkozik 3171

WOLFF ERNŐ gőzszántási vállalkozó,
Budapest, Kelenföld, Fowler-telep.

VÉD-

JEGY.

A zalathnai kénkovand ipar r. t.

BRASSÓI

kénsav- és műtrágya-gyára

ajánlja legjobb minőségű mindennemű

MŰTRÁGYÁIT

a t. cz. gazdaközönség b. figyelmébe.

Árajánlatokkal készséggel szolgál a

Központi iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5.

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban
BUDAPEST,
Üllői-ut 25-dik szám.

Kern Róbert

Budapest, V. ker., Váci-út 26.

Dúsan felszerelt **raktárt tart** a következő kiváló minőségű cikkek közül:

Hengerelt rúd és idomvas, mint: lapos-, gömbölyű-, rács- és abroncsvas, szeglet-, ablak-, keret- és U-vas, gerenda stb.

Vaslemez, mindenféle méretben.

Kovácsolt csövek, és összekötő darabok; légszesz- és vízvezetési cső, sajtócső, **küteső, forreső, furócső** stb.

Öntött csövek, vízvezetési- és csatornázási csövekre, valamint mindennemű **felszerelési tárgyak** viz-, légszesz- és gőzvezetékhez, mint: tolatyúk, mindenféle csapok, fémárúk légszeszilágvitáshoz stb. stb.

Szerszámok, különlegességek saját gyárából, mint: marók, dörzsárak, csavarmetszők, furók, csigafúró, csőcsavarmetsző, csővágó, csősatu stb.

Árjegyzékek bérmentve és ingyen. 4070

Vadak.

Uraságok, kik vadakat eladni óhajtanak, szíveskedjenek ajánlatukat

Krausz Márkus

urhoz

Prága,

Goldschmidgasse 11.

beküldeni.

Mindennemű

műtrágyát

versenyképesen szállítanak

bárhová

Schram A.

kénsav- és műtrágya-gyárai.

Központi iroda:

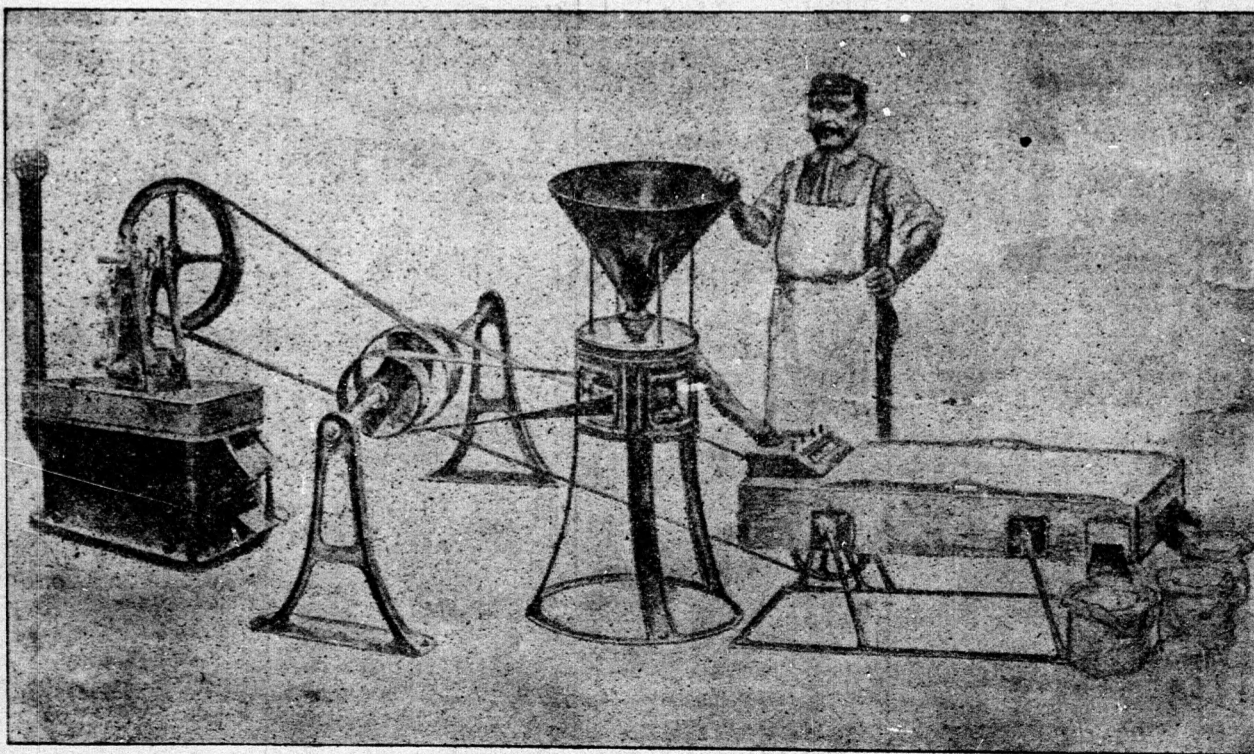
Prága, Heinrichgasse 27.

4003

MALOMIPAR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

(Schweitzer rendszer.)

Budapest. VI. ker., Podmaniczky-utca 14. szám.

Szabadalmazott Schweitzer-féle malmaink a mezőgazdaság terén igen fontos újítást képeznek.

Ezen teljesen új szerkezetű, átlajított malmok egyaránt alkalmasak **darálásra** és **simaőrésre**: a gazdaságban e malmokkal szükség szerint készíthető igen jó minőségű liszt és takarmánydara.

Ezen malmok a Ganz-féle és a Sangerhauseni gépgyárak által gyártanak, míg az őrlőtárcsák a világhírű Ganz-féle kérégöntvényből készíttetnek.

A gazdasági élet követelményeinek megfelelőleg ezen malmokat 5 különböző nagyságban hozzuk forgalomba, **locomobil, motor, járgány** vagy **kézi** hajtásra.

A Schweitzer-féle malmok rendkívüli előnyei a következők:

1. Csekély hajtóerő szükséglet.
2. Rendkívüli nagy munkaképesség.
3. Kétlítő minőségű örlemény.
4. Kiválóan tartós, javításra nem szoruló szerkezet.
5. Igen egyszerű kezelés.

Ezen malmok beszerzését minden gazdának a legmelegebben ajánlhatjuk.

Részletes leírással, árjegyzékkel és felvilágosításokkal szívesen szolgálunk.